

Božićnjak moje majke

Sretna, očiju sjajnih,
dok kućom odjekuje
topla tišina usnulih dječjih lica,
moja majka,
svećanim rupcem ovijen,
na stol polaže
božićnjak.
Nježno ga namjesti,
očima pogladi
i Bogu zahvali.
Za svu čeljad dragu,
blago i ravnicu plodnu,
godinu staru i godinu novu.
Za majku svoju
i majku majke svoje.
Za sve zlatne ruke
koje su u ovaj plod zlatnog zrna
pretočile sve nade i muke.
Vatra tiho pucketa i zlatni sjaj baca
na Blaženu Djevicu Mariju,
svetog Josipa
i Božića mala.
Mirišu pet ruža za pet Njegovih rana
i sedam ptičica leti na radost Svijeta spasa.
Broji majka pažljivo svaki krušni plet.
I sve je na njemu, baš sve!
I zahvalno se smiješi, jer...
U onoj Svetoj noći
porođenjem Božića,
čudesno će i njezin božićnjak
postati pomalo svet.

Josipa Dević

TEMA BROJA: Božić – jaslice su naš spas

Kristov rođendan

Jedan od rijetkih privilegija urednika *Zvonika* jest da sam župnik, te tako svakodnevno opipavam bilo živog Kristovog tijela – župnu zajednicu. Tijekom adventa bilo je mnogo radosnih događaja, izložba, koncerata, duhovnih obnova, te sam često slušao i govorio o tome kako su naši stari nekada slavili Božić. S obzirom na to da mi i danas imamo starih, neke od njih upitao sam kako oni danas slave Božić, što bi poručili nama „mladima” i što bi poručili sebi u mladim godinama.

Tako je jedan *dida* od 92 godine poručio mladima da idu u crkvu, da se mole dragom Bogu i da se u obitelji lijepo slažu. „Mladi se što više trebaju angažirati u molitvi, Božić trebaju dočekati radosno! Ja ga sada slavim onako kako mogu, u sobi, pomolim se, pogledam svetu misu na TV-u, kćerka mi pripravi ručak i donese... I pored teške svakodnevice, Božić je za mene više od običnog blagdana. To je Kristov rođendan.”

Jedna draga baka od 90 godina je poručila: „Božić treba slaviti crkveno. To je mnogo važnije od onoga što će se toga dana obući, što će se jesti, s kim će se naći. Bog treba biti na prvom mjestu! Mi smo se kao mali jako radovali polnočki. Unosili smo slamu u kuću i na njoj spavali. To su mi drage uspomene. Imala sam težak život, ali sam uvijek dobivala dobre savjete svećenika i časnih sestara, koji su mi govorili da Boga volim, Gospu slušam i krunicu molim! Drukčije ne bih izdržala. Mladima bih poručila da se od Boga nikada ne rastave. Bog je na prvom mjestu, jer On nas je stvorio! Također, poručila bih svima da se uvijek mole za sebe i druge.”

Baka koja je navršila u 91. godinu života, na pitanje kako danas slavi Božić rekla je: „Slavim onako kako mogu. Radosno iščekujem, koliko god da mi je teško.

U crkvu više ne mogu ići, ali se zato kod kuće molim, na staroj harmonici otpjevam poneku božićnu pjesmu i radosna sam, ne zbog toga što ima na stolu, nego zato što ima nešto u meni što silno iščekuje Kristovo rođenje.” Na pitanje što bi sada poručila sebi u mladim godinama, rekla je: „Poručila bih sebi da čuvam ono što sam u djetinjstvu naučila, jer su se vremena promijenila i nema toliko radosti u današnjem svijetu. Za mene su Božić i Uskrs najradosniji dani.”

Jedan bračni par (*dida* 81 i baka od 82 godine) poručili su mladima da gledaju i prate kako stari slave Božić i da ne zaborave svoje običaje. „Teško nam je sada slaviti Božić jer samo ostarjeli. Umorimo se i ne možemo više onoliko koliko smo nekada mogli. Zahvalni smo dragom Bogu što su naša *dica* zapamtila naše običaje i sada, kada mi više ne možemo, oni se potrude prirediti nam slavlje Božića onako kako smo ga mi cijeli život njima priređivali.”

Jedna župljanka koja boluje od Parkinsonove bolesti i jako se teško kreće, poručila je svima da više vode računa o svome zdravlju i da Božić proslave u krugu svojih najmilijih. „Danas je moja svakodnevica ista. Ne mogu izaći iz svoje sobe, ali sam Bogu zahvalna na svakom koji u nju uđe i unese tračak radosti u moj život.”

S našim starima, svim našim čitateljima želim čestit Božić!

urednik

Božićna čestitka subotičkog biskupa msgr. Franje Fazekasa

Bog je već došao među nas – hoda s nama da bi nam bio utješni suputnik

Drage moje sestre i braćo u Kristu!

Osvjedočeni smo da živimo u teškim vremenima te nas često obuzima tjeskoba uslijed zbivanja koja nas okružuju: okrutna ratovanja, razaranja, nečovječnosti, iskorištavanja, pa čak i izrabljivanja drugih. Zatečeni smo nerijetko i iznenadnim prirodnim katastrofama: potresima i epidemijama. Svjesni svega toga, mnogi već iščekuju skorašnji konac ovoga svijeta.

Međutim, kroz povijest je uvijek bilo mučnih razdoblja poput ovih danas. A mi kršćani pritom vjerujemo da ne možemo znati vrijeme svršetka ovoga svijeta, budući da ga dobri Bog određuje. Dok se taj svršetak ne zbude, živimo u nadi da je dobri Bog već došao među nas, On je uz nas i danas hoda s nama da bi nam bio utješni suputnik.

Sveti Irenej, lionski biskup i poznati crkveni naučitelj iz drugoga stoljeća, u jednom poglavlju svog glavnog djela *Protiv krivovjerja* govori nam o značajnosti utjelovljenja Božje Riječi, Sina Božjega. Iz ove njegove rasprave želim s vama podijeliti neke misli. „Proroci, koje je sama Riječ Božja obdarila proročkom karizmom, navješćivali su Njegov tjelesni

dolazak. U tom je dolasku po Očevoj volji ostvareno jedinstvo i zajedništvo između Boga i ljudi. A Božja je Riječ od početka unaprijed navješćivala da će ljudi vidjeti Boga i da će On živjeti i saobraćati s njima na zemlji, da će biti uz svoj stvor... On će učiniti da Mu služimo u svetosti i pravednosti cijeli svoj život (usp. Lk 1, 74-75), da bi čovjek u jedinstvu s Božjim Duhom došao u Očevu slavu” (Božanski Časoslov, I. svezak, 195. stranica).

Iz ovih riječi sv. Ireneja odjekuje radosna poruka Božića. Zato danas zahvaljujmo našem Nebeskom Ocu koji nas ljubi po svom utjelovljenom Sinu i našem Životvorcu, Duhu Svetom. Ukoliko naša zahvala bude iskrena i živa, onda ćemo u svakom čovjeku gledati svoga brata i istinsku radost donijeti ovome svijetu. Tako ćemo ne samo poželjeti sretan Božić jedni drugima, nego ćemo to i činiti. U tom nastojanju neka nam na pomoć bude naš Otkupitelj koji je rođenjem došao na svijet.

Svima vama želim blagoslovljeni i čestit Božić te obilje Božje milosti u novoj godini!

+ **Franjo, v. r.**
biskup

Božić

*U smiraj noći
lampaš treperi
slama šušti
Kralju se nada;
I cijeli svijet zvijezdom
sjajnom biva
rođenje Boga javlja!*

Ž. Z. N.

**Čestit Božić i sretna
nova 2024. godina!**

Uredništvo *Zvonika*

Iščekivanje Božića

Vrijeme adventa veliko je vrijeme iščekivanja dolaska Gospodinova. Ali što sve uključuje to vrijeme?

Ponajprije, dolazak Gospodinov uključuje nas koji Ga iščekujemo. Potrebni smo, sa svim svojim vrlinama i manama, Njega i Njegove blizine. U ovom i ovakvom vremenu i svijetu, čeznemo za Njegovim mirom i čuti riječi proroka Izaije: *Tješite, tješite moj narod, govori Bog vaš. Govorite srcu Jeruzalema, podvikujte mu da mu se ropstvo dokonča, da mu je krivnja okajana, jer iz Gospodnje ruke primi dvostruko za sve grijehe svoje. Glas viče: „Pripravite put Gospodnji u pustinji, poravnite u stepi stazu Bogu našem. Svaka dolina neka se povisi, svaka gora i brežuljak neka se spusti; što je krivudavo, neka se izravna, što je hrapavo, neka se izglati! Objavit će se tada slava Gospodnja i svako će je tijelo vidjeti, jer Gospodnja su usta govorila*”. O, kako utješno zvuče ove riječi proroka Izaije!

Nadalje, Gospodinov dolazak uključuje vrijeme u kojemu Ga čekamo. Vrijeme nam je darovano za promjenu naših misli i djela, za naše obraćenje. Apostol Petar u svojoj poslanici jasno kaže: *Jedno, ljubljene, ne smetnite s uma: jedan je dan kod Gospodina kao tisuću godina, a tisuću godina kao jedan dan. Ne kasni Gospodin ispuniti obećanje, kako ga neki sporim smatraju, nego je strpljiv prema vama jer neće da tko propadne, nego hoće da svi prispiju k obraćenju*.

Advent ili došašće uključuje i način dolaska Onoga koga čekamo: *Kao tat će doći dan Gospodnji u koji će nebesa s trijeskom uminuti, počela se, užarena, raspasti, a zemlja i djela na njoj razotkriti. Kad se sve tako ima raspasti, kako li treba da se svi vi ističete u svetu življenju i pobožnosti iščekujući i pospješujući dolazak dana Božjega*

u koji će se nebesa, zapaljena, raspasti i počela, užarena, rastaliti. Ta po obećanju njegovu iščekujemo nova nebesa i zemlju novu, gdje pravednost prebiva. Zato, ljubljene, dok to iščekujete, uzastojte da mu budete neokaljani i bespriekorni, u miru.

Dolazak svakoga velikodostojnika među ljude često se najavljuje. U stara vremena trubama i zvonima, danas na društvenim mrežama ili na blještavim zaslonima. A na početku Evanđelja po sv. Marku stoji drugačiji podsjetnik, ponovno, na Izaiju proroka: *Evo šaljem glasnika svoga pred licem tvojim da ti pripravi put. Glas viče u pustinji: „Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze!” Tako se pojavi Ivan: krstio je u pustinji i propovijedao krst obraćenja na otpuštenje grijeha. Grnula k njemu sva judejska zemlja i svi Jeruzalemci: primali su od njega krštenje u rijeci Jordanu ispovijedajući svoje grijehe. Ivan bijaše odjeven u devinu dlaku, s kožnatim pojasom oko bokova; hranio se skakavcima i divljim medom. I propovijedao je: „Nakon mene dolazi jači od mene. Ja nisam dostojan sagnuti se i odriješiti mu remenje na obuću. Ja vas krstim vodom, a on će vas krstiti Duhom Svetim.”*

Čežnja svakoga ljudskog srca, pa i onoga koji se nazvan bori protiv Boga, je približiti se Njemu i smiriti svoje srce na Srcu Njegovu. Ne, kuća za Božić ne mora biti savršeno čista, ne mora biti ispečeno petnaest vrsta kolača, darovi ne moraju biti prekrasno zapakirani i podijeljeni svima... Sve to može biti, ali može biti i uzalud – ako u srcu nismo pronašli mir, zahvalnost i tihu radost zbog Božića, maloga Boga koji ovih dana dolazi tebi i meni, poštovani čitatelju. Zato, raduj se, ovih dana ispovjedi, pohodi bolesnika, učini što je nužno i u miru dočekaj Badnjak, da ti zasja istinsko svjetlo prave božićne noći!

BOŽIĆ – jaslce su naš spas

Ne volim stalno iznova razmišljati o istim stvarima, jer se jednostavno umorim. Previše sam ohol da mogu mirno priznati kako neću sve shvatiti isprva, da zapravo nikada neću sve shvatiti. Tako se osjećam i ovoga božićnog jutra. Što mi novo može pružiti isti Božić, isti svećenik, isto evanđelje?

Volio bih kada bih to sve na neki način doživio u svome srcu. Ako se Isus zaista rodio, zašto to ne osjetim, gdje je radost u crkvi, emocije i ushićenje u našoj obitelji? Zašto je sve opet isto? Čini mi se, nekako, da su adventske kobasice i kuhano vino bili jedini povod za radost.

No, taj Isus je izabrao roditi se u jaslicama, u mirnom i samozatajnom mjestu, gdje ga ljudi koji su užurbani kao ti i ja sigurno nisu mogli naći. Našli su ga samo pastiri koji su rekli: „Pogledajmo što se dogodilo!“. Bili su dovoljno ponizni i jednostavni da pogledaju što se to u Betlehemu dogodilo. Tako banalan doga-

Hoćeš li biti brižan prema Isusu? Hoćeš li biti brižan prema ljudima oko sebe? Briga i ljubav pretpostavljaju da imaš nekoga kome možeš usmjeriti samog sebe. Zato se raduj ovog Božića: tvoj Gospodin ti je darovao samog sebe kako bi mogao prema njemu biti brižan. A znamo tko je bio brižan – to su svi oni koji su se u trenutku Isusova rođenja našli u štalici

đaj, tako glupa i jednostavna vijest – neka se beba rodila od nepoznatih roditelja – može zanimati samo ponizne. Zar si toliko ohol da nećeš ni pogledati?!

„NAROD MOJ NE RAZUMIJE JASLE GOSPODAREVE“

Što su, doista, te jaslce u kojima je nađeno novorođenče? One su tebi i meni znak da smo zaglibili i da mašimo put u našem životu. Zaista, poslušaj što govori prorok Izaija: *Vol poznaje svog vlasnika, a magarac jaslce Gospodareve – Izrael ne poznaje, narod moj ne razumije* (Iz 1, 3). Vol i magarac upoznali su se s Gospodarom, s Bogom, kada su ga dočekali u betlehemske jaslce. Oni su sve vrijeme isti, jednostavni, i leže kraj novorođenčeta, znajući da je tu njihov spas i mir. A ti i ja? Mi ne poznajemo, mi ne razumijemo. Dođu mi trenutci kada se zapitam o vjeri, o Bogu, o Isusovom životu, i shvatim tada da mi zaista

puno toga nije jasno; da mi nije jasna ova pripovijest Isusovog rođenja. Puno sam je puta čuo, zašto moram još jednom?

Moram ju čuti i ovog Božića, i ove polnoćke, jer nemam izbora. Moj je život pun previranja, problema, događaja, nesreća i pitanja, i sve to mi ne daje mira. U zakutku svoje sobe ne osjetim mir i utjehu. Pokušavam zato naći sreću i opuštanje u blizini svojih roditelja. Družim se s prijateljima i jadam se onim najbližima. I opet, poslije toga, osjetim rupu, ona boli i ne prestaje. Želim nešto više od svoga života! Želim otkriti u čemu je problem, zašto još uvijek nema utjehe. A ta je rupa u srcu kao magnet – privlači na sebe sve, samo da bi našla tu utjehu. Čini mi se da mi je jedini izlaz u hrani, u drugom čovjeku, u glazbi i buci; u spavanju, u alkoholu,

u mobitelu; u bludu, u nezasićenom radu, u neprekidnom govorenju, u vječnim rasporedima aktivnosti koje nemaju kraja. Znao sam i prije da ništa od toga neće donijeti okrepju i rješenje. Naprotiv, svaki od njih je zario još jednu ranu u moje srce. Ono sad nije više samo prazno, nego je i izrovano sebičnim glupostima. A znao sam da nije pametno... Zato opet moram pročitati taj ulomak o Božiću, jer nemam drugog izbora!

I dok su bili ondje, navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi sina svoga, prvorođenca, povi ga i položi u jaslce jer za njih nije bilo mjesta u svratištu. A u tom kraju bijahu pastiri: pod vedrim su nebom čuvali noćnu stražu kod svojih stada. Anđeo im Gospodnji pristupi i slava ih Gospodnja obasja! Silno se prestrašiš. No anđeo im reče: „Ne bojte se! Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost

za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin. I evo vam znaka: naći ćete novorođenčce povijeno gdje leži u jaslama.” I odjednom se anđelu pridruži silna nebeska vojska hvaleći Boga i govoreći: „Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!” Čim anđeli otiđoše od njih na nebo, pastiri stanu poticati jedni druge: „Hajdemo dakle do Betlehema. Pogledajmo što se to dogodilo, događaj koji nam obznani Gospodin.” I pohite te pronađu Mariju, Josipa i novorođenčce gdje leži u jaslama. Pošto sve pogledaše, ispriповjediše što im bijaše rečeno o tom djetetu. A svi koji su to čuli divili se tome što su im pripovijedali pastiri. Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu. Pastiri se zatim vratiše slaveći i hvaleći Boga za sve što su čuli i vidjeli kako im je bilo rečeno.

UĆI U BETLEM

Zamislimo jaslice u svojoj mašti i promotrimo cijeli događaj. Probajmo ući u naš Betlem koji imamo ispod svoje jelke. Oko jaslica vidimo planine, šume, potoke, životinje... Cijeli svijet je oko njih i svi miruju u toj noći. Oni su, očito, svi usmjereni na novorođenčce. Svi se tiho raduju i prihvaćaju ono što su dugo čekali. Međutim, jako je malo ljudi došlo. Vjerojatno je to zbog toga što je novorođenčce rođeno na vrlo čudnom i neočekivanom mjestu. Tko bi, zaista, došao onamo gdje smrdi, hladno je i prljavo, gdje je nesigurno i neudobno? Iako sam time opisao jaslice u kojima se rodio Isus Krist, palo mi je na pamet da se isti opis može primijeniti i na mene samoga. Upravo je to ono što me muči i nuka da tražim mir: činjenica da se osjećam tako jadno, tako hladno. Sam sam sebi neugodan i tvrd, moje srce smrdi. Kad god pomislim drugačije, opet zastanem i budem iskren prema sebi – doista nisam ništa bolji od toga! Nema u meni puno prave čistoće. A eto, Bog je baš tu odlučio roditi se. To je prva misao koja me je zbunila: tek što sam uspio priznati koliko sam jadan, odmah shvaćam da je Bog baš u meni, u mom srcu. Lako mi je to pomisliti i zapisati, no puno je teže u to i povjerovati. Ipak, ako ne povjerujem, učinit ću najluđu stvar na svijetu: prošetati ću se pored jaslica praveći se da se ništa nije dogodilo. I bit ću kriv, koliko god se pravdao kasnije. Da, teško je vjerovati u Isusa Krista, ali sam znaš da, ako ne povjeruješ u njega, jednostavno bježiš od svega; sve te proganja i govori: ipak u ovome ima nečega! Nije dosta ni otići u crkvu, a ništa u sebi ne prihvaćati: ti, koji samo ideš u crkvu, ti si kao čovjek koji igra kolo oko jaslica i nikada u njih ne uđe. Vjeruj mi, neće ti ništa pomoći. Želiš li doista izliječiti onu rupu u srcu, prvi puta leći miran u krevet, moraš povjerovati tim istim srcem. To doista nije lako, ali postoji utabana staza: tko u crkvi stalno traži Gospodina, jednom će ga i naći. Iz iskustva nam je jasno da nijedna stvar ne ide sama od sebe. Potrebno je, stoga, stalno i neumorno tražiti jaslice i otkrivati tko

je to u njima. Jednog dana, i tu nema iznimke, očitovat će nam se anđeo Gospodnji i objaviti nam blagovijest. Prvi puta ćemo čuti evanđelje, ali ne ušima, nego srcem. I zaista je vrijedno truda. Opet, znaj, ako se ne potrudiš, i život će u tebi umrijeti. A sve ostalo je već bilo mrtvo...

BOG JE KRAJ NAS

Često je moja svakodnevica ispunjena ispraznošću. Sve se ponavlja, sve događa ukруг, i ne mogu se radovati tim stvarima koje su za mene izgubile svaki značaj. Čuo sam da je radost u Bogu, no osjetim i da mi je on tako daleko, gledam gore i ne vidim ga, vičem mu i ne čujem odgovora. Opet sam otvorio evanđelje o novorođenčetu i sad mi se otvaraju oči: ne živim običan život i ne dotičem svakodnevne stvari. Bog, koji je na nebesima, postao je zapravo tjelesan. Pokušavam zamisliti dijete koje leži na krevetu u mojoj sobi i reći:

da, to je Bog. I onda razmišljam: on je doticao predmete, hodao istim mjestima kao i ja. Zrak koji udišem ulazio je i u pluća toga djeteta. To je druga misao koja me je zbunila: sve ovo na zemlji, kao da je na nebu, kad je Bog tom zemljom hodio. Ova olovka kojom pišem: i on ju je možda držao u ruci. Sve je odjednom sveto, posebno, čudesno, jer znam da, ako se Bog rodio na zemlji, to nije učinio slučajno, nego je imao razloga za to. Sve što dotičem sveto je, Isus je zaista tu, odmah pored mene, u svome tijelu, mogu ga opipati. Kada razmišljam o tome, obuzmu me misli: je li išta onda problematično, je li išta mučno, kada je tu Bog? Time što je ovdje, kraj mene, on može moje tijelo i dušu učiniti drugačijima, obnovljenima, smirenima. On, koji je svemoguć, svesvet, ljubav i dobrota, stoji tu pored mene, i ja sam još uvijek živ. Ponavljam si to sto puta u glavi i odjednom mi savjest ne da razmišljati o bilo čemu drugome. Zato, vjeruj mi, i ti isto ponavljaj to u sebi. Ponavljaj stoput da je Bog tu kraj tebe. Kad god ti je teško, ponavljaj, i probaj onda razmišljati o nečemu drugom. Ja se ne mogu usuditi!

Opet promatram jaslce, tu divnu stvarnost. Sveti Franjo je bio u pravu kada je rekao kako ćemo jaslicama svakome približiti otajstvo Božića. Lijepo je razmišljati o njima jer su stvarne: taj se događaj doista dogodio. Dogodilo se da se Bog rodio rame uz rame sa životinjama, na tvrdoj slami. Time je bio „sebičan” i rekao: „Nemoćan sam, dođite, pružite mi pažnju, budite brižni prema meni i puni ljubavi”, iako dobro znamo da je on sam i Ljubav, i Briga, i Pažnja. No, hoćeš li onda biti brižan prema Isusu? Hoćeš li biti brižan prema ljudima oko sebe? Briga i ljubav pretpostavljaju da imaš nekoga kome možeš usmjeriti samog sebe. Zato se raduj ovog Božića: tvoj Gospodin ti je darovao

samog sebe kako bi mogao prema njemu biti brižan. A znamo tko je bio brižan – to su svi oni koji su se u trenutku Isusova rođenja našli u štalici. Promotrimo na tren što nam oni mogu poručiti.

ISUS, MARIJA, JOSIP, PASTIRI, OVCE...

Marija nam očituje ljubav.¹ Tu Marijinu ljubav opjevamo u pjesmama svaki dan i dobro ju poznajemo: ona je tiha i postojana. Ne gura se i ne viče. Bog je htio da ona bude jednostavna, a opet da ne bude mlaka. To što je Marija tiha ne znači da nije gorljiva. Gorljivija je od svakoga od nas! Samo žar ljubavi se ne vidi u glasnoći i pokazivanju. Mi, koji vičemo i ističemo se, misleći da činimo dobro, češće prikrivamo manjak svoje ljubavi. Kako je tužno što ne znamo istinski ljubiti. Međutim, Gospodin nije htio da brinemo. Pokazao nam je da prava ljubav postoji i da ju je Marija postigla. Znači, možeš i ti.

Josip nas vodi k vjeri. Ako ne vjerujem, ne mogu ništa učiniti. A onaj tko vjeruje, kao Josip, može činiti čudesa. Vjera nije beskorisna! Ako je tvoja vjera

beskorisna, znaj da ne vjeruješ. Josip je vjerovao u ljubav i u Boga i zbog toga je jedino želio živjeti za njih. Predao se i nije se bojao. Brinuo se o svojoj obitelji. Netko bi pitao: pa što je on uopće posebno i učinio? Odgojio je samoga Boga. Isus pri rođenju nije bio grješan da bi ga se trebalo popravljati, no u Josipovu naručju nije se ni pokvario. Josip je odgojio onog čovjeka koji je odlučio umrijeti za tebe. Volio bih i ja biti takav heroj.

Pastiri nam daju primjer staloženosti. Kada me zarobi kolotečina svakodnevnog života, tako lako zabravim na tu divnu krjepost. Iskreno, rijetko i čujem da ju netko spominje. A pastiri su bili posve staloženi: čuvali su i vodili svoje ovce, brinuli su se za njih tijekom cijele noći. Morali su biti posebno pozorni kako se stado ne bi razbježalo ni u jednom trenutku. Baš je ta bistrina ona koja im je omogućila da prepoznaju istinitost i svetost

Potrebno je stalno i neumorno tražiti jaslce i otkrivati tko je to u njima. Jednog dana, i tu nema iznimke, očitovat će nam se anđeo Gospodnji i objaviti nam blagovijest. Prvi puta ćemo čuti evanđelje, ali ne ušima, nego srcem. I zaista je vrijedno truda. Opet, znaj, ako se ne potruđiš, i život će u tebi umrijeti

Božjeg poticaja da dođu do jaslca. Staloženost nam otvara mnoga vrata. Žurba, napuhanost i agresija mogu jedino uplašiti anđela i otjerati ga od nas.

Ovce su slika i prilika povjerenja. Vrlo je jednostavno: ovca ne ide kuda hoće nego se bez razmišljanja i s potpunim povjerenjem oslanja na usmjeravanje pastira. Mi, ljudi, također smo bića povjerenja, inače nijedan dogovor i plan između dvije osobe nikada ne bi uspio. No nažalost vrlo teško vjerujemo Bogu. Povjerenje znači nasloniti se na glavu Pastiru i pustiti da nas on vodi. Zašto to ne činimo? Jer ne vjerujemo da nas vodi, jer vjerujemo da smo sami.

A opet, dijete Isus u jaslicama svjedoči nešto sasvim drugo. Šuti, smije se, plače, i čeka da uniđemo u štalicu i da postanemo njegovi gosti. Čeka da budemo bar toliko ponizni da se ne pravimo veći od Boga koji je u jaslicama. Čeka da legnemo kraj njega, kraj magarca i vola, kraj Marije i Josipa i da spokojno odmaramo. Jer onda, kada budem ležao kraj Isusa, neće mi biti potrebni ni osjećaji ni doživljaji Božića, niti će me mučiti ispraznost svijeta i moje duše. Neću čeznuti za utjehom i utaživati svoju duhovnu žeđ, jer ću opet osjetiti njegovu blizinu. Prvi puta u životu znat ću da nisam usamljen. A koliko sam se plašio da se to nikad neće dogoditi, da ću uvijek ostati sam... Došao sam k Isusu, i on je već tada ispunio riječi koje će izgovoriti – odmorio nas je, dao je spokoj dušama našim (usp. Mt 11, 28-29). I tako su me jaslce spasile!

¹ Usp. M. SZENTMÁRTONI, Pred otajstvom ljubavi, Zagreb, 2011., 111 – 114.

Željko Evetović slavio mladu misu u Subotici

Nakon što je u studenome zaređen za svećenika u Sydneyu, Željko Evetović došao je u posjet Subotici gdje je služio mladu misu sa zajednicom Neokatekumenskog puta te sa zajednicom Župe Uskrsnuća Isusova 10. prosinca.

„Prezadovoljan sam i žao mi je što se ovo nije moglo ranije dogoditi. Svaki dan, svaki tren i kao đakon i sad kao svećenik, za mene je kao da živim jedan medeni mjesec s Kristom, za koji se nadam da neće prestati do kraja mog života”, rekao je 43-godišnji vlč. Evetović.

Mladomisnik Evetović podrijetlom je iz subotičke Župe Uskrsnuća Isusova gdje je kršten s 18 godina, nakon čega je ubrzo napustio Crkvu. Četiri godine nakon krštenja, 2003., ušao je u zajednicu Neokatekumenskog puta gdje je, kaže, otkrio svećenički poziv koji je dobio krštenjem. „Stjecajem okolnosti sam prije 20 godina krenuo na kateheze u župu i tu je u jednoj kršćanskoj zajednici sjeme koje sam primio na krštenju ponovno dobivalo vodu da može rasti i vršiti Božju volju. Zahvalan sam Bogu za **Belu Stantića**, mog tadašnjeg župnika koji je primio Neokatekumenski put u svoju župu unatoč protivljenja nekolicine, i tako mi spasio život. Zahvalan sam i na pokojnom svećeniku Lazaru Ivanu Krmpotiću koji je ovu kršćansku formaciju doveo u Subotičku biskupiju, tj. Đurđin, gdje se i vlč. Stantić mogao susresti sa stvarnošću i prepoznao Put neophodnim za svoju župu”, priča mladomisnik.

Najprije je mladomisnik imao mladu misu sa svojom zajednicom uz koju je rastao tolike godine u vjeri. Dana 10. prosinca, predslavio je svetu misu u rodnoj Župi Uskrsnuća Isusova u zajedništvu sa župnikom **Vinkom Cvijinom** i vlč. Stantićem. U propovjedi je rekao da je on sada onaj glas koji viče u pustinji. Da svima nama Gospodin daje križ, da ga ne odbacujemo, jer je ako ga okrenemo naopačke udica preko koje nas je Gospodin upecao i želi nas bliže sebi. Svjedočio je vlč. Evetović i kako mu je dan pred ređenje nadbiskup Sydneya rekao nekoliko očinskih savjeta: da nikako ne napusti molitvu, jer ona je motor duše; da ne bude sam, u smislu da izlazi iz svojega ureda, da ide posjetiti obitelji, ljude kojima je poslan; da ide u bolnice kad god ga pozovu, bilo dan ili noć, te da bude vjeran karizmi iz koje dolazi i u kojoj raste u vjeri.

Evetović na pitanje kako je biti svećenik u Australiji odgovara: „Izazovno”. Objašnjava kako je to izrazito sekularizirana zemlja s puno religija. „Australija je kao svijet u malom. Sydney ima gotovo šest milijuna stanovnika i ondje ima jako puno religija, ne religija, sekti... Ljudi i naši vjernici, župljani su često zbunjeni jer sve to utječe i na njih. Dolaze u dodir s različitim drugim religijama kroz suživot s drugim ljudima, knjige, reklame... To je velika razlika u odnosu na

situaciju u Subotici, pa i Srbiji, gdje gotovo da i ne postoji ništa drugo osim kršćanstva, samo je pitanje jesi li katolik ili pravoslavac ili si nereligiozan. Onamo imaš sve”, kaže vlč. Evetović.

Mladomisnik Evetović uočava kako dosta ljudi u Srbiji misli da je nesretno zbog siromaštva što, kaže on, nije istina, jer dolazi iz izrazito razvijene države u kojoj je vidio kako materijalno bogatstvo ne pruža sreću ljudima. „Kada sam otišao u Australiju prije 12 godina, vidio sam kako imaju sve; sve ono što mi ovdje priželjkujemo i težimo imati, a opet nisu sretni ako ne žive s Kristom. Bogatstvo im nije izvor radosti, slobode i mira. Možeš imati sve materijalno osigurano, ali ako živiš u grijehu, izvan Božje volje, svejedno ćeš biti nesretan”, kaže Evetović.

Najveći udio Australaca izjašnjava se bezreligiozno, a nakon njih slijede kršćani katolici. Evetović kaže kako je njegova misija donijeti Krista do njih i njihovih srca. „Sva njihova srca su prikrivena svim drugim stvarima, osim Kristom – slojevima zabrinutosti, materijalizmom, drugim duhovnostima... Moja želja i misija je navijestiti Krista i samo Krista, sve ostalo je ispraznost”, navodi mladomisnik. /„Hrvatska riječ”/

Subotički oratorij tijekom adventa

U Župi sv. Roka u Subotici je od 24. do 26. studenog održan trodnevni oratorij na temu poroka, a tijekom studenog i prosinca animatori su obišli devet župa u Bačkoj u kojima su održani župni oratoriji.

Od 24. do 26. studenog u Župi sv. Roka u Subotici, tridesetak sedmaša i osmaša okupilo se na trodnevnom oratoriju na temu poroka. Predavanje na ovu temu održao je **vlč. Vinko Cvijin**, ulazeći u srž toga kako netko upadne u poroke. Potom su djeca imala priliku čuti i svjedočanstvo na tu temu, te o različitim porocima porazgovarati u skupinama i individualno s animatorima. Uz predavanje i razgovor, program su pratile i igre, druženje, te sveta misa, ispovijed i klanjanje. Ovakvi susreti sa sedmašima i osmašima postali su sad već ustaljeni i odlična su prilika dublje ući u duhovnost, za što na kraćim oratorijima i s mlađom djecom često ne bude prilike. Ovom prilikom želimo zahvaliti **mons. Andriji Anišiću** i sestrama samostana Kćeri Milosrđa koji su nas primili u župi i samostanu i duhovno vodili, vlč. Cvijinu koji je održao predavanje, kao i **vlč. Draženu Skenderoviću** koji je služio svetu misu.

U razdoblju od 25. studenog do 16. prosinca animatori Subotičkog oratorija obišli su devet župa: Isusovo Uskrsnuće, Sveti Rok, Mariju Majku Crkve u Subotici, Žednik, Đurđin, Bajmak, Monoštor, Malu Bosnu i katedralnu župu Uznesenja Blažene Djevice Marije u Beogradu, te održali adventske oratorije. Tema ovih subotnjih oratorija bila je „Anđeli”, u okviru ciklusa o duhovnom svijetu koji je tema ovogodišnjih oratorija, pa su djeca imala priliku čuti koje su sve uloge anđela u našim životima, kome su se sve anđeli ukazivali i

pogledati zanimljive slike biblijskih opisa anđela. Osim predavanja na temu koje su održali župnici, djeca i animatori su u prvom dijelu adventskih oratorija izrađivala i prodavala adventske vijence, a prilog od prodanih vijenaca iskoristit će za troškove zimskog oratorija. U kasnijim subotama tijekom adventa izrađivali su razne ukrase za božićno drveće. Program su pratile igre, ples, druženje i ručak kojim bi nas župnici ugostili. /C. V./

Četvrti adventski vašar u Vajskoj

UVajskoj je na drugu adventsku nedjelju održan četvrti humanitarni vašar u organizaciji župa sv. Jurja iz Vajske i sv. Ilije iz Bođana. Sav prihod od vašara namijenjen je župljanima u potrebi.

Prvi puta ove godine imali smo i goste koji su u potpunosti podržali naš vašar. Ugostili smo Hrvatsku kulturnu udrugu „Dr. Nikola Dogan” iz Hrtkovaca, Nikinaca i Platičeva, tj. žene iz njihove kreativne sekcije „Croativa” koja se bavi humanitarnim radom. Veliko im hvala što su prevalile toliki put da bi podržale nas i naš vašar i sav prihod darovale nama, odnosno našim župljanima.

Možemo se usuditi reći da je ovaj vašar prerašao već u manifestaciju. Sve je započelo koncertom adventskih pjesama djece u crkvi. Za koncert je djecu uvježbavala **Kristina Ralbovsky**. Poslije koncerta u dvorištu crkve bili su postavljeni štandovi na kojima su se mogli kupiti kolači, topla čokolada, kuhano vino, te pečene kobasice u kifli i razni ukrasi. Osim ukrasa koje su donijele žene iz „Croative”, i naše župljanke su se danima družile u župnom stanu i pravile ukrase. Ovaj vašar je ujedno prigoda da se pokaže zajedništvo koje nas povezuje. Ove godine vašar je podržao i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, s nama je bio predsjednik Mladeži ove stranke **Marin Piuković**.

Kao i prošle godine i ove godine smo imali donatore, a to su poljoprivredno gospodarstvo **Ivice Iličića**, **Goran Petrović** („Otpad Petrović”), autoservis i vulkanizerska radnja **Gorana Miškovića**, te anonimni donatori. Svima od srca zahvaljujemo. Zahvaljujemo i članovima našeg župnog pastoralnog vijeća, koji su donijeli štandove, razvukli struju, kuhali vino i

sve budno promatrali. Velika hvala i obitelji **Stipe Miškovića**, koja već četvrtu godinu vrijedno peče kobasice, a njegov sin **Tomica** donira rakiju za naš vašar. „Naše žene su podnijele najveći teret, počevši od izrade ukrasa, pa sve do pečenja palačinki, krafni, ukrašavanja štandova... Od samog početka pa do kraja ovoga vašara, naša sakristanka **Amalija Šimunović** povukla je najveći dio ovoga vašara. Od same organizacije do izrade ukrasa sa ženama i nabave svega što nam je potrebno, mogu reći da je ona odradila najveći dio posla i na tome joj zahvaljujem”, rekao je župnik **Goran Vilov**.

Poslije sajma, žene iz Hrtkovaca i župljanke su sjele u župnu dvoranu kako bi se bolje upoznale i razmijenile iskustva. „Sada je red na vama da dođete kod nas”, rekle su žene iz „Creative”. /Š. A./

Sedmo duhovno predavanje u Apatinu

UNarodnoj biblioteci „Miodrag Borisavljević” u Apatinu 12. prosinca održano je duhovno predavanje na temu „Ne boj se! Samo vjeruj!”.

Predavanje o načinima prevladavanja straha su organizirali Udruga osoba liječenih od raka „Nada” iz Apatina, Društvo za borbu protiv raka iz Sombora i Udruga građana „Za Apatin”, a gosti predavači bili su župnik u Apatinu i Odžacima **preč. Jakob Pfeifer** i apatinski pravoslavni paroh **o. Mladen Glušac**.

Predavanje je imalo za temu prevladavanje straha kao jednog od najopasnijih osjećanja koje može obuzeti dušu čovjeka, vezati sve sile u njemu i učiniti da one zamru. Pozivu organizatora odazvalo se više

desetina zainteresiranih iz Apatina, Sombora i okolice. Ovo je sedmo duhovno predavanje koje organiziraju ove udruge u Apatinu, a u kojem su predavači apatinski pravoslavni i katolički svećenik. /Zv./

Objavljena *Subotička Danica* za 2024.

Kalendar-godišnjak *Subotička Danica*, o svojem 103. godištu, za 2024. godinu, izašao je pred čitatelje. Urednik Josip Štefković i članovi Uredničkog vijeća: Stjepan Beretić, Katarina Čeliković, Terezija Sekereš, Vesna Huska i Marko Tucakov priredili su za čitatelje mnoštvo štiva na više od 300 stranica.

Po drugi puta, a prvi puta u svojstvu biskupa, čitatelje pozdravlja subotički ordinarij **Franjo Fazekas**, čije imenovanje i ređenje su obilježili crkvenu stvarnost u Bačkoj tekuće godine.

„Apostolsko pismo u obliku motuproprija vrhovnog svećenika Franje *Vi ste svjetlost svijeta*” predstavio je u rubrici „Papa govori Crkvi i svijetu” **mons. dr. Andrija Anišić**. U rubrici „Duhovnost”

o. Mato Miloš pokušao je odgovoriti na pitanje kako živjeti vjeru u svakodnevici i prihvaćati stvarnost svoga življenja. On je svoj odgovor posvetio 150. godišnjici rođenja sv. Male Terezije, čije se obilježavanje upravo završava. Velečasni **Dušan Balažević** piše o obitelji Ulma, čiji su članovi nedavno beatificirani. **Nataša Momčilović Firanj** svoje razmatranje naslovila je sa „Bog je gratis”, a **o. Zlatko Žuvela** piše na temu „Svom dušom”. Uz prvu obljetnicu smrti pape Benedikta XVI., 31. prosinca, **vlč. Daniel Katačić** pokušava odgovoriti na pitanje „Otkud kriza u Crkvi i kako je riješiti?”

O. Gerard Tomo Stantić ponovno ima svoju rubriku, koju je uredio o. Mato Miloš, i to uz članak na temu „Sveta Mala Terezija – inspiracija služi Božjemu o. Gerardu Tomi Stantiću”. U rubrici „Narodno blago” priložen je detaljni članak A. Anišića o Dužijanci proslavljenoj ove godine prvi puta u Mostaru. O „Žalosnoj dami” piše **Ruža Silađev**. „Štivo za trenutke odmora” predstavljeno je prozom „Bačica na tavanu” **Ivana Tumbasa** i razmatranjem „Čuvajte se licemjerja” **Alojzija Firanja**. *Starovircku pripovijest* „Palčić iz bundive” koju je *isripovidala* sončanka **Ana Kuruc** priredila je Ruža Silađev.

„Malu Danicu” uredila je Katarina Čeliković, a rubriku „Mladi Subotičke biskupije” Terezija Sekereš.

Obiteljske razgovore s bračnim parom **Ljubicom** i **Ivanom Tumbasom** vodili su **Vesna i Ladislav Huska**, a u obiteljskoj rubrici su se javili i **Ana i Petar Gaković** pričom „Vrtlarjenje – škola rasta i odgoja”.

Zlata Vasiljević je u rubrici „Kultura” predstavila knjišku produkciju Hrvata u Srbiji 2022. – 2023. U toj su godini, navedeno je, izašla 33 naslova, pet časopisa i sedam listova. Rubrika „Da ih ne zaboravimo” govori o još jednom „slavljeniku”, u članku **Aleksandra Skenderovića** „Lajčo Budanović, biskup – fizički napad na biskupa”. U povijesnom kutku nalazi se članak „Životni put Đure Arnolda – uz 250. godišnjicu od početka gradnje subotičke katedrale” te tri članka o povijesti naših sakralnih građevina čije su se obljetnice

izgradnje slavile ili će se slaviti 2024. godine: kapele sv. Ane u Kerskom groblju i u Tavankutu, kao i crkve Svetog Križa u Somboru. **Marija i Martin Šeremešić** odgovaraju na pitanja podrijetla Šokaca Monoštora, a **Zvonimir Cvijin i Nevenka Fabian Vidaković** predstavljaju Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata.

Andrija Anišić se opsežno osvrće i iznosi mnoštvo materijala o jubileju 100 godina Družbe „Kćeri Milosrđa” u Subotici. Tu su i obljetnice drugih crkava, svećenička „okrugla” slavlja, informacije o jednom biskupskom, svećeničkom i đakonskom ređenju, te dva nekrologa. Kratki rezime 2023. godine u katoličkoj zajednici bačkih Hrvata donosi **Tomislav Vojnić Mijatov**.

I u ovoj *Danici* brojni domaći pjesnici i prozaisti objavili su svoje uratke: **Kata Kovač, Milica Kopilović, Zlatko Gorjanac, Pavka Domić, Katarina Firanj, Josipa Dević, Kata Milodanović Ostrogonac, Franjo Ivanković, Ružica Todorović, Denis Kovač, Marica Mikrut, Biljana Grbavac, +Verica Dulić, Željka Zelić Nedeljković, Josip Dumendžić Meštar, Ljiljana Bačlija, Zlatko Urbanek, Mirko Kopunović, Nevena Mlinko, Katarina Čeliković, Agata Rižanji, Ivan Tumbas i Ivan Pašić**.

Danica, na čijem se ovitku nalaze dvije crkve slavljenice – subotička katedrala sv. Terezije i crkva Uzvišenja Sv. Križa u Somboru, može se nabaviti u svim župnim uredima i crkvama Subotičke biskupije. /T. M./

Advent u Bačkoj Palanci

Tijekom došašća u Župi Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u Bačkoj Palanci svake nedjelje svečano je upaljena i blagoslovljena po

jedna adventska svijeća na javno izloženom adventskom vijencu. Na spomendan Bezgrešnog začeća BDM, kada se liturgijski prekida adventsko vrijeme, župa je slavila proštenje.

Paljenje i blagoslov prve adventske svijeće održano je 2. prosinca u „Mađarskoj kući” koja se nalazi pokraj vikarijatske crkve svetoga Antuna. U sklopu programa početka adventa, u crkvi sv. Antuna je priređeno animirano klanjanje koje je predvodio župnik **vlč. František Gašparovsky**, kao i svjedočanstvo koje je, uz pjevanje, predvodila skupina „Proroci” iz Subotice.

Na dan župnoga proštenja, 8. prosinca, svečana koncelebrirana euharistija proslavljena je u vikarijatskoj crkvi sv. Antuna, a predslavio ju je **vlč. Dražen Skenderović**, tajnik subotičkog biskupa. Koncelebrirali su svećenici Bačkog dekanata. /Zv./

Advent u Župi Rođenja Marijina u Subotici

Vjernici crkve Rođenja BDM iz Subotice, odrasli, mladi i djeca marljivo su se pripremali za svetkovinu utjelovljenja našega Spasitelja.

Iz sve tri dobne skupine sudjelovali su na roratskoj svetoj misi s početkom u šest sati ujutro, koje je prikazivao **vlč. Szilárd Balcsák**, dekan-župnik. Potom su one koji su se ranom zorom budili, i koji su i ovim

činom izrazili svoje poštovanje prema Blaženoj Djevici Mariji i želju za dolaskom Gospodina Isusa, u zagrijanoj vjeronaučnoj dvorani čekali topli čaj i doručak.

Vjeroučenici su nastojali i dobrim djelima pripremiti svoju dušu za doček Spasitelja. Ozbiljno i iskreno su obavili i svoju božićnu ispovijed. Iz viših razreda su svake nedjelje palili svijeće na adventskom vijencu, a iz nižih razreda su to popratili recitacijom. Revni vjeroučenici su pozdravili i Mikulaša koji je i u našoj crkvi ostavio nešto za one koji ljube Isusa. U sklopu župnog vjeronauka izradili su božićne čestitke koje su se potom prodavale na kraju nedjeljne mise. Od prikupljenog novca sastavili su božićne prehrambene pakete za potrebite.

Dvojezična dječja ekipa se pripremala betlehemsom igrom, koja je obilazila siromašne obitelji, tamo izvodila svoj program i donosila im pakete, te tako u tom krugu naviještala Radosnu vijest. Vjernici su vrijednim rukama čistili, ukrašavali crkvu, postavljali božićno drveće kako bi im vlastita crkva bila najljepša za svetkovinu. U našem je krugu proizvodio svoje pastoralne vikende i teolog **Ádám Huszár** iz Čantavira. /s. **M. Hermína Kovács**/

Advent u Župi svetog Jurja u Subotici

Uoči početka svetog vremena došašća u Župi sv. Jurja u Subotici održana je duhovna obnova, nakon koje su uslijedile duhovne i kreativne radionice u vjeronaučnoj dvorani

Duhovna obnova održana je 1. prosinca. Predvodio ju je **Vinko Cvijin**, župnik Župe Uskrsnuća Isusova u Subotici. Program obnove započeo je razmatranjem

na temu „Vjera, neizmjerena stvarnost” te je Cvijin govorio o važnosti da čovjek, koji je duhovno i prirodno biće, upozna sebe i razabire koje su krive, a koje prave slike o Bogu. Nakon razmatranja uslijedilo je klanjanje pred Presvetim koje je predvodio župni upravitelj **vlč. Tomislav Vojnić Mijatov**, a animirali mladi glazbenici, te je bila prigoda za svetu ispovijed. Nakon svete mise uslijedio je zajednički domjenak u župnoj dvorani.

Više od 50 djece okupilo se 2. prosinca na duhovnim i kreativnim radionicama u vjeronaučnoj dvorani Župe svetog Jurja. Susret je započeo u crkvi kratkim nagovorom župnog upravitelja vlč. Vojnića Mijatova o simboličnom značenju adventskog vijenca i četiri svijeće koje palimo u vremenu došašća. Nakon nagovora djeca i mladi su imali probu pjevanja s mladom

glazbenicom **Ivom Molnar**. Zatim su uslijedile kreativne radionice u vjeronaučnoj dvorani gdje su izrađivani adventski vijenci. Djeci i mladima se pridružilo nekoliko roditelja. Pri završetku susreta djeca su imala priliku zaplesati, igrati društvene igre, stolni tenis i nogomet, a cijeli susret kulminirao je zajedničkim ručkom. Adventske vijence su prodavali mladi na prvu nedjelju došašća.

Tenisači **Matej** i **Ivan Sabanov**, rodom sa Palića, svjedočili su pred skupinom mladih župljana naše župe na temu „Sport i vjera” 16. prosinca. „Čovjek, da bi ostvario svoj san, mora se odreći puno toga u životu, ići najprije malim koracima, biti spreman pasti, ali opet ustati i krenuti dalje, prihvatiti poraz a radovati se uspjehu. Sigurni oslonac jest vjera, biti ponizan, skroman, jednostavan, tražiti svakodnevno poticaj u Božjoj Riječi kako bi sebe izgradio kao čovjeka, bio bolji čovjek, čovjek po mjeri Isusa”, čulo se na tribini. /Župa sv. Jurja/

Advent u Novom Sadu

Izrada i prodaja adventskih vjenčića i božićnih laranžmana i ovoga adventa i Božića organizirana je u Župi Imena Marijina u Novom Sadu.

Uz potporu župnika **Attila Zselléra** i kapelana **Nebojše Stipića** i **Ákosa Horvátha**, mladi su u vjeronaučnoj dvorani župe, u Katoličkoj porti, izrađivali vjenčiće i aranžmane. Sav prikupljen novac iskoristit će se za pakete za potrebite. /Jelena Pinter/

Materice u subotičkoj katedrali

Vjeroučenici Župe svete Terezije Avilske u Subotici radosna su srca iščekivali treću nedjelju došašća, 17. prosinca, kako bi svojim dragim mamama, bakama i majkama, čestitali Materice.

Dok hodamo adventskim danima i redom palimo svijeće na adventskom vijencu, posebno se radujemo trećoj – ružičastoj svijeći. Na svetoj misi treće adventske nedjelje mame su čitale nedjeljna čitanja, naš župnik **Stjepan Beretić** je lijepo propovijedao, djevojčice su prinosile darove, ministranti služili oko oltara, a najmlađi su prije završnog blagoslova otpjevali dječju pjesmicu „Mama”. Svojim glasovima, nasmijanim licima i dječjom vedrinom ovaj poseban dan svim mamama učinili su ljepšim i veselijim. /N. G./

Advent u Tavankutu

Izložba božićnjaka

Materice

Paljenje prve adventske svijeće

Božićni vašar

Prva izložba „Betlema” u Sonti

Nakon svete mise treće nedjelje adventa, 17. prosinca, vjernici u Župi sv. Lovre u Sonti prvi puta imali su priliku vidjeti izložbu „Betlema”.

Izložba je otvorena nakon blagoslova koji je predvodio župnik vlč. **Josip Kujundžić**, a održana je u vjeronaučnoj dvorani. Naime, mnogi vjernici u svojim domovima tijekom proteklih vremena su izrađivali makete Betlehema. Ti „Betlemi” su postavljeni na Badnju večer ispred „kriškringla” i stajali su tako do Bogojavljenja, kada su se obilježja Božića sklanjala. Neki su stari i više od 70 godina, a mnogi su i novije izrade. Izloženo je tridesetak „Betlema”. Svaki je svečan na svoj način, a vjerujem da će se ovakve izložbe ustaliti svake godine na opću radost. Novost ove godine je bila da se jedna od vjernica dosjetila da se i na božićnom kruhu, pogači „badnjači”, također izrađuje Betlehem, pa ga je i predstavila.

Glavni inicijatori ove izložbe, kao i nekih drugih aktivnosti u našoj crkvi, i ovoga puta bili su vjernici **Miloš Miloš** i **Ana Mihaljev**. Ostali vjernici su im se rado pridružili. /**Ruža Silađev**/

Oratorij za djevojčice u Baču

UŽupi sv. Pavla u Baču 25. studenog održan je susret za djevojčice pod nazivom „Otkrij svoju vrednotu i ljepotu”. Cilj susreta bio je pomoći djevojčicama da prepoznaju svoju vrednotu i ljepotu u svjetlu Blažene Djevice Marije i po uzoru na bl. Lauru Vicunu.

Voditelji susreta bili su: **s. Kristina Ralbovski OV** (Ordo Virginum), **s. Augustina Ilyuk SSBDM** (sestre Službenice Bezgrešne Djevice Marije) i vlč. **Dominik Ralbovsky, ASC** (salezijanac-suradnik).

Na susretu su sudjelovale djevojčice iz župa Bačkog dekanata, kao i gosti iz Kule i Ruskog Krstura. Susret je započeo pjesmom, plesom, raznim zabavnim igrama, kušanjem šećerne vune i kokica. U uvodu je s. Kristina pozdravila djevojke i objasnila temu susreta. Zatim je uslijedila meditacija o dva čupa, koju su zorno prikazale animatorice **Andrea** i **Dijana**. Kratki igrokaz je bio poticaj za razmišljanje kako otkrivati svoju vrednotu. Nakon male stanke, s. Augustina je održala kratko predavanje „O susretu Samarićanke i Isusa”, tako da djevojčicama bude slikovito. Uz glumu i priču svi su u sebi stvorili slike o vlastitoj nutarnjoj

ljepoti. Drugi dio susreta podrazumijevao je rad u skupinama gdje je svatko mogao izreći dojmove, a igrale su se i razne poučne igre (konopac i izgužvani papir). Na kraju je svaka skupina predstavila sebe i svoj rad. Bilo je smijeha i zabave! Susret je završen molitvom u crkvi, gdje je vlč. Dominik blagoslovio Gospine medaljice koje su djevojčice stavile oko vrata, a na dar su dobile i knjižicu o bl. Lauri.

Na oratoriju za djevojčice bila sam animatorica. Nije prvi put da sam u toj ulozi i kao i uvijek, bilo je odlično! /**Andrea Vuković**/

XXVII. izložba božićnjaka u Subotici

Tradicionalna izložba božićnjaka koju Katoličko društvo „Ivan Antunović” organizira već 27 godina zaredom, otvorena je u 11. prosinca u vestibulu Gradske kuće u Subotici.

Na otvorenju se okupio veoma velik broj posjetitelja, od najmlađih koji su bili vrtičke dobi sve do onih najstarijih koji su još mogli doći. I u samoj izradi božićnjaka sudjelovali su i djeca i odrasli, i žene i muškarci. Izloženo je četrdesetak božićnjaka.

U programu je nastupio dječji zbor „Raspjevane zvjezdice” koji djeluje u okviru Hrvatske glazbene udruge „Festival bunjevački pisama”. Zbor je uz pratnju festivalskog orkestra izveo pjesmu autorice **Josipe Dević** „Volim advent”, te poznatu božićnu pjesmu „Djetešce nam se rodilo”. Za nastup ih je uvježbala i pripravlila **Marina Piuković**.

Izložbu je otvorio vlč. **Vinko Cvijin**, župnik subotičke Župe Uskrsnuća Isusova. I ove godine izložbu je u suradnji s brojnim pojedincima, vrtićima, školama

i udrugama kulture organizirala **Jelena Piuković**, pročelnica Etnološkog odjela „Blaško Rajić” pri Katoličkom društvu „Ivan Antunović” iz Subotice. Organizaciju izložbe pomogao je Grad Subotica. /**Josip Štefković**/

Konstituiran Zbor savjetnika Subotičke biskupije

Subotički biskup **Franjo Fazekas** imenovao je članove Zbora savjetnika Subotičke biskupije, koji su 7. prosinca godine ispovjedili vjeru i položili prisegu vjernosti, te održali konstituirajuću sjednicu.

Članovi novog saziva Zbora savjetnika su: generalni vikar **Željko Šipek**, sudski vikar **dr. Ivica Ivanković Radak**, ekonom **Mirko Štefković**, katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**, župnik Župe sv. Antuna u Bečeju **László Pósa**, župnik Župe Isusa Radnika u Subotici **mons. dr. Géza Zapletán**, župnik Župe sv. Roka u Subotici **mons. dr. Andrija Anišić**, župnik horgoški **Ákos Gutási**, župnik

temerisnki **dr. Tibor Szöllősi** i župnik srbobranski **Tibor Zsúnyi**.

Biskup je članovima savjetnicima zahvalio što su prihvatili odgovornu službu, te im poručio da računa na njihovu svesrdnu potporu, a potom ih je ukratko upoznao s aktualnim izazovima i problemima s kojima se biskupija suočava. /**Hajnalka Illés**, referent za medije Subotičke biskupije/

Projekt RENATE u Subotici

Radionica „Sloboda i ropstvo” održana je 15. prosinca u Pastoralnom centru „Augustinianum” u Subotici, s vjeroučenicima 5. i 7. razreda Osnovne škole „Matko Vuković” iz Subotice i njihovom vjeroučiteljicom Mirjanom Ivanković, a 17. prosinca za žene i djevojke.

Radionicu je vodila i organizirala **s. Stanka Oršolić**, članica udruge „Religious in Europe Networking Against Trafficking and Exploitation” (RENA TE), delegatkinja za Hrvatsku, Srbiju i Bosnu i Hercegovinu u Radnoj skupini RENATE. Radionica je održana u sklopu dvogodišnjeg projekta RENATE „Raising Awareness in Schools” 2023. – 2024. koji se provodi u 28 europskih zemalja u kojima djeluju članice RENATE i provode ovu dvogodišnju inicijativu podizanja svijesti o problemu trgovanja ljudima u školama s učenicima i učiteljima. Cilj inicijative je preveniranje iskorištavanja, pomaganje žrtvama i potencijalnim žrtvama, edukacija o ljudskim pravima i promoviranje socijalnih aktivnosti te edukacija mladih o problemu trgovanja ljudima radi suzbijanja i preveniranja ovog zločina. Inicijativu sufinancira Conrad Hilton Foundation.

Radionica se sastojala od upoznavanja učenika o problematiki trgovanja ljudima, oblicima trgovanja, žrtvama i potencijalnim žrtvama, opsegu pojavnosti, o pomaganju žrtvama, molitvi i razgovoru o slobodi i ropstvu na interaktivni, edukativni i kreativni način. Uz klupko vune razgovarali smo o slobodi i ropstvu, uz lutka Pavla pokušali smo razumjeti kršćansko

poimanje slobode i evanđelje kršćanske slobode te problem trgovanja ljudima, uz upaljene lučice smo se pomolili za nadu, snagu, dostojanstvo, mir, slobodu svih porobljenih osoba slušajući njihove životne priče od ropstva do slobode te smo zaključili naš susret u zagovornoj molitvi sv. Jozefini Bakhiti, zaštitnici svih oteatih osoba i osoba kojima se trgovalo.

Radionica „Sloboda i ropstvo” sa sličnim programom održana je 16. prosinca u Pastoralnom centru „Augustinianum” u Subotici, sa djevojkama i majkama iz Subotice. Naglasak na ovoj radionici bio je na posvećivanju svih aspekata ove problematike te rasprava o potrebi daljnje edukacije i suradnje. /s. **Stanka Oršolić**, DSNG/

Spomen o 300. obljetnici darovnice subotičke tvrđave franjevcima

Dana 6. prosinca navršilo se 300 godina darovnice kojom je franjevcima darovana subotička tvrđava. Tim je povodom 9. prosinca u Kapeli Crne Gospe, u klaustu subotičkog franjevačkog samostana održano predavanje.

Sve nazočne pozdravio je gvardijan **fra Ivan Miklenić** i pozvao da oni koji znaju obnove znanje, a svi ostali nešto i nauče. Predavanje je održao **mr. Bela Tonković**, koji istražuje povijest samostana i prilike u kojima su živjeli Hrvati Bunjevci koji su došli u Bačku.

„Kada su franjevci sa svojim dalmatinskim narodom 1695. došli u Suboticu, o. Jerko Ludassi – Gubanović pretvorio je u privremenu kapelu u prizemlju Kaštela, gdje se nalazila prostorija većeg opsega i u njoj služio svetu misu i dijelio otale sakramente. Isto je ponovio i o. Aleksandar Spanik 1697., i uz tu se kapelicu i nastanio u dvije sobice. Poslije Rákóczi jeve bune, kad su se 1707. prilike konačno smirile u Subotici, kapela u Kaštelu dobila je svoje uređenje. Mali oltar je bio smješten ondje gdje se u sadašnjoj crkvi nalazi kor, a u nju se ulazilo sa jugozapadne strane. Iznad oltara je bila slika sv. Mihovila arkandela, kome su na slici stajali sa strane sv. Franjo Asiški i sv. Antun Padovanski. Kapela je podignuta od početka u čast sv. Mihovilu, jer su vjernici u Subotici bili vojnici i vojničke obitelji. Vremenom

je ta prva crkva u Subotici postala premalena da primi sve one vjernike koji su nedjeljom i blagdanom dolazili na misu. Često su morali stajati izvan kapele, što je zimi bilo vrlo neugodno i teško. Godine 1720. bio je podignut zvonik na drvenim stupovima uz Kaštel.

Prije svega trebalo je Kaštel dobiti, jer je pripadao vojničkoj upravi. Salvatorijanski provincijal Mađarske o. Josip Bede obratio se pismenom molbom generalu Teodoru de Pilliersu u Segedinu, glavnom zapovjedniku svih utvrđenja u Bačkoj i zamjeniku carevu, da on izmoli od cara Karla VI. subotički Kaštel franjevcima za crkvu. Molba je napisana 25. listopada 1723., a na njoj je general de Pilliers vlastoručno napisao svoj odgovor s odobrenjem da se Kaštel u Subotici daje franjevcima, kako bi oni mogli iz njega napraviti crkvu. Rješenje je dano 6. prosinca 1723. Da su franjevci stvarno posjednici Kaštela, u kojem je crkva, i sveg onog zemljišta u unutrašnjem opkopu Subotice, potvrđuje Ivan Kostka u ime bečkog carskog vijeća 1729., kako je to vidljivo iz arhivskih dokumenata”, naglasio je, među ostalim, o ovom događaju Tonković.

Na kraju predavanja fra Ivan je zahvalio svima, a osobito predavaču, jer puno je toga pojasnio kako bi još više cijenili prostore u koje dolazimo i Boga slavimo i Bogu i vjernicima koji dolaze služimo. /Zv., ofm.hr/

Adventski vašar u Žedniku

Udvorani Župe sv. Marka u Žedniku 2. prosinca održan je adventski vašar na kojemu se okupio lijepi broj ljudi kako bi ostvario nakanu ovog vašara – prikupljanje sredstava za božićne paketiće za djecu.

Prikupljeno je ukupno 47.200 dinara, a s obzirom na to da su neki koji nisu mogli doći izrazili želju da i oni doprinesu, župnik **Franjo Ivanković** produljio je rok dostavljanja novčanih priloga.

Osobito na kraju zahvaljujemo Bogu, župniku i svima onima koji su na bilo

koji način pripomogli u organizaciji, posluživanju pića, kokica, palačinki i pljeskavica i kuhanju vina, medljanju rakije, u izradi i prodaji rukotvorina i ostalih proizvoda, svim sponzorima i donatorima za meso, lepinje, konje i sve one stvari koje su pomogle da ovaj vašar protekne u najboljem redu. Posebna zahvala ide najmlađim članovima naše župe koji su se doista trudili pripremiti tako lijep program, te ispuniti nam srca svojim pjesmama. /Facebook Župe sv. Marka/

Susret animatora s biskupom Fazekasom

Na drugu adventsku nedjelju, 10. prosinca, animatore Subotičkog oratorija na njihov poziv posjetio je biskup **Franjo Fazekas** u pratnji tajnika, vlč. **Dražena Skenderovića**.

Tom prilikom priključio se animatorima u molitvi krunice. Nakon toga je održao nagovor na temu „Uloga

mladih u Crkvi”, potkrijepivši ga svetopisamskim tekstovima. Zatim je uslijedio neformalni dio večeri gdje su mladi postavljali različita pitanja biskupu, od toga koje mu je omiljeno jelo do onoga kako se osjećao kada su mu priopćili da će postati biskup. Sve se završilo čašćenjem i dodatnim druženjem. /Animatori/

Treći adventski humanitarni vašar u Župi Marije Majke Crkve u Subotici

„Iskreno zahvaljujem svim svojim suradnicima koji su pomogli u realizaciji humanitarnog adventskog vašara. Bit je svega dati nešto od sebe u korist drugoga. Ovdje ću nabrojati samo najuži krug onih koji su pomogli, ali tu su i mnogi drugi koji su darovali kolače (preko 130 kutija kolača smo imali u ponudi), mnoge ručne radove, djeca od predškolskog uzrasta i starija, odgojiteljice, pjevači, mnogi sponzori koji su pokrili mnoge troškove. Organizacijski odbor i suradnici odbora bili su: **Matija Sekereš, Ivica Sekereš, Anica i Nesto Gabrić, Orsolya Ódry Vajdovics, Nevenka i Jozo Bonić, Danica Mlinko, Zorica i Josip Svirčev, Andrijana i Branislav te Stipan i Kata Margetić, Mario i Matiša Bonić, Ivanka, Andrija, Elizabeta i Luka Ivanković, Jašo Ivanković Radak, Kalman Crnković, Slađan Bošnjak, Mirela i Nađa Tot, Monika Urban Sarapka i Ivan Sarapka, Hajnalka Illés, Klara Prčić, Mara Šipek, Vesna Sekereš, Pavao Ivanković, Marinko Vuković, Mirko Štefković i Ivan Piuković.** Hvala i medijskim kućama Pannon TV, RT Vojvodina koje su nas medijski podržale”. /Zv./

U dvorištu župne crkve Župe Marije Majke Crkve u Subotici 10. prosinca održan je treći adventski humanitarni vašar.

Kao i u dosadašnja dva, i ovaj vašar je bio prigoda za mnoštvo doživljaja s ciljem da se vjernička i šira zajednica okupi i da se pruži pomoć onima kojima je potrebna. „Potrebni smo pozornosti, solidarnosti i humanosti, pa želimo na ovaj način pomoći liječenju jedne bolesne djevojčice”, kazao je župnik ove župe **Željko Šipek**.

Na vašaru je sudjelovao i otvorio ga subotički biskup **Franjo Fazekas**. „Vrlo je važno da od srca darujemo, a ne samo iz pukog običaja. U darovima možemo darovati same sebe, a najvažniji je smiješak i ljubav prema našim najdražima”, kazao je on.

Osim hrane i pića u ponudi su bile i domaće rukotvorine, ali i mali koncert koji su priredila djeca ove župe. Tijekom vašara prikupljen je iznos od 173.500 dinara.

Župnik Šipek je zahvalio svima koji su podržali vašar:

U Srijemskoj biskupiji formira se udruga mladeži

„Želimo aktivirati i angažirati mlade u župama širom Srijemske biskupije. Cilj i program udruge bit će uspostavljanje mreže mladih, njihovo međusobno upoznavanje i jačanje njihovog vjerskog identiteta”, kaže predsjednik udruge Darko Peka.

Mladi župa širom Srijemske biskupije okupili su se 7. studenog u Kapeli od Mira u Srijemskim Karlovcima. Večernju misu predvodio je vlč. **Matej Perić** u koncelecijaciji s vlč. **Lukom Ivkovićem** i vlč. **Dušanom Milekićem**. Predsjedatelj slavljaja je u homiliji naglasio značaj adventa te potaknuo i podsjetio prisutne da nas obveze, koje su uvijek intenzivnije u ovom dijelu godine, ne smiju spriječiti u pronalaženju vremena za molitvu i duhovnu pripravu. Nakon svete mise mladi i svećenici okupili su se u župnoj dvorani, gdje je uz posluženje započelo druženje.

Ovom prilikom skupina mladih s Darkom Pekom na čelu predstavila je svoje planove, želje i ideje koje se tiču skorašnjeg osnivanja udruge koja bi okupljala sve mlade Srijemske biskupije. Na temelju naziva biskupijskog glasila „Nada”, prijedlog za ime buduće udruge mladih je „Priatelji Nade”. Jedna skupina mladih već određeno vrijeme planira i razgovara na temu osnutka udruge koja bi za cilj imala osnaživanje i afirmiranje mladih vjernika na području Srijemske biskupije, ali i čitave Srbije. Oni su predstavili godišnji plan koji se

sastojao iz niza različitih aktivnosti za mlade koje bi se realizirale tijekom sljedeće godine. Susreti mladih, koncerti duhovne glazbe, križni put, poklade, neformalna druženja i kampiranja su samo neke od aktivnosti koje se planiraju za nadolazeću 2024. godinu.

Velečasni Dušan Milekić, kao povjerenik za mlade Srijemske biskupije, pozdravio je okupljene te u kratkim crtama iznio svoje ideje i prijedloge koji se tiču unapređenja dosadašnjih događaja koji su se odvijali diljem Srijemske biskupije. Vlč. Milekić je istaknuo kako mladima, pored redovitih susreta, križnog puta i Holywina koji su vjerskog karaktera, trebaju i susreti, ljetovanja i ekskurzije koji bi služili za njihovo međusobno upoznavanje i druženje. Vlč. **Tomislav Lasić**, kancelar Srijemske biskupije, je u svom kratkom izlaganju izrazio svoje oduševljenje za energiju, entuzijazam i optimizam mladih koji žele osnažiti i pokrenuti nove stvari u svojoj biskupiji. Također, podržao je predložene ideje te potaknuo mlade Srijemske biskupije da se priključe događajima koje organiziraju mladi okolnih biskupija i na taj način podrže trud i rad svih vjernika katolika u Srbiji.

Na koncu, Darko Peka je pozvao sve zainteresirane da se uključe i doprinesu boljem razvoju ovih ideja koje se tiču svih mladih Srijemske biskupije, te da ova zajednica mladih u budućnosti jača i donosi plodove kako za vjersku zajednicu tako i za čitavo društvo. Mladi su radosno prihvatili izložene ideje i planove za buduću udrugu, a sljedeći susret dogovoren je za polovicu siječnja iduće godine. [/srijembiskupija.rs/](http://srijembiskupija.rs/)

Humanitarni božićni koncert u Beogradu

U subotu, 16. prosinca, u crkvi svetog Petra u Beogradu održan je humanitarni božićni koncert u organizaciji međunarodne zajednice i lokalne katoličke zajednice u Srbiji.

Na koncertu su pored predstavnika diplomatskog kora bili prisutni i apostolski nuncij u Republici Srbiji mons. **Santo Rocco Gangemi** sa savjetnikom mons. **Simonom Bolivarom Sanchezom Carrionom**, dok je koncert svečano otvorio i jedan od domaćina, beogradski nadbiskup i metropolit mons. **dr. Ladislav Németh**. [/kc.org.rs/](http://kc.org.rs/)

Svećenik don Željko Majić imenovan banjalučkim biskupom

Apostolska nuncijatura u Bosni i Hercegovini je na Asvetkovinu Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije, 8. prosinca, priopćila da je „Njegova Svetost papa Franjo prihvatio odreknuće od pastoralnog vodstva Banjalučke biskupije preuzvišenog mons. Franje Komarice te imenovala novog banjalučkog biskupa poštovanog don Željka Majića, svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije”.

U isto vrijeme vijest o imenovanju objavio je Tiskovni ured Svete Stolice. Don Željko Majić rođen je u Drinovcima 28. ožujka 1963. Filozofsko-teološki studij završio je u Sarajevu, a za svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije zaređio ga je 29. lipnja 1988. u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve biskup Pavao Žanić. Poslijediplomski studij pastoralne teologije u Rimu, s boravkom u Međunarodnom zavodu sv. Pavla, pohađao je na Papinskom lateranskom sveučilištu i postigao magisterij u lipnju 1995. godine. Nakon povratka sa studija obnašao je nekoliko pastoralnih služba u Hercegovini, a vicerektorom Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu imenovan je 17. lipnja 2006. Tijekom šestogodišnje službe, okupljajući hrvatske studente i studentice u Rimu, priredio je četiri zbornika njihovih radova – posljednja tri uredio je zajedno s dr. don Božom Goluzom. Godine 2011. objavljena je i njegova knjižica razmišljanja *Oče, oprosti nam!*, a priredio je i, uz suradnju oko 30 hercegovačkih svećenika, *Vodič kroz Godinu vjere: Obitelj – žarište vjere*. Godine 2012. imenovan je generalnim vikarom Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije, a od 2019. obnašao je službu ravnatelja Caritasa biskupija Mostar – Duvno i Trebinje – Mrkan. /IKA/

Pokret fokolara obilježava 80 godina postojanja

Ppapa Franjo primio je 7. prosinca u audijenciju predsjednicu Margaret Karram zajedno s odgovornima za Pokret fokolara diljem svijeta. Euharistijsko slavlje u bazilici Santa Maria Maggiore u Rimu predvodio je prefekt Dikasterija za laike, obitelj i život kardinal Kevin Joseph Farrell.

Službeni datum nastanka Pokreta fokolara je 7. prosinca 1943. Na taj se dan Chiara Lubich zauvijek posvetila Bogu. Prije točno 80 godina, usred svekolikog razaranja u vrijeme Drugoga svjetskog rata, nastala je mala zajednica koja je htjela ponovno uspostaviti mir i jedinstvo među svima. Uskoro se proširila svijetom, uklapajući se u struju novih crkvenih karizma. U središtu duhovnosti i djelovanja Pokreta fokolara nalazi se evanđelje, a posebno Isusova molitva: „Da svi budu jedno” (Iv 17, 21). Danas je prisutan u 182 zemlje, što je znak univerzalnosti i žurnosti jedinstva i sveopćeg bratstva u ovom

tragičnom i fragmentiranom svijetu. Pokret uključuje i kršćane različitih crkava, vjernike raznih religija i osobe bez određenog vjerskog uvjerenja. /IKA/

Papa: „Pred jaslicama razmišljajmo o drami u Svetoj Zemlji”

Ppapa Franjo susreo se 9. prosinca u Vatikanu s izaslanstvima mjesta iz kojih dolaze božićno drveće i jaslice koje ove godine podsjećaju na proslavu Božića svetoga Franje prije 800 godina u Grecciu.

Jaslice postavljene na Trgu svetoga Petra izrađene su na području Rietija. Srebrna jela, izabrana za božićno drveće postavljeno pokraj jaslica, dolazi pak iz alpske doline Valle Maira, u pokrajini Cuneo. Osvrćući se na te darove, papa Franjo je tijekom audijencije, u koju je primio izaslanstva mjesta koja su ih ove godine darovala, kazao kako jaslice podsjećaju, nakon 800 godina, na božićno ozračje 1223. godine u Valle Reatina, dolini u blizini Rietija, području značajnom za život svetoga Franje. „U mislima asiškog siromaha”, rekao je Papa, „još je uvijek bilo živo putovanje u Svetu Zemlju, a spilje Greccia podsjećale su ga na betlehemijski krajolik. I dok razmišljamo o Isusu, Bogu koji je postao čovjekom, malenim, siromašnim, bespomoćnim, ne možemo ne misliti na dramu koju proživljavaju stanovnici Svete Zemlje, očitujući toj našoj braći i sestrama, posebno djeci i njihovim roditeljima, svoju blizinu i duhovnu potporu. Oni plaćaju pravu cijenu rata”. Sveti je Otac istaknuo kako pred svakim jaslicama, pa i onima postavljenima u našem domu, ponovno proživljavamo ono što se dogodilo u Betlehemu prije više od dvije tisuće godina. Na Trgu svetoga Petra uz jaslice se nalazi stablo visoko 28 metara. Od njegova će drveta biti izrađene igračke koje će biti dostavljene Caritasu. /IKA/

Danska je zakonom zabranila sknavljenje religijskih tekstova

Danski parlament izglasovao je 7. prosinca Zakon o zabrani sknavljenja tekstova koji se smatraju svetima.

Izglasavanje zakona je odgovor na niz javnih sknavljenja Kur’ana, svete knjige muslimana, koje su činili islamofobni aktivist. Njihove su akcije izazvale prosvjede u većinski muslimanskim zemljama, što je ugrozilo i kršćane u tim zemljama. „Cilj zakona je suprotstaviti se ‘sustavnom izrugivanju’ tekstova koji se smatraju svetim, što je, među ostalim, pridonijelo povećanju opasnosti od terorizma u Danskoj”, priopćilo je Ministarstvo pravosuđa. Međunarodna katolička misionarska organizacija „Missio Aachen”, pak, napominje da javna spaljivanja i sknavljenja Kur’ana također ugrožavaju kršćane na Bliskom istoku. Uzrok diskriminacije i nasilja nad drugačije mislećima nisu vjerski spisi, nego akteri koji vjeru ideološki i politički zlorabe za svoje ciljeve. /IKA/

Koncert klape „Šufit” u subotičkoj Sinagogi

U subotičkoj Sinagogi 23. studenoga održan je koncert splitske klape „Šufit”, uz veliki interes publike, koje je bilo više od tisuću.

„Šufit” je jedna od najpoznatijih hrvatskih klapa. Postoji već tri desetljeća i dobitnica je brojnih glazbenih nagrada. Vraćajući se tri puta na bis, subotičkoj

publici predstavili su se izvornim a capella pjesmama, svojim autorskim skladbama, poput „Ne diraj moju ljubav” te dalmatinskim evergreen pjesama. Za klapu „Šufit” ovo je bio prvi nastup u Srbiji, a dojmovi nakon koncert su im, kako kažu, iznad očekivanja.

Koncert je organizirala hrvatska zajednica na čelu s Hrvatskim nacionalnim vijećem, koje je i ranije organiziralo koncerte u reprezentativnom prostoru subotičke Sinagoge. Ovakvim događajima, kako ističu, želi se prezentirati kultura hrvatskoga naroda, poticati kulturna razmjena te obogatiti kulturni život multi-kulturalne Subotice.

U Subotici održan seminar o nominaciji nematerijalne kulturne baštine

U organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Hrvatskom domu – Matici u Subotici je 25. studenoga održan seminar „Nominacija nematerijalne kulturne baštine – iskustva i izazovi u Hrvatskoj i Srbiji”.

U radu seminara je sudjelovalo više od 20 pozvanih sudionika iz različitih područja kulture, a koja su općenito predmet zaštite nematerijalne kulturne baštine. Predavači su bili voditeljica Službe za pokretnu, etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu pri hrvatskom Ministarstvu kulture i medija **Tatjana Horvatić**, znanstveni savjetnik u trajnom zvanju s Instituta za

etnologiju i folkloristiku u Zagrebu **Tvrtko Zebec** i koordinatorka Centra za nematerijalno kulturno nasljeđe Srbije **Danijela Filipović**.

HKPD „Matija Gubec” iz Rume obilježilo 120 godina postojanja i rada

Povodom 120 godina postojanja i rada, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Matija Gubec” iz Rume održalo je 25. studenoga godišnji koncert.

Društvo je osnovano daleke 1903. godine i za to vrijeme postojalo je mnoštvo sekcija u njihovom okrilju, ali je okosnica ipak bio i ostao Veliki tamburaški orkestar. Pred punom dvoranom kulturnog centra „Branica Crnčević” u Rumi publici su se pored domaćina Velikog tamburaškog orkestra rumske udruge pod ravnanjem **Dragutina Škrobota**, koji su se predstavili novim osvježanim repertoarom pjesama, pridružili i gosti iz Hrvatske – Ličko zavičajno društvo „Vila Velebita” iz Požege. Ponosni na tradiciju rada dulju od jednog stoljeća članovi udruge obećali su nastaviti s radom po uzoru na svoje pretke i poticati nove mlade naraštaje tamburaša i vokalnih solista.

Održano „Šokačko veče” u Sonti

U organizaciji Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata „Šokadija” u Sonti je 25. studenog priređeno „Šokačko veče”.

U programu su sudjelovali učenici odjela tambure u Sonti, OKUD „Ivo Lola Ribar” iz Sonte, HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević” iz Berega, **Ruža Siladev** iz Sonte i KUD „Dukat” Vladislavci iz Republike Hrvatske.

I ove godine Šokadija je objavila književni natječaj „Za lipu rič”, za neobjavljene pjesme pisane na šokačkoj ikavici. Dvije ravnopravne nagrade osvojile su **Božana Vidaković** iz Sonte i **Marija Šeremešić** iz Sombora.

Dva desetljeća HKPD-a „Jelačić” iz Petrovaradina

Godišnji koncert Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Jelačić” iz Petrovaradina, kojim je ujedno proslavljena 20. obljetnica postojanja i rada te udruge, održan je 25. studenoga u amfiteatru novosadskog SPENS-a.

Na koncertu su nastupili članovi udruge: mješoviti pjevački zbor, članovi tamburaške sekcije, klapa „Jelačić” sa svojim solistima kao i vokalna solistica **Klaudija Klanac Pušković**. Specijalni gosti koncerta bili su tamburaški sastav i folklorni ansambl KUD-a „Čiče” iz mjesta Novo Čiče iz Hrvatske.

HKPD „Jelačić” čuva bogatu kulturnu baštinu petrovaradinskih Hrvata kao i spomen na lik i djelo znamenitih Hrvata toga kraja, bana Josipa Jelačića, Franje Štefanovića, Ilije Okrugića. Rad udruge odvija se u više sekcija, a godišnje realiziraju nekoliko manifestacija (koncerti, gastromanifestacija, spomendani velikana, maskenbal...).

Godišnji koncert HGU-a „Festival bunjevački pisama”

Hrvatska glazbena udruga „Festival bunjevački pisama” priredila je godišnji koncert, završnu manifestaciju svojih aktivnosti tijekom godine,

28. studenoga u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Na koncertu su se, tradicionalno, predstavili Veliki festivalski te Dječji tamburaški orkestar, kao i solisti s posljednjeg istoimenog festivala, a prvi put i novoosnovani dječji zbor „Raspjevane zvjezdice”.

U okviru programa godišnjeg koncerta, među ostalim, spomenuti su orkestri izveli klasične skladbe u obradi za tamburaški orkestar, instrumentalnu tamburašku glazbu, a mogle su se čuti i kompozicije iz arhiva Radio Beograda te aranžmani iz prošlih vremena. U svom radu Udruga često njeguje i suradnju s mladim solistima, pa je tako spoj tambure i flaute dočaran nastupom maturantice srednje Muzičke škole **Lucije Vukov**.

Projekt, koji je nastao zahvaljujući prošlogodišnjoj suradnji, ove godine je iznjedrio novu kompoziciju „Tamburom kroz Vojvodinu”, koja predstavlja spoj pet naroda koji žive u Vojvodini, za koju je aranžman napisao **prof. Vojislav Temunović** i koja je također izvedena. Orkestre je za godišnji koncert pripremila te njima dirigirala **prof. Mira Temunović** za koju je ovom prigodom objavljeno da je dobitnica prestižne nagrade *Utjecajne hrvatske žene za 2023. godinu* koju dodjeljuje Croatian Women's Network /Mreža hrvatskih žena/ i koju će primiti na Međunarodni dan žena, 8. ožujka 2024. godine u Zagrebu.

Božićni koncert u Monoštoru

KUDH „Bodrog” održao je 9. prosinca koncert u povodu božićnih blagdana pod nazivom „Srićna noć je prispila” u crkvi sv. Petra i Pavla u Monoštoru.

Kroz slikoviti narativni prikaz Isusovog rođenja tijekom večeri mogla su se čuti djela domaćih, ali i inostranih autora. Pored pjevačkih skupina KUDH-a „Bodrog”, malog dječjeg zbora Udruge koji je izveo svoj program u pratnji tamburaškog orkestra „Mali monoštorski tamburaši”, gost koncerta bio je Vokalni ansambl „Quadrivia” iz Sombora.

Božićni koncert u Tavankutu

U sklopu bogatog programa „Advent u Tavankutu”, mjesno društvo HKPD „Matija Gubec” održalo je 10. prosinca božićni folklorni koncert u Domu kulture.

Osim domaćih „Gupčevih” folklorša, publika je imala prigodu vidjeti i nastupe članova gostujućih udruge – KUD-a „Diša Đurđević” iz Vreoca kod

Lazarevca (Srbija) i KUD-a „Baranjski Šokci” iz Topolja (Hrvatska). Tavankučani su prikazali i obnovljeni običaj „betlemara”, mladića koji idu po obiteljima i najavljaju Božić.

Ekskurzija u Tursku (nastavak)

U drugom dijelu ekskurzije osim raznih znamenitosti koje su posjetili u samom Istanbulu, učenici su vidjeli i spomen-kuću Ferencu II. Rákóczija, mađarskog feudalca i vojvode, u turskom gradu Tekirdag, kao i ruševine čuvene Troje, grada poznatog ponajviše zbog Homerove *Ilijade*. Na putu do Troje, učenike je zadesila situacija kojoj se nitko nije nadao.

„Kada smo se već približili Troji, dogodilo se nešto što nitko nije mogao očekivati – autobus se pokvario. Pošto smo znali da će popravak potrajati – a potrajao je na kraju dva sata – tražili smo što možemo zanimljivo raditi, da ‘ubijemo vrijeme’. Kako smo se zaustavili na autocesti, pokraj jednog skladišta voća, primijetili smo da radnicima treba pomoć oko utovara jabuka u kamion, pa smo se ponudili pomoći, a oni su nas zauzvrat počastili jabukama. Bio je ovo nezamisliv doživljaj, ali doživljaj za pamćenje.”

„Svima nam je jedan on najljepših doživljaja s putovanja bila upravo plovidba Bosforom. Istanbul je jedini transkontinentalni grad – grad na dva kontinenta. Nevjerojatno je gledati istodobno na dva kontinenta – Europu s lijeve i Aziju sebi s desne strane.

Ploveći Bosforom, vidjeli smo mnoge znamenitosti ovoga velebnoga grada koje se nalaze duž obale, kao i fantastične viseće mostove duge više od jednog kilometra.”

Ipak sve dolazi kraju, pa je tako došao i kraj tog putovanja. Paulinci su prošle godine imali priliku posjetiti Rim – „Vječni Grad” – a ove godine jedan nešto mlađi, ali mnogo veći grad – nazvan Drugim Rimom – s posve drukčijom arhitekturom, poviješću, kulturom i običajima. Bilo je to iskustvo koje će sigurno dugo pamtiti i sve ono lijepo, kako ono što su vidjeli, tako i događaje i ljude koje su upoznali, „pohranjivati i prebirati u svome srcu” (Luka 2, 19).

Nikola Vukić

Proslava svetog Nikole

Kao i svake godine, i ovoga 6. prosinca proslavili smo spomendan svetog Nikole, biskupa. Naš duhovnik je u propovijedi govorio o životu ovoga poznatog svetca i tradicijama vezanim za proslavu njegova spomendana. Spomenuo je i kakvi su svi običaji postojali ovdje u sjemeništu, još u vrijeme kada je on bio učenik. Nakon svete mise i večere uslijedio je prigodni program. Svi sjemeništarci su dobili darove, a rektor je u svom nagovoru naglasio da „i mi trebamo biti poput svetog Nikole”, te donositi darove drugima, ali prvenstveno da mi sami budemo dar, da se razdajemo za drugoga.

Svima vama, dragi čitatelji, želimo sretan i blagoslovljen Božić i obilje Božjega blagoslova u novoj godini koja je pred nama!

Svjetski dan siromašnih

Svjetski dan siromašnih obilježava se svake 33. nedjelje u godini, a taj dan se obilježava i kao Nedjelja Caritasa.

Ovim povodom, u nedjelju, 19. studenog, organizirane su humanitarne akcije i prikupljeni su prilozi za siromašne na liturgijskim slavljinama u župama širom Srbije. Beogradski nadbiskup i metropolit mons. dr. Ladislav Német SVD, koji je ujedno i predsjednik Caritasa Srbije, nazočio je svečanom ručku koji je Caritas Beograd priredio za suradnike, prijatelje i, na prvom mjestu, korisnike usluga Caritasove socijalne službe. Ova je svečanost održana u dvorani Župe Krista Kralja u Beogradu. Na ručku je bilo više od trideset korisnika Caritasa. Gosti su imali priliku porazgovarati s nadbiskupom Németom koji je izrazio veliko zadovoljstvo zbog ove akcije te nazočnima uručio darove vjernika Vlade Novačića. Na kraju susreta, organizatori s direktorom Caritasa Beogradske nadbiskupije dr. Milojem Veljićem na čelu izrazili su zahvalnost svima, a osobito nadbiskupu Németu na sudjelovanju, kao i župniku vlč. Gergelyju Beeru koji je ustupio župnu dvoranu za ovaj događaj.

Povodom Svjetskog dana siromašnih, sveti otac Franjo uputio je poruku vjernicima.

Caritasova mreža u Srbiji aktivno je uključena u akciju prikupljanja i pružanja pomoći osobama u potrebi na teritoriju Republike Srbije. Donacije se mogu uputiti uplatom na žiro račune Caritasa Srbije, posebno otvorene za ovu namjenu. Za sve druge vidove pomoći (u odjeći, obući, hrani, higijenskim sredstvima...) potrebno je kontaktirati s najbližim dijecezanskim Caritasom oko koordinacije i dogovora.

Žiro račun za donacije u RSD: 220-31186-42

„Ne okreći lice od siromaha!”

Papina poruka za Svjetski dan siromaha

U svojoj poruci za Svjetski dan siromaha, koji se ove godine slavi po sedmi puta, papa Franjo nas potiče da ne odvrćemo svoj pogled od onih koji su u poteškoćama, kao što su djeca koja žive u ratnim zonama, osobe koje jedva spajaju kraj s krajem, osobe koje se iskorištava na poslu i mlade pred koje se stavlja imperativ uspjeha: svaki je od njih naš bližnji, naš susjed, potrebno je ozbiljno i učinkovito političko i zakonodavno djelovanje.

U poruci na temu: „Ne okreći lice od siromaha”, pozivajući se na Knjigu o Tobiji, Papa nudi tumačenje stvarnosti koja proizlazi iz prepoznavanja u najkrhijem „licu Gospodina Isusa”, neovisno o boji kože, društvenom statusu i porijeklu. „U njemu se krije brat kojeg

treba susresti, oslobađajući se ravnodušnosti”, ističe papa Franjo.

Razmjer problema

Sveti Otac započinje svoju poruku naglašavajući da velika rijeka siromaštva prolazi našim gradovima i buja do točke izlivanja. „Tolike su potrebe naše braće i sestara koji mole za našu pomoć, potporu i solidarnost”, napominje rimski biskup. „Živimo”, nastavlja Papa, „u vremenima koja nisu osobito osjetljiva na potrebe siromašnih. Pozivi na blagostanje su sve glasniji, dok se glasovi onih koji žive u siromaštvu uglavnom ne čuju”. Posebice naglašava nove oblike siromaštva, kao što su ljudi zahvaćeni ratnim situacijama, nehumano postupanje prema mnogim radnicima u različitim sektorima, za koje je rekao da su dovele do dramatičnog povećanja cijena koje dodatno osiromašuju mnoge obitelji.

Naš odgovor

„Suočeni s problemima takvih razmjera”, piše papa Franjo, „naša je odgovornost jasna”. Tako nas izraz „Ne okreći lica od siromaha” vodi k stjecanju kreposti milosrđa, milosrđa koje daje smisao i vrijednost čitavom kršćanskom životu.

„Jednom riječju”, nastavlja Papa, „kad god se susretnemo sa siromahom, ne smijemo skrenuti pogled jer nas to sprječava da se susretnemo s licem Gospodina Isusa. Dakle, prisposoba o milosrdnom Samaritancu nije samo priča iz prošlosti već propituje sadašnjost svakoga od nas. Lako je na druge prebacivati, dati novac kako bi drugi mogli činiti dobra djela velikodušan je čina, ali ono na što je svaki kršćanin pozvan jest osobno se uključiti”, piše Sveti Otac.

Političko i zakonodavno djelovanje

Papa Franjo dalje ističe da se ove godine obilježava 60. obljetnica objave enciklike *Pacem in Terris* pape Ivana XXIII., u kojoj je istaknuto da svako ljudsko biće uživa pravo na život, tjelesni integritet i potrebna sredstva za regularni razvoj života, uključujući hranu, odjeću, sklonište, medicinsku skrb, odmor i potrebne socijalne usluge. „Kako djelovati”, pita papa Franjo, „pred neuspjehom političkog i zakonodavnog djelovanja da se isporuče ta dobra? Odgovor je dvostruk. Postoji, s jedne strane, potreba poticanja, pa čak i vršenja pritiska na javne institucije da valjano obavljaju svoje dužnosti, ali, s druge strane, nema koristi pasivno čekati da se sve primi ‘s visine’. Oni koji žive u siromaštvu, također trebaju biti uključeni u potragu za promjenom i odgovornošću”, naglašava papa Franjo. /**Vatican News**/

Razgovor s dr. sc. Karlom Višatickim, profesorom u miru i župnikom Župe sv. Franje u Mahovljanima kod Laktaša (BiH)

Svećenik – uvijek uz svoj narod

Karlo Višaticki rođen je u Čatrnji, općina Bosanska Gradiška, 31. ožujka 1950., od oca Ivana i majke Barbare (r. Ostrowska). Osnovnu školu od 1. do 4. razreda završava u Čatrnji, odnosno u Bosanskoj Gradiški (od 5. do 8. razreda); gimnaziju započinje na Šalati u Zagrebu (Nadbiskupsko dječjačko sjemenište) od 1964. do 1966. (prve dvije godine), a nastavlja u sjemeništu u Đakovu (1966. – 1968.). Maturirao 1968. u Đakovu. Studij teologije započeo je 1. semestrom filozofije u Đakovu u jesen 1968., a u veljači 1969. započinje služenje vojnog roka (veljača 1969. – srpanj 1970.) u Sarajevu. Studij teologije nastavlja u Innsbrucku 1970. – 1975. godine. Za svećenika je zaređen 25. travnja 1976., zatim je kapelan u biskupiji Basel u Švicarskoj u župama sv. Marije u Thunu te u Zofingenu (1976. – 1981). Od 1981. do 1987. obavlja postdiplomski studij u Rimu na Sveučilištu *Gregoriana* i Biblijskom institutu.

Od lipnja 1984. do veljače 1985. studirao je u Jeruzalemu na Papinskom biblijskom institutu. Biblijski licencijant završava u veljači 1987. (naslov licencijatske radnje „Eine Untersuchung zur Bedeutung der biblischen Wurzel qtr in der hebräischen Bibel” – „Istraživanje značenja biblijskog korijena qtr u hebrejskoj bibliji”, kod prof. Stephena Pisana), a doktorat na Teološkom fakultetu Sveučilišta *Gregoriana* u srpnju 1987. (naslov disertacije „Die Reform des Josija und die religiöse Heterodoxie in Israel” – „Jošijina reforma i vjerska heterodoksija u Izraelu” kod prof. Giana Luigia Pratoa).

Službe: Predavao na Teološkom institutu u Banjaluci (1990. – 1995. – nakon progona Hrvata iz Banjaluke Institut više ne radi); Teološkom institutu u Mostaru (1998. – 2000.); Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu (1998. – 2000.); na Teologiji u Đakovu (kasnije Katoličkom

bogoslovnom fakultetu u Đakovu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku) od 2000. do 2018. Poslije toga umirovljen na KBF-u u Đakovu. Od 2016. do 2022. bio je duhovnik bogoslova u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu. U rujnu 2022. vratio se u Banjaluku, te trenutačno obnaša službu upravitelja Župe sv. Franje u Mahovljanima kod Laktaša, dvadesetak kilometara od Banjaluke.

Tekstovi i članci su mu objavljeni u *Bogoslovskoj smotri*, *Crkvi u svijetu*, časopisu *Diacovensia*, *Vjesniku Đakovačko-srijemске biskupije* (Đakovačko-osječke nadbiskupije).

Zvonik: Iz Vašeg životopisa zanimljivo je vidjeti da ste pet godina proveli kao kapelan u biskupiji Basel. Možete li nam opisati kako je došlo do toga, te nam ukratko predstaviti to razdoblje?

Karlo Višaticki: Studij teologije započeo sam u Đakovu, ali nakon samo jednog semestra prekinula me je vojska. Nakon odsluženog vojnog roka biskup Alfred Pichler poslao me na studij u Innsbruck (Austrija). Tamo

sam stanovao u Međunarodnom isusovačkom kolegiju *Canisianum*, a stipendiju za studij u narednih pet godina sam imao iz jedne župe u biskupiji Basel. Poslije završenog studija teologije biskup Pichler me je stavio na raspolaganje biskupu Basela na pet godina, kao znak zahvalnosti, jer su me stipendirali u Innsbrucku.

Bilo je to vrlo zanimljivo iskustvo za mene kao mladog svećenika. Bio sam u dvije župe, u prvoj samo par

mjeseci, a onda u drugoj gotovo pet godina. Imao sam prilike upoznati katolički mentalitet (Župa Zofingen u Švicarskoj u dijaspori, jer je bila među protestantskom većinom). Bilo je tada dosta gastarbajtera, ne samo „jugovića” nego isto tako mnogo Talijana, Španjolaca, Portugalaca... U to vrijeme Švicarska prima izbjeglice iz Kambodže, tako sam imao prilike upoznati i taj segment pastoralnog djelovanja. Imali smo četiri filijale, u tri od njih smo imali sv. mise i druga bogoslužja u protestantskim crkvama. Sve su to Švicarci s drugačijim mentalitetom i jako puno tolerancije. Zanimljivo je bilo na vjeronauku u školama (djeca govore dijalekt na koji se moraš naviknuti), u radu s mladima, na ljet-

nim logorovanjima... Sve u svemu, vrlo dobra prilika za širenje osobnog horizonta i za stjecanje konkretne prakse. Kao stranca, kolege svećenici Švicarci su me dobro prihvatili, a bilo je i kontakata s talijanskim i španjolskim dušobrižnicima. Najbliža Hrvatska katolička misija bila je udaljena nekih pedesetak kilometara, isto tako i slovenska. Imao sam prilike biti i s njima u kontaktima.

Zvonik: Po završetku postdiplomskog studija vraćate se u rodnu Bosnu i Hercegovinu. Je li tih deset godina uistinu bilo najteže vrijeme za biti u Bosni i Hercegovini? Kako je bilo tada biti svećenik?

Karlo Višaticki: Vratio sam se s postdiplomskog studija iz Rima 1987. godine i kratko djelovao kao

kateheta u Banjaluci, zatim kao upravitelj župe u Novoj Topoli, te od 1989. kao tajnik Ordinarijata. Od kolovoza 1991. sam najprije bio upravitelj župe, a onda župnik Župe Budžak. Već 1991. dobro smo osjetili rat i posljedice rata. Dobar dio logistike i ljudstva JNA, koja je napadala Republiku Hrvatsku, prošao je upravo kroz Banjaluku. To smo gledali svojim očima. Onda dolazi ona bolna točka: izbjegavanje vojne službe od strane naših župljana i neizvjesnost zbog ratnih događanja, a posljedično kod mnogih odlazak iz ovog kraja. Malo pomalo naši vjernici ostavljaju svoja ognjišta, vrše zamjenu imovine (čak i na neviđeno) i odlaze bilo u Hrvatsku bilo u treće zemlje, tako da su se rasuli „k'o rakova djeca”, išli su i do Novog Zelanda na jugoistoku, odnosno sjeverozapadne Kanade i Sjeverne Amerike na zapadu i sjeverozapadu. Kako je praksa pokazala, jako malo ljudi se vratilo (*quantité*

Kao kršćani pozvani smo svjedočiti, nositi svjetlo vjere riječima i djelima. U svijetu, koji vjernicima nije baš nešto posebno naklonjen, treba imati volje i snage (uz Božju pomoć naravno) biti orijentir, smjelog i životom pokazati da život vjernika ima smisla i da smo kao vjernici ukorijenjeni u Kristovu križu. Ne samo križu Velikog petka, nego i križu Uskrsnuća

negligeable), jer su započeli novi život uz nove probleme. Koliko su se usrećili drugo je pitanje i bila bi vrlo zanimljiva tema. Imperativ je bio, a nije drugačiji ni danas: kao svećenik biti uz svoj narod, a trebalo je pomoći razne vrste od psihosocijalne, materijalne... Veliku je ulogu odigrao Caritas, koji se brinuo za materijalnu pomoć. Zahvaljujući lokalnim vlastima gotovo svaki tjedan (od 1993.) dobivali smo dozvolu ići kamionima iz Banjaluke u Zagreb, kako bi se priskrbile osnovne potrepštine (brašno, ulje, šećer, higijenski artikli...), koje su onda župnici na župama dijelili župljanima i drugim potrebitima.

Zvonik: Većina ljudi koja Vas poznaje vezuje za Vaše ime ulogu profesora biblijskih kolegija. Dugi niz godina posvetili ste studiju Svetoga pisma, osobito kao predavač. Koje plodove donosi posvećivanje života proučavanju i poučavanju Svetoga pisma?

Karlo Višaticki: U vrijeme postdiplomskog studija imao sam prilike, u okviru curriculumuma, boraviti i u Svetoj zemlji gdje je bila jako dobra prilika za širenje horizonta u studiju Biblije i biblijske teologije. U određenom trenutku Biblija, naše Sveto pismo, postaje dio vlastitog života i daje priliku mnoge stvari, ili ako hoćete cjelokupni život, posebno onaj svećenički, promatrati iz te perspektive. Danas, kada su doslovno milijuni ljudi u pokretu i događa se migracija zbog traženja „boljeg života”, slobode, posla, ostvarivanja ljudskih prava, ispunjenja raznih materijalnih želja i željica... zanimljivo je gledati retrospektivno na

praoca naše vjere Abrahama, koji odlazi iz (ne)sigurnosti Ura Kaldejskog sve do Harana u današnjoj Siriji, gdje je bila njegova nova domovina, u nepoznato. Nije imao ni mobilnih telefona niti GSM navođenja, ali je vjerovao Onomu koji ga je pozvao i poslao, uputio dalje. *Idi iz*

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, imperativ je bio, a nije drugačiji ni danas: kao svećenik biti uz svoj narod, a trebalo je pomoći razne vrste od psihosocijalne, materijalne... Veliku je ulogu odigrao Caritas, koji se brinuo za materijalnu pomoć

zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog, u krajeve koje ću ti pokazati (Post 12, 1). Uz ovaj poziv/nalog vezano je obećanje blagoslova, Božje asistencije njemu i njegovu potomstvu. Pozvani/poslani ne postavljaju nikakva pitanja ili potpitanja. Kreće i ide kako ga Duh vodi. Postao je i ostao paradigmom, uzorom vjernika za Židove, kršćane i muslimane. Imao je u svom životu različite zgode i nezgode, velike probleme, ali nije posustao nije odustajao. Bio je na putu, hodočasnik, kretao se i snalazio se i u

svemu, pa i u žrtvovanju vlastitog sina Izaka, vidio je Božje providenje, Božju providnost, koja ga vodi (brdo žrtvovanja Izaka se zove Morija – Božje providenje). Što dublje ulazimo u biblijske tekstove prilika je biti, prijateljevati s Božjim ugodnicima, velikim likovima Starog i Novog zavjeta, koji su, ili mogu biti inspirativni u našem svećeničkom životu i radu.

Zvonik: Godine 2016. uslijedila je za Vas još jedna selidba i velika promjena, preuzimate službu duhovnika u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu. Približimo malo tu službu našim čitateljima – što spada u djelovanje duhovnika u Bogoslovnom sjemeništu?

Karlo Višaticki: Preselio sam u Đakovo i nije više bilo potrebe putovati svaki tjedan na relaciji Banjaluka – Đakovo i natrag, uz nekada dosta duga čekanja u kolonama na granici... Od nadležnih poglavara i uz njihovu suglasnost „upustio” sam se u tu „avanturu”. Biti na raspolaganju mladim ljudima koji su krenuli putem svećeništva, imati uvijek vremena za razgovore i konzultacije, uputiti mlade ljude na odlučne korake duhovnog života, zajedno s njima moliti, održavati bogoslužja, organizirati ili držati duhovne vježbe bile su glavna zadaća tih nekoliko godina. Na početku sam još neko vrijeme predavao na KBF-u, a onda sam umirovljen.

Osobno sam imao prilike proučavati velike likove duhovnog života iz tradicije Crkve, a koji su i danas svijetle točke i putokazi duhovnog života (od Franje Asiškog, Ignacija, Terezije Avilske, Male Terezije, do Carla Acutisa). Uvijek se u razgovorima moglo egzemplificirati iz konkretne pastoralne prakse i iskustva. Koliko toga kod bogoslova ostaje zapamćeno ili zaboravljeno opet je drugo pitanje.

Zvonik: Biste li rekli da je na neki dio vašeg života i razmišljanja utjecala služba duhovnika?

Karlo Višaticki: Služba duhovnika bila je jedna od služba u nizu (kapelan, kateheta-vjeronučitelj, upravi-

U određenom trenutku Biblija, naše
Sveto pismo, postaje dio vlastitog života
i daje priliku mnoge stvari, ili ako hoćete
cjelokupni život, posebno onaj svećenički,
promatrati iz te perspektive

telj župe, tajnik Ordinarijata, biskupov osobni tajnik, župnik, duhovnik). Kao duhovnik imao sam prilike proširiti horizonte, baviti se malo životom svetaca, ali i naučiti mnogo toga iz pastoralne psihologije i duhovnog vodstva. Često sam razmišljao o fenomenu vremena koje nezaustavno leti i ne vraća se, pa sam si uvijek ponavljao onu latinsku izreku *carpe diem*.

Zvonik: Koji detalji iz Vašeg osobnog života su vas formirali kao svećenika?

Karlo Višaticki: Još prije nego sam otišao na Šalatu u Malo sjemenište (jesen 1964.), već je jedan moj stariji brat bio svećenik (zaređen je 1963.), a dvojica moje starije braće su bili bogoslovi u Đakovu. Imali smo vrlo dobrog župnika koji je propovijedao i živio ono što je drugima govorio. Bio je drugačiji sustav društva i nikako mu nije bilo lako, ali je bio pobožan, jednostavan svećenik, koji je znao privući i oduševiti ljude i u teškim životnim i materijalnom okolnostima. Uz tog (sada pokojnog) župnika vežem sliku Dobrog Pastira. Nije morao dati život za svoje ovce, ali je strpljivo izgarao, kao svijeća na oltaru, za svoje stado, za našu župu u Bosanskoj Gradiški. Kasnije dolazi formacija u Sjemeništu, bogosloviji, *Canisianumu* (ime isusovačkog kolegija u Innsbrucku), iskustvo mladog kapelana uz razboritog župnika koji me je polako uvodio u pastoralnu praksu. Svi su ti elementi sastojni dijelovi svećeničke formacije.

Zvonik: Sada ste u profesorskoj mirovini, ali kao svećenik aktivni. Kakvi su umirovljenički dani? Postoji li osmišljena starost?

Karlo Višaticki: Trenutačno stanujem u Svećeničkom domu u Banjaluci, a zadužen sam kao upravitelj župe za jednu malu župu udaljenu dvadesetak kilometara od Banjaluke. Nikakva posebnost (kao podatak za širu publiku sljedeće: od pedesetak župa

naše biskupije u 31 župi bilo je 3.447 župljana na dan 31. prosinca 2021.) pa i Župa Mahovljani se uklapa u tu sliku (četdesetak župljana), a redovitih na nedjeljnim i blagdanskim misama je manje od deset. Slika nije ružičasta, ali je stvarna. Pored te dužnosti ostaje dosta vremena za nešto čitati (i pomalo pisati), za razgovore i konzultacije, povremene duhovne obnove i duhovne vježbe. Još ne mislim da je to nekakva duboka starost, premda je relativno visoka dob. Dok mogu voziti auto, posjećivati rodbinu i prijatelje, ne vidim neke veće probleme. Naravno, progresijom dobi sve je nekako usporeno, ali ide polako naprijed. Tek treba doći ono Pavlovo (2 Tim 4, 7) *završio trku, sačuvao vjeru*, ali sve je to u Božjim rukama. Još mogu nešto raditi u našoj biskupiji. Ostaje nastaviti živjeti svećenički život, malo pomalo s ograničenim radijusom kretanja, ali glavni smjer se ne mijenja, do Božje volje.

Zvonik: Od vašeg svećeničkog ređenja prošlo je 47 godina. S tako bogatim životnim iskustvom, što biste poručili glede života i vjere subraći mladim svećenicima, a potom i vjernicima laicima?

Karlo Višaticki: Bilo je mnogo postaja na dosadašnjem putovanju od 1976. godine do danas. Mislim da je važno reagirati na konkretnu situaciju u koju nas život, odnosno naši poglavari stave. Pored onoga, gore već spomenutoga *carpe diem* – ne zaboraviti da smo samo putnici i kao što kaže Pavao (Fil 3, 20) *domovina je naša na nebesima*, a konkretno vrijeme leti i ne vraća se. Mi smo kao kršćani pozvani svjedočiti, nositi svjetlo vjere riječima i djelima. U svijetu, koji vjernicima nije baš nešto posebno naklonjen, treba imati volje i snage (uz Božju pomoć naravno) biti orijentir, smjerokaz i životom pokazati da život vjernika ima smisla i da smo kao vjernici ukorijenjeni u Kristovu križu. Ne samo križu Velikog petka, nego i križu Uskrsnuća. Što se tiče mladih kolega bogoslova, budućih svećenika i mladih svećenika, to je samo jedan savjet: voljeti svoje zvanje, s ljubavlju raditi sve ono što župa od nas traži i očekuje, pokušati živjeti egzemplarni kršćanski život. U obredu ređenja đakona biskup kod predavanja evanđelistara govori: „Primi Kristovo evanđelje kojemu si postao navjestitelj. Nastoj vjerovati što pročitаш, učiti što uzvjeruješ, živjeti što učiš”. Za ove riječi nije potrebno posebno objašnjenje (barem tako mislim): naviještati, vjerovati, učiti, živjeti. Starozavjetna Knjiga Propovjednikova ima kao završnu misao: *Boj se Boga, izvršuj njegove zapovijedi, jer – to je sav čovjek* (Prop 12, 13). Za vjernike laike samo kratka misao iz 1 Pt 2, 9: *A vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni da naviještate silna djela Onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu*. Budimo Bogu zahvalni što nas je na ovaj ili onaj način pozvao da budemo njegovi učenici, budimo ponosni jer imamo priliku svjetlo vjere prenositi drugima svojim riječima i djelima, a Gospodina molimo za milost ustrajnosti.

Nedjelja 7. 1. 2024.
KRŠTENJE GOSPODINOVO

Čitanja: Iz 42, 1-4. 6-7; Dj 10, 34-38; Mk 1, 7-11

„Ja nisam dostojan sagnuti se i odriješiti mu remenje na obući” je prekrasna misao koja dolazi iz iskrene poniznosti. Ivan je vjerovao u Isusovo božanstvo, iako ga nije još poznavao. Kako je lijepo biti zagledan u drugoga, u ovom slučaju u Boga, i ne biti usmjeren samo na sebe. Uklanjanjući naše očekivanje i želje od drugog, pa i od Boga, možemo mnogo dobiti iz susreta. Zapravo, tako nam susreti daju snagu. Zbog toga, kada idemo ususret, vježbajmo staviti sebe po strani. Za to su jako dobre kratke molitve za Božju pomoć u situaciji koja dolazi. Bog sam mi dolazi u svakom susretu. Nezahvalno je propuštati priliku za susret.

Nedjelja 14. 1. 2024.
DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: 1 Sam 3,3b-10.19; Ps 40, 2 i 4ab. 7-9.10; 1 Kor 6,13c-15a. 17-20; Iv 1, 35-42

Na početku nove kalendarske godine, pred nas se stavlja pitanje: „Što tražite?” Možda nam to pitanje djeluje lagano, čak neozbiljno, i podrazumijevamo svoje odgovore na njega. No, moramo ga uzeti ozbiljno – „Što tražite?” Svaki dio života sa sobom nosi nešto novo, čega do tada nije bilo. Zbog toga je važno iskreno odgovoriti na ovo pitanje.

Čin koji je prethodio ovom pitanju jest polazak dvojice učenika za Isusom. Slijedimo samo dvije skupine ljudi, one kojima iznimno ne vjerujemo ili one kojima iznimno vjerujemo. Budući da je Ivan posvjedočio za Isusa, vjerojatno je postojala doza vjere u ovom hodu. Značajan je odgovor učenika: „Učitelju – gdje stanuješ?”, odnosno „Učitelju, ti nas zanimaš, tebe tražimo”.

Dok rješava svoje životne situacije, čovjek bi trebao pred očima imati ovu misao: „Bože, zapravo tebe želim... Ne želim moje frustracije, iluzije, planove. Želim tebe, jer me jedino ti možeš ispuniti”. Svi mi ponekad zalutamo, imamo pitanja, tjeskobe i mnogo toga drugoga, ali samo je jedno pravo rješenje na sve to – doći Isusu. U svakoj situaciji, apsolutno u svemu – doći Isusu. Iz tog susreta se rađa sve potrebno za nastavak puta.

Nedjelja 21. 1. 2024.
TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU
NEDJELJA RIJEČI BOŽJE

Čitanja: Jon 3, 1-5.10; Ps 25, 4-5ab. 6-7bc.8-9; 1 Kor 7, 29-31; Mk 1, 14-20

Kroz prvo čitanje i evanđelje provlači se tema poziva. Jona poziva Ninivljane na obraćenje, Isus poziva svoje prve učenike da ga slijede. Ova dva poziva uvijek su aktualna za svakog vjernika. Često kompliciramo svoj život i ne znamo što učiniti, jer smo slijepi zbog vlastitog grijeha. Grijeh je poput rane ili bolesti u tijelu, ako se liječi, cijelom tijelu je bolje. Iako sva naša pažnja ne treba biti usmjerena samo na grijeh, važno je priznati svoj grijeh i boriti se protiv njega. Kroz neko vrijeme Gospodin će zaliječiti naše rane i jasnije ćemo vidjeti svoj put života – prepoznamo zapravo sebe na Božjemu putu.

Nedjelja 28. 1. 2024.
ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU

Čitanja: Pnz 18,15-20; Ps 95, 1-2.6-7.9; 1 Kor 7,32-35; Mk 1,21-28

Razlika između Isusova i farizejskog naučavanja jest u tome što su ljudi vidjeli Isusovu vlast dok je naučavao. Ta vlast je zapravo ostvarivanje onoga što se naučava. Isus ozdravlja bolesnike, vraća mrtve u život, izgoni demone i slično. Jako je lako od vjere načiniti samo teoriju – neku kvazipsihologiju u kojoj znamo što će se dogoditi. Ta vjera je gotovo sterilna, hladna, bezosjećajna. Još teže, takva vjera ne donosi istinski životni put pojedincu, pa su i plodovi vrlo upitni. Srećom, i kada smo takvi, na Isusovu putu ima mjesta za nas. Ako nismo u stanju donositi plodove vjere, u stanju smo primiti ih. Tako istinski prihvaćamo da je sve dar, čak i kada naša vjera donosi plodove.

Sakramenti kršćanske inicijacije (II. dio)

Što mi znači krštenje?

U prethodnom broju napomenuli smo da se sakramenti Crkve dijele na: sakramente kršćanske inicijacije (krštenje, potvrda i euharistija), potom sakramente ozdravljenja (pokora i bolesničko pomazanje) i konačno na sakramente koji su u službi zajedništva i poslanja vjernika (sveti red i ženidba). Sada ćemo se posvetiti sakramentima koji predstavljaju vrata, ulaz u kršćansku vjeru, u zajedništvo Crkve, a to su sakramenti inicijacije. Započnimo s prvim i temeljnim – krštenjem.

Ako smo naveli da je krštenje temeljni sakrament kršćanske vjere, zgodno je zapitati se: koliko i za koga? Za jedne je to društveni običaj, za druge znak pripadnosti zajednici koji zapravo i ne obvezuje, dok, hvala Bogu, za neke je to znak pripadnosti Kristu u Crkvi i na takav način znak povezanosti s Bogom koji obvezuje na kršćanski život u svijetu. U našoj biskupiji ili šire, u našoj zemlji, nemamo neka detaljnija istraživanja po tom pitanju. U susjednoj nam Hrvatskoj pak postoje statistički pokazatelji koji ukazuju na to kako se vjernici krštenu u Katoličkoj Crkvi odnose spram postavljenih pitanja. Teolog Pero Aračić u komentaru istraživanja ove teme navodi četiri najčešća mišljenja kod onih koji traže krštenje djeteta: krštenjem se postaje dijete Božje i članom Crkve (51,7 %); dijete treba krstiti da ga ne snađe kakva bolest ili zlo (31,5 %); krštenje djeteta važno je zbog drugih sakramenata i crkvenih obreda (42,4 %); krštenje je važno jer se uglavnom sva djeca krste pa nije dobro biti iznimka (13,2 %). Ostaje mišljenje onih (8,4 %) koji smatraju da dijete samo treba odlučiti o krštenju kada odraste.

U ovoj rubrici nećemo moći detaljnije obrađivati teologiju sakramenta krštenja. Tek ćemo u natuknicama doznati što Sveto pismo i učitelji Crkve drže po tom pitanju: krštenje u Crkvi pretpostavlja *ispovijest vjere* (1 Tim 6, 12), odnosno pružanje izvanjskoga *svjedočanstva unutrašnjeg obraćenja* (Rim 6, 7-11). Krštenje daruje *novi život u Kristu* (2 Kor 5, 17; Kol 3, 10) po *pridruženju Crkvi* (Dj 2, 41) u kojoj je sam Krist nazočan.

Poznati bibličar, milanski nadbiskup i kardinal, Carlo Maria Martini, dao je jezgrovit odgovor na pitanje: Što je za mene krštenje? „Krštenje je”, veli on, „događaj koji se dogodio u prošlosti, ali je djelotvoran u sadašnjosti, sa svrhom da *hodimo u novosti života*”. Budući da smo krštenje primili od roditelja, kumova i svećenika koji nas je krstio, pita se: „Kako mogu iskusiti svoje krštenje, ne snagom zamišljaja, nego shvaćajući što za mene znači činjenica da sam kršten?” Taj prošli događaj djelotvoran

je i sada, te Martini navodi četiri načina kako se krštenje potvrđuje u sadašnjosti vjerničkoga života:

– svaki puta kada Boga iskreno zovem Ocem, svaki put kad molim Oče naš – posadašnjujem, ispovijedam i živim krštenje, jer upravo tada kušam Božju blizinu i njegovu očinsku ljubav, koja me zove po imenu

– svaki puta kada u svagdašnjici izabirem živjeti kao kršćanin, po mjeri Isusa Krista – živim u snazi svoga krštenja. Dakle, svaki etični, moralni, slobodni i ozbiljni izbor posadašnjuje moje krštenje

– svaki puta kada ostavim prošlost i okrenem se budućnosti – slijedim logiku krštenja i posadašnjujem ga kad svoju grešnu prošlost pokopam i dopustim Bogu da me podigne i osnaži za novi početak u životu vjere. Tako milost pokore također posadašnjuje i obnavlja milost krštenja

– svaki puta kada u zajednici Crkve živim u zajedništvu s braćom i sestrama koji su kršteni – svjestan da je ta povezanost jača od svake druge, pa i krvne veze, i kad sam spreman za njih položiti život, ispovijedam vjeru u krštenje koje nas povezuje u jedno Tijelo Kristovo. U snazi krštenja postajemo jedno u zajednici Crkve, spremni žrtvovati se u službi i za dobro bližnjih. Krštenje nas čini jednom Božjom obitelji.

Nitko ne može krstiti samoga sebe, nego mu krštenje može biti samo podijeljeno kao čisti dar Božje ljubavi. Stoga ga tako treba i primiti, s iskrenom zahvalnošću, jer „u krštenju me ljubi Otac, oblikuje me na sliku Sina, daje mi snagu za djelovanje u skladu s evanđeljem, sposobnost da se ostavim grešne prošlosti i okrenem naprijed, kako bih živio u zajednici za koju se dragovoljno žrtvujem”, zaključuje kardinal Martini.

Duhovni pisac, Anselm Grün, veli: „Činjenica da sam kršten uvijek me iznova stavlja pred pitanje: Što to znači biti čovjek? Tko sam ja zapravo? Odakle dolazim? Kamo idem? Što želim sa svojim životom? Što je tajna moga života? Što znači biti kršćanin? Kako Isus Krist shvaća moj život? Što mi on donosi? Koja je prilika u tome da danas živim u zajedništvu s Isusom Kristom? Kako se razlikujem od ljudi koji nisu kršteni?” Zbog toga je razmišljanje nad otajstvom sakramenta krštenja važno za svakoga krštenika. A prigoda za to pruža nam se često, na primjer kad se „prekrižimo”, kad uzmemo blagoslovljene vode, koja nas spominje vode krštenja i s njom načinimo znak križa. Tako se simbolički uvijek nanovo oblačimo u Krista, suobličujemo njemu i u svijet konkretno unosimo, kako voli reći papa Franjo „radost evanđelja”.

Pismo Galaćanima

(uvod)

Ako uzmemo ovaj tekst u ruke, onda se već u šestom retku suočavamo s uzrokom zbog kojega je ovo pismo napisano toj zajednici. Čudim se da se tako brzo odmećete od onoga koji vas je pozvao da budete u Kristovoj milosti, da prijedete na drugo evanđelje (Gal 1, 6). Crkvena zajednica u Maloj Aziji ne slijedi više Isusa Krista! Sveti Pavao je veoma uznemiren i ne bira riječi: *O nerazumni Galaćani! Tko vas začara... /krivom vjerom/* (3, 1).

Apostol naroda govori naciji koja je porijeklom iz Europe i koja je u IV. st. pr. Kr. iz današnje Francuske krenula preko Italije i Ilirije prema Maloj Aziji i zauzela svoje mjesto na sredini današnje Turske. Sveti Pavao ih je još poznao, ali poslije njega, u II. st. p. Kr. lagano se utapaju u druge narode i na kraju su nestali. Pismo je vjerojatno napisano iz grada Efeza, 55. – 56. godine p. Kr.

Pavlovo ponašanje pokazuje da on prati ljude koji su mu povjereni. To je jedna od najosnovnijih ljudskih i božanskih vrednota, da čovjek vodi brigu o onima koji su mu povjereni. Tako i Isus svake nedjelje daruje sebe onome koji ide dostojno na pričešće, da bi nutarnji kontakti između Adama i Uskrsloga bili uvijek intenzivni. Moramo znati da u apostolovo vrijeme kršćanstvo još čini manjinu Rimskog Carstva. Ova mlada zajednica još nije stabilna u svojoj vjeri, zato ju napadaju Židovi i različite druge sekte. Oni žele razbiti ovu mjesnu crkvu tako da stavljaju pod upitnik autoritet sv. Pavla i samoga Isusa Krista. Ako diskreditiraju osnivače te duhovne zajednice, onda je vrlo lagano manipulirati ljudima koji su izgubili korijene. Ista je logika i današnjih napada na Crkvu kao zajednicu, ili na pojedinačnog katolika...

Apostol ne imenuje one koji stvaraju nemir među Galaćanima, nego njihova djela: traže obrezivanje, poštivanje židovskog zakona, šire neko drugo evanđelje. Uz ovo, stavljaju pod pitanje autoritet sv. Pavla, Isusa Krista. Galaćani sami ne primjećuju da okreću članove jedne mjesne crkve jednog protiv drugoga: *Ako jedan drugoga grizete i izjedate, pazite da se međusobno ne istrijebite!* (5, 15). Ti krivovjerci ne žele

izgraditi čvrstu zajednicu nego razbiti ono što je Pavao organizirao.

Apostol naroda protiv ovih napada brani se time što opisuje svoj život i iskustvo sa Isusom Kristom. On je proganjao vjernike, obratio se po izravnom Isusovu zahvatu (1. pogl.). Ima dokaze da je u susretu s drugim apostolima prihvaćena njegova osoba i nauk koji je poput nauka sv. Petra. No, te povijesne argumentacije nadvisuje osoba Uskrsloga. To nije teologija sv. Pavla već iskustvo pred Damaskom i euharistija u prvoj generaciji nakon uskrsnuća. Galaćani, poznajući događaje u njegovom životu, mogu su jedino zaključiti: *Živim, ali više ne ja, nego Krist živi u meni!* (2, 20). Svi ostali žele u njihovo srce usaditi neke lažne zakone i običaje, jer njihova djela vode do rezultata: *Grizete i izjedate jedan drugoga*. Pavlova stvaraju mir i jedinstvo, tako da Isus živi u njemu i u onima koji ga slijede.

Ne postoji drugo pismo Galaćanima, kao kod Korinćana – tako – vjerojatno su već isprva prihvatili njegove argumente kada je osvijetlio djela onih izvana i djelo Isusa Krista koji stanuje u njima.

Što se zapravo događalo u duši Galaćana? Počelo je profaniziranje njihove nutrine. Uskrsli Isus ne znači ništa u konkretnim životnim situacijama, u međuljudskim odnosima, niti u liturgiji, u molitvi, u nutarnjem svijetu gdje se rađaju osnove morala, što se realizira prema vani, u makrokozmosu. Napad je išao izravno protiv onoga „Krist živi u meni!“. Ako pak ti anarhisti uspijevaju uništiti u jednoj osobi ovu stvarnost, onda se taj okreće sporednim i nevrijednim stvarima i gubi orijentaciju u duši. Sebe izdiže kao centar svega i time počinje ubijati duše onih koje bi trebao voditi sa sobom prema Bogu. Sveti Pavao i Crkva upravo žele ovo spriječiti, s druge pak strane dovesti do zrelosti u katoliku: „Krist živi u meni!“ To je vrhunac egzistencijalnog jedinstva Boga i čovjeka ovdje na zemlji. I ostvarena je u svakoj pričesti. Jedino je pitanje koliko osvježavamo ovaj čin u susretu s ljudima. Pripazimo na osjećaje da je profani svijet veći, jači... Ako je Krist u nama, onda je ona mala, slaba, i svakako gubitnik pred onim koji je pobijedio svijet (Iv 16, 33).

Novorođenče – znak početka novog života (Lk 2, 1-14)

NEMIR IŠČEKIVANJA

Nakon užurbanih dana pripreve za blagdan Isusova rođenja, konačno stiže mir. Odbrojavanje dana kroz došašće. Odbrojavanje misa zornica. Vađenje slatkiša iz adventskog kalendara. Osobito u posljednje dane došašća sve je postalo užurbanije. Zamišljeno je trebalo realizirati, sve pripremiti i dovesti u red. Sve nas je u posljednjih nekoliko dana požurivalo. Kao da je neki unutarnji sat u nama otkucavao i upozoravao da vrijeme ističe. Toliko toga za obaviti prije Božića. Nabaviti jelku, prirediti darove, ispeći kolače, prirediti objed, okтити stan ili kuću, sve očistiti, namjestiti... Konačno je Božić došao. Sad je sve gotovo. Možemo odahnuti i prepustiti se „duhu Božića”. Konačno mir... Božićna noć posebna je noć, smiruje i tijelo i dušu. Poziva na razmišljanje.

ANĐEOSKA PORUKA PASTIRIMA

U današnjem evanđeoskom odlomku susrećemo se s anđelima i pastirima koje usred noćnog mira i mraka obasjava svjetlost slave Gospodnje. Ta nebeska svjetlost je svjetlost slave Gospodnje, svjetlost Božje prisutnosti. Bog im se u toj svjetlosti objavio. Po glasovima anđela primili su poruku. Stigla im je Radosna vijest – evanđelje. Pastirima, malim i običnim ljudima na rubu društva, nepopularnima i često odbacivanima, upravo njima je prvima naviještena velika radost da se rodio Spasitelj – Krist, Gospodin. Sadržaj te radosne vijesti objasnili su im anđeli, znakovito je prisutna u novorođenčetu. „I evo vam znaka: naći ćete novorođenče povijeno gdje leži u jaslama.”

SVJETLO BOŽJE SLAVE

Prečesto božićnu radost povezujemo s bljeskom mnoštva žaruljica. Međutim, svjetlo koje Bog donosi ljudima na svijet nije jarko svjetlo reklama i reflektora popularnosti. Svjetlo Božje slave objavljuje se u znaku malenog djeteta. To svjetlo, sićušno i maleno poput svjetla obične svijeće, ne može se uspoređivati sa svjetlošću kojom svijetle umjetna rasvjetna tijela. To svjetlo pokazuje se nepopularnim ljudima, nepoznatima i nerazglašenima. Ono ne svijetli po gradskim trgovima i u trgovačkim izlozima. Svjetlo Božje slave svijetli u djetetu položenom u jasele, u svakodnevnom prostoru života pastira i njihovih stada. Pastirima se naviješta u znaku novorođenog djeteta koje dolazi na svijet i postaje, biva i raste. Božićni navještaj dolazi u znaku svakodnevne brige za održanje života i očuvanje potomstva. Božja se slava očituje u životima onih koji svakodnevno moraju raditi, brinuti se za svoje potomstvo, za svoju imovinu, za svoja stada, za svoje pašnjake, za svoju zemlju. Slava Božja obasjava one koji

u djetetu prepoznaju nadu za svoju budućnost i budućnost svoga naroda.

NE BOJTE SE

Tako se često uplašimo pred budućnošću. Bojimo se i za sebe i za dijete koje dolazi na svijet. U mraku noći koju ne mogu rasvijetliti umjetna svjetla vlada strah i tjeskoba. Dijete rođeno u svijet straha ne doživljava se nadom u bolje sutra. Ono predstavlja još jedan korak dublje u mrak tjeskobne brige. U svjetlu vjere, koje rasvjetljuje ovu noć, svako dijete koje se rodi znak je nade u bolju budućnost. Sa svakim djetetom otvara se nova prilika za njega osobno, za njegove roditelje, za njegov narod, za njegovu domovinu, za čitav svijet. Svako novo dijete u svjetlu Božića predstavlja put prema spasenju, razlog radosti, temelj nade.

BOŽIĆNI MIR?

Smirujući se nakon predbožićne utrke da sve priredimo i pripravimo za slavlje Božića, razmislimo i provjerimo svoju vjeru u Boga. U poruci pastirima jasno je naglašen poziv i poslanje. Poziv na napuštanje životnog stila u kojem vlada strah i beznađe, i poslanje pastirima da pođu vidjeti i uvjeriti se u mogućnost početka novog stila života. Taj poziv i poslanje možemo i mi čuti kao Božji poziv i poslanje nama, pastirima i vjernicima današnjeg doba u našoj domovini, na našim poljima, pašnjacima, radnim mjestima, u našim obiteljima. Poziv je to i poslanje promijeniti svoj stil života i svoj način razmišljanja o svojoj budućnosti, o budućnosti vjere i našeg naroda. U tom novom stilu života znak rođenja djeteta u jaslama predstavlja početak novog i boljeg svijeta, nove budućnosti.

POČETAK NOVOGA ŽIVOTA

Znak rođenja djeteta govori da na Božić ništa nije gotovo, ništa nije dovršeno i stavljeno na tanjur. Rođenje djeteta svjedoči da predstoje izazovi odgoja, prolaska kroz razne procedure, zakonske, političke, društvene i kulturne. Po rođenju djeteta Bog daje znak da i nama valja poštivati i promicati rast, a ne stati pred zavrzalom svih problema koji su pred nama. Kad bi roditelji znali što ih sve čeka, vjerojatno ne bi rađali djecu. Kad bi djeca znala što ih u životu čeka, ne bi se ni htjela roditi. Strah ne rađa život nego ga gasi prije no što i nastane. Mrak straha pred životom onesposobljuje nas za povjerenje Bogu koji je izvor života. Strah život guši, a vjera i povjerenje Bogu život promiču i podupiru. Svjetlost slave Božje koja nas obasjava, anđeoska pjesma „Slava Bogu na visini” poziva i nas na „dobru volju” da u djetetu Isusu i u svakom novorođenom djetetu vidimo znak nove budućnosti za našu obitelj, našu Crkvu i naš narod.

Pravila mira Isusa Kneza mironosnog

Prorok Izaija u viđenju „rođenju djeteta – sina“, a zasigurno se radi o rođenju budućeg Mesije, otkriva njegovo ime: *Savjetnik divni, Bog silni, Otac vječni, Knez mironosni* (usp. Iz 9, 5). I što bi drugo mogao drugo Isus, vječni Bog, vječni Božji Sin, donijeti na zemlju nego mir. Knez mironosni donosi mir svijetu. Kako milo zvuče riječi anđeoske pjesme u noći Kristova rođenja: *Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!* (Lk 2, 5). Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku. Čovjek mu je grijehom okrenuo leđa, a Bog sada šalje Sina svoga na zemlju da mu ponudi pomirenje i mir te ga naziva svojim miljenikom. Doista, znak neizmjerne ljubavi Božje prema čovjeku: *Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni* (Iv 3, 16). Svi dobro znamo što nas je sve Isus učio i što je za nas učinio kako bismo povjerovali njegovu evanđelju; što je sve učinio za nas „da ne propadnemo“... U svom oproštajnom govoru, prije svoje muke, Isus svojim učenicima daje i ostavlja svoj mir (usp. Iv 14, 27). Isus je dakle bio svjestan da će njegova muka i smrt biti zalogom njihovog mira. Nakon uskrsnuća, kad im se živ ukazao, taj mir koji im je ostavio i dao prije svoje muke, sada im donosi kao znak njegove pobjede i proslave: *Mir vama!* (Lk 24, 36). Isti pozdrav uskrslog Gospodina zapisao je i Ivan u svom evanđelju na tri mjesta (Iv 20, 19. 21. 26). Jedan pozdrav, međutim, povezuje i s poslanjem: *Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas* (Iv 20, 21). A već u svom govoru na gori u nabranju blaženstava kaže: *Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!* (Mt 5, 9). Nije li time Isus htio reći: kao što sam ja vama donio mir, tako ga i vi nosite drugima?! Što je ono što bi svi ljudi trebali činiti da zavlada mir i da svi uživamo u Isusovom daru mira?

Odgovor na ovo pitanje potražio sam u Kompendiju socijalnog nauka Crkve koji u poglavlju pod naslovom „Promicanje mira“ ističe nekoliko bitnih „pravila“ da bi se to moglo dogoditi. (Riječi: 1. pravilo, 2. pravilo... sam stavio ja, ostali dio teksta je iz Kompendija socijalnog nauka Crkve, navodi su na sljedeći način: Kompendij, br.: bilješke citata iz Kompendija ne prenosim nego u zagradi navodim tko je rekao određenu misao o miru, op. aut.).

ISUSOVA PRAVILA MIRA

1. pravilo: Kristov je mir nadasve pomirenje s Ocem koje se ostvaruje po apostolskom poslanju što ga je Isus povjerio svojim učenicima; ono počinje navještajem mira: *U koju god kuću uđete, najprije recite: Mir kući ovoj* (Lk 10, 5; usp. Rim 1, 7).

2. pravilo: Mir je potom pomirenje s braćom, jer Isus u molitvi koju nas je naučio, u Očenašu spaja oprostjenje zatraženo od Boga s oprostjenjem braći: *Otpusti nam duge naše kako i mi otpustismo dužnicima svojim* (Mt 6, 12). Tim,

dvostrukim pomirenjem kršćanin može postati tvorac mira i stoga sudionik kraljevstva Božjega, prema onome što proglašava sam Isus: *Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati* (Mt 5, 9). /Kompendij, br. 492/

3. pravilo: Djelovanje za mir nije nikada odvojeno od navještanja evanđelja, koje je upravo *radosna vijest mira* (Dj 10, 36; Ef 6, 15) upućena svim ljudima. U središtu *evanđelja mira* (Ef 6, 15) ostaje otajstvo Križa, jer je mir prirodan Kristovoj žrtvi (usp. Iz 53, 5: *Za naše grijeha probodoše njega, za opačine naše njega satriješe. Na njega pade kazna – radi našeg mira, njegove nas rane iscijeliše*). /Kompendij, br. 493/

PRAVILA MIRA U GOVORIMA PAPA I DOKUMENTIMA CRKVE

1. pravilo: Mir je vrednota (Ivana Pavao II.) i univerzalna obveza (Pavao VI.) te svoj temelj ima u razumskom i moralnom poretku društva koje svoje korijene ima u Bogu samome, prvotnome izvoru bića, bitnoj istini i vrhovnom dobru (Ivan Pavao II.). Mir nije, jednostavno, odsutnost rata niti je stabilna ravnoteža među protivničkim stranama (II. vatikanski sabor, Konstitucija o crkvi u suvremenom svijetu „Radost i nada“, br. 78), nego se zasniva na ispravnu shvaćanju ljudske osobe (Ivan Pavao II.) te zahtijeva izgradnju poretka prema pravednosti i ljubavi (usp. Kompendij, br. 494).

2. pravilo: Mir je plod pravednosti (usp. Iz 32, 17), shvaćene u širokom smislu kao poštivanje ravnoteže svih dimenzija ljudske osobe. Mir je u opasnosti kada se čovjeku ne priznaje ono što mu pripada kao čovjeku, kada se ne poštuje njegovo dostojanstvo i kada suživot nije usmjeren prema općem dobru. Za izgradnju mirnoga društva i za cjeloviti razvoj pojedinaca, naroda i nacija, bitni su zaštita i promicanje ljudskih prava.

3. pravilo: Mir je također plod ljubavi: pravi mir je stvar ljubavi prije nego pravednosti, jer pravednosti pripada samo uklanjanje zapreka miru: uvrede i štete; ali sam mir vlastiti je i specifični čin ljubavi (Pio XI.). /Kompendij, br. 494/

4. pravilo: Mir se gradi dan za danom u traganju za poretkom što ga hoće Bog i može cvjetati samo kada svi priznaju svoje odgovornosti za njegovo promicanje (Pavao VI.) Da bi se spriječili sukobi i nasilje, apsolutno je potrebno da se mir započne živjeti kao duboka vrijednost u nutрини svake osobe... (Katekizam Katoličke Crkve, br. 2317). U raširenome ozračju sloge i poštivanja pravde može sazreti istinska kultura mira (Ivan Pavao II.), koja je kadra raširiti se također u međunarodnoj zajednici.

5. pravilo: Mir je, stoga, plod reda što ga je u ljudsko društvo utisnuo njegov božanski Utemeljitelj i što treba da ga ostvare ljudi, koji žedaju za sve savršenijom pravdom. Taj ideal mira na zemlji se može postići samo ako se osigura dobro osoba i ako ljudi s povjerenjem i slobodno međusobno izmjenjuju bogatstva uma i srca (II. vatikanski sabor, „Radost i nada“, br. 78). /Kompendij, br. 495/

U idućem broju: *Doprinos Crkve miru*

Imamo li za koga glasovati?

Velečasni, sukladno nedavno održanim izborima, interesira me stav Crkve po pitanju opredjeljenja za koga glasovati? Hvala vam. S. I.

Poštovani čitatelju, bez obzira na to što odgovor na pitanje stiže nakon održanih izbora, neka ovaj tekst ostane svim čitateljima poput kratke lekcije za sve buduće izbore i događanja. S druge strane, bojim se kako je ova rubrika dosta ograničena u davanju što jasnijeg i temeljitijeg odgovora na ovo pitanje. Tako da će za kritičkog čitatelja ili samu kritiku ostati još upita ili pak prigovora. Vodeći se onom „Tko ima uši neka čuje” (Mt 13, 9), želim u toj nadi vama i svakome spremnom slušanju da čuje.

„DEMOKRŠĆANI”

U Evanđelju po Mateju čitamo: *Pazite da vas tko ne zavede! Mnogi će doista doći u moje ime i govoriti: „Ja sam Krist!” I mnoge će zavesti* (usp. Mt 24, 4-5). Ovo Isusovo upozorenje možemo primijeniti na sve oni koji se „krase” Kristom i Njegovom Crkvom, ali djelima svojim progovaraju o nečemu suprotnom. Da, krštenjem postajemo članovi Crkve, postajemo kršćani, ali bez vjernog slijeđenja nauka sve ostaje na „nominali”.

No uđemo li dublje u političku filozofiju i samu povijest „demokršćana”, uvidjet ćemo sada već prevladanu konstataciju i prevladan pojam koji danas služi samo da bi se formiralo političko tijelo, iskoristila Crkva, drugim riječima ljudi vjernici postaju jedan glasački listić više. A što dijela govore!? Demokršćanin političar u izjavama javno lažno svjedoči. Služi se manipulatorskim taktikama oponentske strane, nepotizmom i sl. Na kriminalne načine ili kroz „rupe” u zakonu stječe bogatstvo, a Crkva mu služi kao paravan koju nagrađuje „mrvicama sa stola Gospodara”. Načelno je protiv moralnih devijacija, ali u praksi ništa ne poduzima. Na primjer, protiv je pobačaja i istospolnih brakova, ali onda ulazi u koalicije sa strankama koje to podržavaju ili na glasovima za takve stvari glasuje za ili je suzdržan sve tobože zbog „općeg dobra” zajednice i naroda. Ili pak, kako je slučaj u SAD-u gdje predsjednik katolik javno podržava pobačaj i istospolne zajednice i tomu sl. Takva će politička opcija imati tri „odjela” u svojim nastupima. Jedno u Crkvi, drugo u društvu, a treće za pregovaračkim stolom.

KAKO „GLASOVATI”?

Pobačaj, umjetna oplodnja, istraživanje matičnih stanica embrija, eutanazija i legalizacija homoseksualnih brakova pet su spornih stavova koji zadiru u moral i izravno se protive nauku Crkve i oko kojih

pravi katolik ne bi smio dvojiti, tj. ne bi smio glasovati za kandidata koji podupire bilo koji od navedenih stavova.

Poslužit ću se jednim razmišljanjem: „Uzet ćemo dva primjera kako bi pojasnili ovu problematiku. Prvo, ako se neki političar zalaže za pobačaj, katolik ne bi smio svoj glas dati takvom kandidatu bez obzira na sve druge eventualne vrline tog kandidata. Pobačaj je ubojstvo i smrtni grijeh, prema tome, sasvim je nemoralno, te pred Crkvom i Bogom nedopustivo glasovati za takvog čovjeka. Drugo, recimo da neki kandidat zagovara legalizaciju homoseksualnih brakova, da je pored toga vrlo ljubazan, načitan, ekonomski dobro potkovan, da govori tri strana jezika, uz to je još završio i dva fakulteta. Zar bi se takav čovjek mogao brinuti za obitelj i prava obitelji?”

„SLOBODNI IZBOR”

Možemo misliti kako ovo i nije neki uvjet za podržati ili ne podržati nekoga. Zar ipak nisu najvažniji gospodarstvo, ekonomija, dobre plaće, mirovine i sl.? Jest, to je važno, jako važno, ali ne i najvažnije. I tu se sukobljavaju kršćanska „ludost” i svjetska „mudrost”. Najvažnija je duhovna obnova društva. Jer mi kao Crkva uvijek iznova moramo progovarati o „Knezu ovoga svijeta” – sotoni. On je onaj koji tehnički vodi ovo društvo i to preko zakona suprotnih od onih Božjih. A s druge strane iznova otkrivati Božju ideju svijeta i čovjeka koja doista podiže svakog čovjeka i koji tada doista ne može biti gladan i tijelom i duhom.

Još jedna kratka misao. Može se postaviti pitanje, a zašto se svećenici ipak „bave” politikom? Vidimo kako se neki i pojavljuju na stranačkim skupovima. Svećenik mora govoriti o politici, ali „baviti” se na način angažmana iznimno rijeko i isključivo uz dozvolu Ordinarija (biskupa), a javno podržavati stranke protivno je njegovoj ulozi. Jer stav svećenika pojedinačno ili nekolicine, nije stav Crkve. A Crkva se nikada javno ne opredjeljuje ni za jednu stranku, makar se stranke „kitile” njome. Crkva ne može protiv Krista. Isus kori „strančarenja”, a oko „naroda” to dobro vidi.

Nitko od nas vjernika i svećenika ne smije biti politikan i demagog. Jer kako navodi sv. Pavao: *...Očita su djela tijela: bludnost, nečistoća, razvratnost, idolopoklonstvo, vraćanje, neprijateljstva, svađa, ljubomor, srdžbe, spletkarenja, razdori, strančarenja, zavisti, pijančevanja, pijanke i tome slično* (Gal 5, 19-21).

Imamo li za koga glasovati? Mislim da imamo!

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Malenost kao veličina

Na prošlomjesečno razmatranje o općem pozivu na svetost, koje je bilo potaknuto svetkovinom Svih svetih, nadovezuje se ovo razmatranje koje je pred vama. Ono je obojeno otajstvom Božića koje se pred nama počinje otkrivati liturgijskim vremenom došašća.

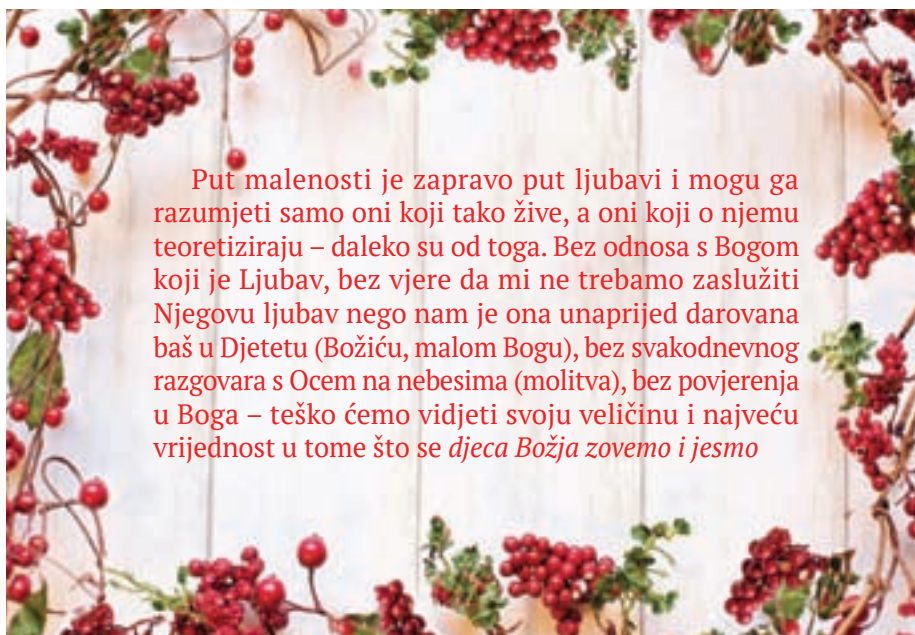
Bog uzima na sebe ljudsko tijelo i rađa se kao svako drugo ljudsko biće – kao malo dijete. Bog ne pokazuje svoju veličinu, snagu i silu, nego svoju malenost, postaje nama u svemu jednak, osim u grijehu. Već samo rođenje Isusa Krista ne odgovara našoj logici. Mi bismo baš htjeli vidjeti čudesa, izvanredne događaje. I kao što je netko napisao: „Bog i čovjek se stalno mimoilaze. Čovjek Boga traži u velikome, a Bog se otkriva čovjeku u malome”. Iz toga proizlazi i kako prepoznati Boga u Djetetu koje leži u jaslama u betlehemskoj štali.

Vjerujemo li Isusu? Slažemo li se s njegovim riječima koje nam je potvrdio djelima? Vjerujemo li da po služenju drugome, po poniznosti, preko odricanja postajemo veliki? Ali pred kime? Pred Bogom! No, nama je više stalo što ljudi misle, a manje nam je stalo što Bog misli! A sve oko nas nam dovikuje da moramo biti glavni, viđeni, prisutni u javnosti, značajni, visoko rangirani, bogati – pa i kao pripadnici Crkve u svim staležima – jer time se mjeri veličina! Služenje, poniznost – ma daj, priče za malu djecu! Tko tako živi!? One koji tako žive drži se za naivne, čak su ismijavani, ali blago njima – njihovo je kraljevstvo nebesko.

Sveta Mala Terezija proglašena je naučiteljicom Crkve koja nam ponovno otkriva taj evanđeoski put malenosti na koji nas Isus svojim životom poziva. Nije ona izmislila nešto novo, nego je samo to u život provodila i nama dala primjer da se to može, ako se hoće. Ako se vjeruje da jednostavni, redoviti, ponekad mukotrpní dnevni životni ritam, ni po čemu zapažen od drugih, jest put velikih duša koje su zagledane u Boga, a ne u čovjeka, put one redovite svetosti na koju nas upućuje papa Franjo u apostolskoj pobudnici *Radujte se i kličite*. Papa ondje piše: „Volim vidjeti svetost u strpljivome Božjem narodu: u roditeljima koji s neizmjernom ljubavlju podižu djecu, u muškarcima i ženama koji naporno rade kako bi uzdržavali svoje obitelji, u bolesnima, starijim redovnicama koje ne

skidaju osmijeh s lica. U njihovoj svakodnevnoj ustrajnosti, kojom iz dana u dan kroče naprijed kroz život, vidim svetost vojujuće Crkve. To je često ‘svetost iz susjedstva’, svetost onih koji žive u našoj blizini i odraz su Božje prisutnosti”. O ovakvim „malim” ljudima ne pišu novine, ali oni su veliki pred Bogom.

Oholost je ona koja nas vuče za nos. Ona nas zove da se natječemo s drugima, ali ne u ljubavi nego u posjedovanju; ne u onome *biti* nego u onome *imati*. Podložni smo svemu drugom samo ne Bogu. Put malenosti je zapravo put ljubavi i mogu ga razumjeti samo oni koji tako žive, a oni koji o njemu teoretiziraju – daleko su od toga. Ako vodimo ispravan duhovni

Put malenosti je zapravo put ljubavi i mogu ga razumjeti samo oni koji tako žive, a oni koji o njemu teoretiziraju – daleko su od toga. Bez odnosa s Bogom koji je Ljubav, bez vjere da mi ne trebamo zaslužiti Njegovu ljubav nego nam je ona unaprijed darovana baš u Djetetu (Božiću, malom Bogu), bez svakodnevnog razgovara s Ocem na nebesima (molitva), bez povjerenja u Boga – teško ćemo vidjeti svoju veličinu i najveću vrijednost u tome što se *djeca Božja zovemo i jesmo*

život on ima konkretne posljedice na svjetovne apetite, odnosno, malo pomalo ih oslabljuje. Postajemo slobodniji, otvaraju nam se oči za istinske vrijednosti, postajemo zadovoljniji s malo, znamo obilovati, a znamo i oskudijevati, veselimo se životu, letimo kao ptica.

Bez odnosa s Bogom koji je Ljubav, bez vjere da mi ne trebamo zaslužiti Njegovu ljubav nego nam je ona unaprijed darovana baš u Djetetu (Božiću, malom Bogu), bez svakodnevnog razgovara s Ocem na nebesima (molitva), bez povjerenja u Boga – teško ćemo vidjeti svoju veličinu i najveću vrijednost u tome što se *djeca Božja zovemo i jesmo*.

Dijete u jasticama nam je došlo reći: „Sam Otac vas ljubi”. Vjerujmo njegovim riječima! Što više vjerujemo Isusovim riječima to smo veći u Božjim očima.

Blagdani i slavlja

Nova godina je često metafora za novi početak ili završetak nečega što nije valjalo. U tom smislu ljudi mogu osjetiti izvjesno olakšanje, ali i tenziju uslijed potrebe da donose važne odluke baš ovih dana. Psihološki aspekt razmatranja božićnih i novogodišnjih blagdana ide u različitim smjerovima, ali svi uglavnom vode ka našem mozgu. Kognitivna krivulja temeljena je na čestim pogreškama kojima smo skloni kroz naše rezoniranje, doživljaje i sjećanja. Ovi mehanizmi uglavnom su u kombinaciji s nesvjesnim umom, koji boji naše sklonosti i uvjerenja i daje prednost određenim iskustvima.

BLAGDANSKI SINDROM

Još pedesetih godina znanstvenici su uočili da ljudi uoči Nove godine ulaze u faze napetosti, konflikata ili tenzije, i ova stanja nazvali su „blagdanskim sindromom”. On je osobito bio uočljiv kod parova koji su ostajali zajedno više dana u kontinuitetu, što je pojačavalo jednu od uloga, npr. partnersku ili roditeljsku, za razliku od boravka u ostalim životnim ulogama, osobito poslovnim. Veliki broj ljudi tada je ili neopravdano euforičan ili čak više s osjećanjem praznine, anksioznosti ili depresije.

Učestali raskidi baš uoči nove godine jesu nekada posljedica tog „viška vremena” provedenog skupa, ali i sa sobom. Ukoliko su se ljudi otuđili od sebe, ili kada nisu bivali dovoljno u kontaktu sa sobom, kada promijene sadržaj u kome bivaju, a koji nije nužno poslovni, dožive krizu. S druge strane, neki žude za bliskim prijateljskim odnosima, pa ukoliko im taj osjećaj nije uzvraćen, sve završi doživljajem razočaranosti, uz česta osjećanja odbačenosti. Usamljenost se često osjeća kada nismo s ljudima koji su nam emotivno važni.

PLANOVI ZA BUDUĆNOST

Pravljenje planova je druga bitna psihološka stavka uoči Nove godine. Bilo da su planovi usmjereni na „samopopravak” (neću više pušiti ili jesti slatkiše), bilo da se definira što je to što se hoće. Nova godina u psihološkom smislu definira reprogram osobe u odnosu na trenutačno stanje. To je odlično vrijeme za dati sebi priliku, jer staro prolazi a novo je u fokusu.

Pravljenje planova je uvijek dobrodošla aktivnost i osoba bi ih trebala praviti češće od jedanput godišnje. Oni pospješuju čovjekovu svjesnost oko toga šta mu je važno, na što obraća pozornost i koji dijelovi života su mu bitni. Imati planove po pitanju posla, djece, emotivnog života ili socijalne povezanosti, osobnog razvoja znači da nešto želimo bolje, drukčije, interesantnije, što je pozitivno. To istodobno znači i da smo svjesni gdje smo trenutačno. Ova razlika između sadašnjeg stanja

ili situacije u kojoj smo i željenog stanja, jest zona za napredak i pravljenje planova. Ono što stvara nelagodu ili prijetnju jest da sve i ostane samo na planovima. Zato je važno što i kako planiramo, a uvremenjenost je također bitan čimbenik uspjehnosti i realnosti nekog plana i njegova ostvarenja.

Najčešće teme koje ljudi spominju pred kraj godine, a u svezi s promjenama, tiču se izgleda, dakle habitusa kod žena, to je nekako za njih važno, dok su financije i karijera teme kod muškaraca. Također, osobe često žele pri kraju godine definirati, ukoliko su nekoj vrsti disfunkcionalne veze ili braka, ostaju li skupa ili ne. Raskidi su sastavni dio novogodišnje noći, kao i novi početci... Tada je nekako naglašen stav „želim biti s onim do koga mi je stalo”. Tinejdžeri žele biti prihvaćeni, tragajući za svojim identitetom, pa se nekada pred Novu godinu pojačavaju krize i ispadi prema sebi i drugima. Kraj godine je često i neka vrsta bilanca stanja kad se evaluira vlastito (ne)zadovoljstvo, jer to nam je bitno.

TRADICIJA, NOSTALGIJA I STRAH OD KAZNE

Obiteljski obredi i okupljanja uoči i tijekom blagdana daju sigurnost osobi i obitelji. Tradicija počiva na vrijednostima obiteljskih prenositelja običaja, sjećanja, ali i mitova. Socijalna psihologija kontinuitet tradicije vidi kao kombinaciju socijalnog učenja i izbjegavanja kazne. Dio miljea komu pripadamo održava određene običaje kao dio obiteljskog rituala. Jedan od razloga nenapuštanja istih jeste potencijalno fantazirani „progon iz plemena” koji je, iako se u suvremenom društvu ne događa eksplicitno, implicitno itekako prisutan, osobito u fantaziji onih koji se boje ove vrste odbacivanja. Pridružujući se ili održavajući običaje, mi smo legitimni „pripadnici plemena”. U suprotnom, možemo se naći izvan njega, što nije socijalno povoljno po jedinku. Budući da smo naučili ne ići protiv svog self imidža, vrlo rado narodi različitih kultura dočekuju Sinterklass (u Nizozemskoj), Père Noël (u Francuskoj), Santa (u U.S. & U.K.), Jezušku kod Mađara, ili pale svijeće za Hanukah kod Židova.

Vjerujem da blagdani služe za predah, stanku, ali i uživanje. Treba se zabaviti, ali ne usiljeno i na silu. Dopustiti sebi vrstu opuštanja koja nam prija i koja nas čini zadovoljnim. Oblici proslava su različiti i ljudi ih kreiraju ili im se pridružuju po vlastitu izboru. Nije dobro da rade ili neguju nešto „samo jer drugi to rade”, jer to često ima za posljedicu adaptiranu poziciju i osjećaj praznine. Dobro je i u tom smislu biti kreativan i dopustiti sebi svoj oblik i način slavlja, zabave ili uživanja.

Uostalom, Nova godina i Božić jesu proslave samog života!

Mjesec prosinac i svetci

Božićna će naša radost biti još veća ako se u ovom božićnom mjesecu zagledamo u drage likove svetaca. Evo nekih imena: sveti Franjo Ksaverski, sveta Barbara, sveti Nikola, Ambrozije, sveta Lucija, Ivan od Križa, Etela, Lazar, Adam i Eva, Anastazija, sveti Stjepan, Ivan, Nevina dječica, Silvestar. Oni su nam braća i sestre, a s njima želimo doživjeti radost proslavljene Crkve. Dok se s njima družimo, doživjet ćemo njihov zagovor. Svetih članova Crkve se sjećamo na dan njihove smrti, dan kada su rođeni za nebo.

3. prosinca: Sveti Franjo Ksaverski, veliki misionar

Rođen je u Španjolskoj, studirao u Parizu i prijateljivao sa svetim Ignacijem Lojolskim. Našu je vjeru širio u Indiji, Japanu i po zemljama dalekoga istoka. Vrijedi čitati njegov život.

4. prosinca: Sv. Barbara, moćna zaštitnica, čudesna djevojka

Kada pročitate koliko je velika zaštitnica i kako je omiljena svetica, kao da i nije važno to što se o njezinu životu i smrti vrlo malo zna. Rođena je u III. stoljeću u Egiptu ili u Nikomediji u današnjoj Turskoj. Legenda govori da je bila lijepa i pametna kći Dioscorusa, bogatog trgovca purpustom, koji je za nju sagradio kulu s dva prozora, gdje su je budno čuvali da joj se netko ne bi približio. Zanimala se za kršćanstvo i o tome pisala crkvenom ocu Origenu, koji ju je nazvao „aleksandrijskom mudricom” i poslao joj svećenika Valentina. Valentin ju je, prerađen u liječnika, poučio u vjeri i krstio. Nakon toga je na kuli probila i treći prozor, kako bi je tri prozora podsjećala na tajnu Presvetog Trojstva, a na vratima je dala uklesati znak križa. Kad je za to doznao njezin otac, predao ju je poganskim vlastima, pa je doživjela strašno mučenje. Na kraju joj je sam otac odrubio glavu i nakon toga poginuo od udarca munje. Dogodilo se to po nekima oko godine 290., za vrijeme vladavine cara Maksimijana. Uvrštena je među 14 velikih svetih pomoćnika u nevoljama, a kršćanski puk zaziva je osobito kao zaštitnicu dobre smrti. Od srednjeg vijeka Barbara je jedna od najomiljenijih i najviše slikanih svetica, a njezini najčešći simboli su kalež s hostijom i kula s tri prozora.

U nekim zemljama odrežu na blagdan svete Barbare grančicu s trešnje, stave je u vodu i na toplo pa ta grana za Božić procvjeta. Zazivaju je za velikog nevremena kao zaštitnicu protiv udara groma te protiv eksplozija, bombardiranja, vatre i oluje. Zaštitnica je rudara, vatrogasaca, graditelja, topnika, mučenika, zatvorenika, zvonara, minera, razminirača, oružara, puškara, inženjera, proizvođača vatrometa, lijevača, arhitekata, lađara, pivara, tesara, geologa, matematičara, grobara, klobučara (šeširdžija), mornara, zidara, talioničara, kamenorezaca, crepara, krovopokrivača, vodara, modistkinja, skladišta municije, skladišta, robnih kuća i tvrđava.

6. prosinca – Sv. Nikola biskup, omiljeni svetac svih mališana

13. prosinca – Sv. Lucija (* 284. † 303.)

Ova je svetica bila zaručena, ali osjećala se pozvanom od Boga da ostane djevica i podijeli svoj miraz siromašnima. Čuvala je svoju čistoću sve do mučeničke smrti.

14. prosinca – Sv. Ivan od Križa

Veliki mističar, pjesnik i obnovitelj Reda karmelićana, koji je odrastao u oskudici i siromaštvu. Resila ga je velika poniznost i odanost Blaženoj Gospi. Zato je stupio u Red karmelićana. Vrijedi čitati njegov životopis i djela.

16. prosinca – Sv. Adela – Etela

Njezin zagovor traže svekrve i snahe. Potražite njezin životopis.

24. prosinca – Adam i Eva

26. prosinca – Sv. Stjepan đakon, koji je pred svoju smrt molio Boga da oprosti njegovim mučiteljima.

27. prosinca – Sveti apostol i evanđelist Ivan, Isusov ljubljani učenik koji je Isusu ostao vjeran i pod križem.

28. prosinca – blagdan betlehemskih dječaka, koje je Herod dao ubiti u namjeri da ubije dječaka Isusa.

29. prosinca – spomendan sv. Tome Becketa, mladog pravnik i borca za pravdu i istinu. Mučeništvom je proslavio Boga. Vrijedi pročitati njegov život ili pogledati film o njemu.

31. prosinca – Sv. papa Silvestar I. Zahvalnica na kraju godine.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Marijanske liturgijske svetkovine i blagdani u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (7)

Blagovijest

„Blagovijest, divna vijest, jer naviješta začće Onoga koji je Sin Božji, koji će kraljevati uvijeke. Draga Gospa nije mnogo mislila na svoje odlikovanje, nego na dvorbu milog Gosta Isusa. Zato se zove službenicom. Takvog finog Gosta treba fino pogostiti. On je Bog, On vidi i zna što mislimo i činimo.” (*Blago duše*, 008518)

Na svetkovinu Navještenja Djevici Mariji dogodila se čudesna razmjena između ljudskog i Božjeg svijeta. Svemoguća Riječ Božja sišla je u krilo Blažene Djevice Marije i snagom Duha Svetoga postala je čovjekom. Besmrtni i vječni Bog odlučio je postati smrtni i ograničeni čovjek, ponizan i ponižen. Uzeo je našu ljudsku sudbinu u svoje ruke da i mi s njime prihvatimo Božju sudbinu. Postao je čovjekom da mi postanemo Bogom. Anđeo Gabriel je poslan od Boga u kuću Marije iz Nazareta, traži od nje pristanak da se u njoj rosi Spasitelj svijeta. Marija pristaje na Božju ponudu i izriče svoj *da*. Marija je najsavršeniji uzor vjere, uzor suradnje s Duhom Svetim i poslušnosti Božjoj. Dolazak Spasitelja na svijet je ostvaren njezinim djevičanskim majčinstvom. Ne možemo zamisliti Crkvu bez Djevice Marije. Zato ju pozdravljamo: „Zdravo, milosti puna! Blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus!” (usp. Lk 1, 29).

U svojim propovijedima na Blagovijest, o. Gerard tumači vjernicima istinu vjere o silasku Sina Božjega s neba u krilo Blažene Djevice Marije da nas spasi. Služi se slikom plemenitih voćnjaka svoga rodnog Đurđina, da označi Mariju *čudnovatom voćkom*. Ona je na „Blagovijest, na radosnu vijest, 25. ožujka, sama zapjevala: mir ljudima dobre volje, koji dođu pod moje grane” (*Theologia pastoralis*, 003211). Potom veliča čitavu prirodu koja je „ljepšom postala zbog svoje Krune, Utjelovljenja Isusova. Tako i svako stvorenje ukrašeno prema svojoj ljepoti, ne dostiže ni blizu ljepotu i slavu Utjelovljenja Isusova. Ovo dostojanstvo shvaća najponiznije stvorenje kada govori: Evo službenice Gospodina! Torquato Tasso govori, da je najblaženiji onaj tko je Bogu najsliniji, a to je najponizniji, jer slijedi Isusa poniznog i

Utjelovljenog. Kada bi svaka palača postala puna slatkog kolača kojeg neće nestati i to je slaba usporedba spram onoga dana kada se usrećila čovječja narav po Utjelovljenju Isusovu. Kada bi svi ljudi postali mirni kao jaganjci, još ni onda nismo dovoljno kazali, kakvi smo po Isusu odlikovani. Sredstvo ljepote je poniznost i opet poniznost... milina Utjelovljenja Isusova. Isus nam sebe daje, mi ga slijedimo” (*Theologia pastoralis*, 002877).

Utjelovljenjem Sina Božjega i krilu Blažene Djevice Marije, poražen je pakao, poraženi su njegovi anđeli, uništen je grijeh i zloća, mrak nema više vlasti nad ljudima, smrt nije kraj ljudskog života. Ta nas nada ispunja radošću: „Od radosti nema sitosti. Svatko se mora radovati na Blagovijest, jer nam je Isus postao bratom, odlikovao je nas nesretne ljude, a ne anđele. Kada manjka radost, dolazi opasna žalost. Potom opet radost na Uskrs, radost na Duhove, radost na Veliku Gospojinu. Sve te radosti i utjehu nalazimo kad molimo otajstva Krunice” (*Theologia pastoralis*, 003140). Iako je koncilaska obnova liturgije svela svetkovinu Blagovijesti kao neobaveznu svetkovinu, naši ju vjernici još uvijek časte dolaskom na svetu misu i ispovijed. Štovanje Majke Božje u otajstvu Krista, ušlo je u srce svakog našeg vjernika. Ljubav prema Kristu i njegovoj Majci ne mogu se rastaviti. Nije moguće voljeti Majku a ne voljeti Sina. Nije moguće iskreno ljubiti Isusa, a prezreti njegovu Majku. Štovanje Majke Božje je test pravovjerja u odnosu prema svim krivovjermima. Štovanje Majke Božje je siguran put k Isusu. Marija je povezana s nama na zemlji kao uzor vjere i svetosti, kao zagovornica i Majka. Ona je Majka naše radosti: „U današnje žalosno i teško vrijeme, za nas je veselje što je Isus pozvan u svadbu. On je svadbenu žalost pretvorio u radost. On želi da naša duša bude njegova Zaručnica, koja će cijeloga vijeka s Njim slaviti svadbu. On će na (Majčinu molbu) vodu suza u dobro vino pretvoriti, ako ćemo ono činiti što On rekne. On govori svojim naukom i primjerom po Njegovoj Majci. Dakle, činimo što On govori, pa ćemo nastaviti svatovsko veselje”, zaključuje o. Gerard (*Theologia pastoralis*, 003161).

(nastavlja se)

Božić – Bog dolazi kao dijete

Božić – slavimo dolazak Boga među nas. Došao je kao dijete. Od svih blagdana o Božiću se najviše govori da je blagdan obitelji. Doista se on najbolje razumije i slavi u obitelji. Prirodno je da svi težimo za time da budemo među svojim. Iako nijedna obitelj nije idealna, a u nekima prevladavaju teški osjećaji i zategnuti odnosi, ipak za Božić čeznemo za time da to maleno Dijete Isus preobrazi i nas i našu obitelj. I kada nas rane nastale u obitelji više peku, sada je vrijeme da ih opet donesemo i prostremo poput slame pred Isusa. Iako ga je žuljala, ona je bila njegova prva postelja. To je dijete tako ponizno da će prihvatiti sve, kao što je prihvatilo napuštenu štalicu. Njegova je jedina želja da budemo otvoreni. Tako nas može iznenaditi i ispuniti svojim svjetlom, smijehom, pjesmom...

Božićno je vrijeme opet prilika da promislimo koliko je naša obitelj otvorena, otvorena prema tom malenom Djetetu, ali i svakom životu kroz koji nam ono želi doći. Prepoznati da je dijete poseban dar kojim Bog ulazi u

svaku obitelj. Iako ova rečenica zvuči kao klišej, ona je tako životna i mnoge bi obitelji mogle posvjedočiti o njezinoj istinitosti na konkretne načine. Ovom prilikom to želimo i mi. S vama smo na ovoj Obiteljskoj stranici našeg *Zvonika* već četiri godine, iscrpili smo mnoge teme, prenosili misli, ideje i savjete različitih autora koje smo smatrali vrijednima pažnje i proučavanja. Ovaj put prepoznali smo da je vrijeme da posvjedočimo baš o ovoj istini koju slavimo za Božić – Bog k nama na poseban način dolazi preko djeteta.

Božić s malom bebom u kući uvijek je poseban, a toliko smo zahvalni i radosni što je nama ovo već treći takav Božić. Odmah ćemo reći da smo ga dugo čekali. Prve tri godine našeg braka prošle su u iščekivanju toga dara. Sada nam se taj period čini kratkim, često zaboravimo na njega, ali tada je bio dug, težak i neizvjestan. I danas smo na njemu ipak zahvalni jer nas je naučio kako je roditeljstvo dar, kako ništa nije u našim rukama. Svako prisjećanje na taj period našeg života podsjeća nas da su Božji planovi iznad naših i da na to uvijek trebamo biti spremni, i danas i u budućnosti. Sjećam se da sam za jedan takav Božić u očekivanju djeteta od Isusa dobila misao da kao što toliko želim držati svoju bebu u naručju, sada mogu držati njega jer je on sada mala beba koja je tu i koja nam je darovana. Ovo je iskustvo bilo tako lijepo, utješno i posebno.

ŠIMUN

Sljedećega Božića događaji iz evanđelja o Isusovom rođenju za nas su imali bogatije značenje jer smo ih rođenjem našeg Šimuna proživjeli na svoj način. U srcu su nam tako radosno odzvanjale riječi Marijinog *Veliča*. Poput rodbine Ivana Krstitelja i mi smo se često pitali *Što li će biti od ovog djeteta?* Sjećamo se onih suza radosnica koje su nam tako lako skliznule niz obraze naših prvih zajedničkih dana. Prva večer s bebom bila je tako vedra i zvjezdana. Te su nas zvijezde podsjetile na Abrahama i na Božje obećanje o potomstvu. Kao i Abrahamu, i nama je Bog ispunio svoje obećanje i darovao potomstvo. Čuo je naše molitve. Tek nam je kasnije postalo jasno da Šimunovo ime baš to i znači – Bog je čuo.

MARIJA

Vrlo lako smo odlučili: kada budemo imali djevojčicu, zvat će se Marija. Neka i ona nosi to najslavnije ime na svijetu, po Onoj koja zaslužuje svu našu ljubav i poštovanje. Kada smo saznali da nam doista stiže djevojčica,

odmah smo znali i razglasili njeno ime. Malo je požurila s rođenjem i izabrala blagdan Majke Božje Bistričke za rođendan. Njen brat ju je tako slatko zvao *seka Marija* da su je svi tako počeli zvati. A danas kad joj se netko obrati nekim nadimkom ili tepanjem, ona tako odlučno odgovara: *Ja sam Marija Gaković!* Ljubav, nježnost, posebna slatkoća – sve nas to kod nje svakodnevno podsjeća na to kako nas je Bog obilno darovao njenim životom. No, dok se igra s bratom, oponaša ga u svemu i upija nova znanja, vidimo kako oni nisu samo dar nama nego i jedno drugome.

JOSIP

Očekujući sljedećeg dječaka sjetili smo se kako smo još davno svetom Josipu obećali da ćemo u zahvalu za brojne molitve koje nam je uslišavao nazvati jedno dijete njegovim imenom. Tako je naš Josip brzo dobio ime. U trenucima kada smo osjećali umor, klonulost ili zabrinutost ono nas je svojim značenjem podsjećalo: Bog će nadodati. To nam je često tako snažno progovaralo i pozivalo nas na povjerenje u Božju providnost i snagu umjesto na naše okolnosti i sposobnosti.

Sada nam je ta radost koju svako dijete donosi već bila poznata i tako smo je iščekivali. Već smo se divili Božjoj kreativnosti i tome kako stvara nove živote, oblikuje osobnosti na tako jedinstven način da smo s još većim nestrpljenjem čekali da vidimo kakvim djetetom nas je ovaj put darovao. Već u njegovim prvim danima i tjednima Josip nas je osvojio svojom vedrinom i osmijehom koji nam tako nesebično dijeli. S njim je Gospodin opet na novi način došao među nas i obogatio nas.

Slavljenje Božića prilika je da se podsjetimo na koje je načine Bog posebno ulazio u našu obitelj. Jedan od takvih Božjih pohoda koji smo prepoznali bilo je rođenje svakog djeteta. Svaki put bila je to prilika da se opet odvažimo na služenje u ljubavi. Često se trebalo odricati svojih želja, navika ili komocije. Suočiti se sa strahovima koji su možda bili skriveni u nama, pronaći novi izvor

snage i motivacije. Pogled na okolinu i prioritete neminovno su se mijenjali. Sjećamo se prvog susreta s našim roditeljima kada smo i sami postali roditelji. Kao da smo na neki novi način razumjeli kako nas oni vole. Gledajući svoje dijete, kao da nam je savršeno postalo jasno: *Znači, ovako mene vole mama i tata!* Nakon tog iskustva i odnos prema roditeljima ispunja se novom ljubavlju, zahvalnosti i razumijevanjem.

Dobiti i prihvatiti dijete doista je jedna od životnih prekretnica. Isus je tako došao među nas da mu se tako jednostavno, a opet na poseban način možemo radovati kao svakom djetetu. Iako je rođenje događaj možda sasvim uobičajen i prirodan, ono je uvijek izvanredno i zaslužuje posebnu pažnju i divljenje.

MOLIMO ZA OTVORENE OČI DA PREPOZNA MO KAKO ISUS OVOGA BOŽIĆA ŽELI UČI U NAŠU OBITELJ

Prepoznamo kako Isus ovoga Božića želi ući u našu obitelj. Ponekad kao novorođeno dijete, nekad kao stranac, nekad kao bolesnik, ponekad u liku patnika ili napuštenog... Rođenje djeteta u nekim se obiteljima već dugo čeka, možda s nadom, a negdje je ta nada već utihnula pokošena vremenom koje prolazi, godinama ili dijagnozama. U takvim obiteljima Božić može biti i bolan jer se podsjeća na tu želju koja se ne ostvaruje. Isus tamo dolazi. A ta neostvarena čežnja neka se prostre pred njega i načini postelju za malog kralja poput slame, zlatne, iako grube.

Neki se brakovi boje rođenja još jednog djeteta. Razlozi su razni, kompleksni, možda i nesvjesni. Isus i njima želi doći ovaj Božić. Prije svega otvoriti srce, odnijeti strah... Da podignu pogled i prate zvijezdu poput mudraca koji su smogli hrabrosti krenuti u nepoznato i tragati za onim najvrjednijim.

Zato ovaj Božić molimo za otvorene oči da ga prepoznamo onako kako nam u ovom trenutku želi doći. I za otvoreno srce da ga prihvatimo.

Tišina štalice

Židovi su stoljećima, pa čak i tisućljećima čekali dolazak Mesije – Pomazanika koji će spasiti njihov narod. Međutim, on nije ispunio njihova očekivanja. Toliko priželjkivani Mesija nije se rodio u bogatoj obitelji, umotan u skupocene tkanine, rodio se kao sin marljivog tesara u smrdljivoj štalici okružen životinjama. Bog stvoritelj svega spustio se na zemlju u liku malena i nemoćna djeteta kako bi nam bio što sličniji, kako bi nam pokazao našu vrijednost. Vrijednost svakog od nas, na koju često zaboravimo. Koliko smo mi Bogu bitni ako je za nas dopustio smrt njegova sina jedinca.

također ulazi i u naša srca. U današnjem svijetu pronalazimo toliko malo tišine koja nam je potrebna da čujemo Božji glas u nama. Tišina je prvi i glavni preduvjet za molitvu, nijedan prorok nije susreo Boga a da se nije povukao u osamu i tišinu. Pa i sam Isus nam govori: „Ti naprotiv, kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata i pomoli se svomu Ocu, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti”.

Bog je tišina i samo kada i mi postanemo tišina možemo se u molitvi sjединiti s njim. Sveta Majka

Tereziya shvatila je važnost tišine u kojoj je provodila sate pred Presvetim, nije rado govorila i često je bježala od moderne buke. Govorila je: „Bog je prijatelj tišine i šutnje. Žedamo za tim da bismo našli Boga, ali on se ne može naći usred buke i grozničave akcije. Pogledajte kako priroda, drveće, trava raste u potpunosti tišini. Pogledajte zvijezde, mjesec, sunce, svi se oni kreću u potpunosti tišini. Što ćemo više moliti u tišini i šutnji, to ćemo više davati u našem djelatnom životu. Šutnja nam otkriva sve stvari na nov način. Stoga nam je potrebna kako bismo doprli do duša. Nije bitno ono što mi govorimo, nego ono što Bog nama govori i što pomoću nas drugima objavljuje.”

Pokušajmo ovog Božića izbaciti svu zbrku i galamu, ostavimo po strani društvene mreže, isključimo televizor i ostavimo sve distrakcije po strani, zatvorimo vrata naše sobe i pokušajmo pronaći tišinu u kojoj susrećemo istog onog Boga koji se spustio u štalicu.

Tereziya

Možemo primijetiti kako Bog silazi u tišini, bez velike buke, bez puno darova i ljudi u okolini. U istoj toj tišini i miru u kojem se Bog spušta u štalicu, on

vrata naše sobe i pokušajmo pronaći tišinu u kojoj susrećemo istog onog Boga koji se spustio u štalicu.

Što je Bog učinio s čovjekom koji se tužio na svoj teški križ?

Srednjovjekovna legenda pripovijeda kako se Bog smilovao čovjeku koji se tužio na svoj teški križ. Odveo ga u prostoriju u kojoj su bili izloženi svi ljudski križevi, i rekne mu: „Biraj!” I čovjek počne među tolikim križevima tražiti križ kojim bi bio zadovoljan. I naiđe na jedan posve tanak križ. No, bio je odviše dugačak. Potom opazi jedan posve malen križ. Ali, kada ga je htio podići bio je težak kao olovo. Onda ugleda jedan

križ koji mu se svidje i stavi ga na svoja leđa. No tada primijeti kako taj križ upravo na mjestu koje treba ležati na leđima, ima oštar šiljak koji mu se zabija u meso kao trn. I tako je svaki križ imao nešto neugodno. I nakon što je sve križeve promotrio, još uvijek nije ništa našao što bi mu odgovaralo. Tada opazi jedan križ koji je previdio – tako je bio zabačen. On nije bio pretežak ni prelagan, baš je bio spretan; kao za njega stvoren. Taj bi križ on rado odsada nosio. Ali, kada je поближе promotrio, ustanovio je da je to bio njegov križ koji je dotad već nosio.

Bitno.net

Želim vidjeti

Želim Te vidjeti i u snu i na javi, i kada odmaram, i kada me žurba dana ometa.
 Želim Te vidjeti kao sjajnu zvijezdu, koja u najmračnijim noćima osvjetljava moj put.
 Želim i u najvećim mrklinama mog života prepoznati Tvoju jarku svjetlost.
 Jer, Ti si svjetlost svijeta; tko ide za Tobom ne hodi u tami, nego ima svjetlost života.
 Tvoje svjetlo u tami svijetli i tama ga ne obuze.
 Želim vidjeti to svjetlo koje prosvjetljuje svakog čovjeka.
 Želim zračiti nutarnjom svjetlošću, vidjeti očima srca.
 Bez tebe gledam, a ne vidim; ali Ti vraćaš vid slijepima.
 Želim biti budnog srca i u svako doba moliti; biti svjetiljka na svijećnjaku koja daje svjetlost drugima.
 Među žurbom i bukom oko blagdana, želim osjetiti mir i ljubav.
 Ljepotu bora, darova i svjetiljki zamijenit ću Tvojim domom, molitvom i ljubavlju.
 Jer samo Ti daješ da istinski vidim, da vidim očima srca.
 Oči srca vide prave vrijednosti, vide ljepotu u svakom čovjeku, vide ljubav, mir i Tebe.

Jelena Pinter

Litanije poniznosti

Gospodine, smiluj se!
 Kriste, smiluj se!
 Kriste, smiluj se!
 Kriste, čuj nas!
 Kriste, usliši nas!

Oče Nebeski, Bože, **smiluj nam se!**
 Sine, Otkupitelju svijeta, Bože, smiluj nam se!
 Duše Sveti, Bože, smiluj nam se!
 Sveto Trojstvo, jedan Bože, smiluj nam se!
 Isuse, blaga i ponizna Srca,
 Učini srca naša po Srcu Svome!
oslobodi nas, Isuse!
 Od želje da budemo poštovani,
 Od želje da budemo voljeni,
 Od želje da budemo slavljani,
 Od želje da budemo hvaljeni,
 Od želje da budemo voljeni više od drugih,
 Od želje da nas pitaju za savjet,
 Od želje da budemo priznati,
 Od želje da budemo omiljeni,
oslobodi nas, Isuse!
 Od straha da ne budemo poniženi,
 Od straha da ne budemo prezreni,
 Od straha da ne budemo prekoreni,
 Od straha da ne budemo oklevetani,
 Od straha da ne budemo zaboravljeni,
 Od straha da ne budemo ismijani,

Od straha da ne budemo osumnjičeni,
 Od straha da nam ne nanese nepravdu,
Isuse, daj nam milost da to želimo!
 Da drugi budu voljeni više od nas,
 Da drugi budu poštovani više od nas,
 Da drugi budu izabrani, a mi ostavljeni po strani.
 Da drugi budu hvaljeni, a mi nezapaženi,
 Da u očima svijeta drugi mogu rasti, a mi se smanjivati,
 Da drugi imaju prednost pred nama u svemu,
 Da drugi postanu svetiji od nas, a da mi postanemo sveti koliko ti želiš,
 Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, **oprosti nam Gospodine!**
 Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, **usliši nas Gospodine!**
 Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, **smiluj nam se Gospodine!**

Pomolimo se:

Gospodine Isuse Kriste, koji si kazao: „Ištite i primit ćete, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se!”, daj nam, molimo Te, božansku svoju ljubav, da Te svim srcem, ustima i djelima ljubimo i nikada Te hvaliti ne prestanemo. Daj nam, Gospodine, da se Tvoga svetoga imena bojimo i ujedno ga uvijek ljubimo, jer nikada ne prestaješ ravnati one koje u Svojoj ljubavi utvrđuješ. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

Zdravi božićni užitci: tradicionalna jela s modernim dodirom

Božić je vrijeme radosti, ljubavi, i naravno ukusne hrane. Tradicionalna božićna jela obično obuhvaćaju bogate i kalorične sastojke, ali sve više ljudi danas traži načine kako uživati u blagdanskim slasticama bez osjećaja krivnje. U ovom tekstu istražiti ćemo kako spojiti tradicionalna božićna jela s modernim pristupom prehrani, fokusirajući se na zdrave alternative i održavanje ravnoteže tijekom blagdana.

TRADICIONALNE BOŽIĆNE SLASTICE: OČUVANJE KULTURNE BAŠTINE

Božićna trpeza širom svijeta obiluje tradicionalnim jelima koja nose duboko ukorijenjenu kulturnu baštinu. U Hrvatskoj, na primjer, božićna šunka, pečenje i različite vrste kolača često su nezaobilazni dio blagdanskih stola. Ipak, kako bismo unaprijedili ove recepte, možemo razmotriti kreativne zamjene koje će očuvati autentični okus dok dodaju hranjive vrijednosti.

ZDRAVE ALTERNATIVE: OSOLONAC NA SVJEŽE SASTOJKE I PROMIŠLJENE ZAMJENE

Jedan od ključnih aspekata modernizacije božićnih jelovnika jest uvođenje zdravih alternativa. Umjesto da potpuno izbacite omiljene recepte, razmislite o zamjenama koje će ih učiniti nutritivno bogatijima. Na primjer, umjesto klasičnog pečenja možete pripremiti pileće ili pureće meso sa začinskim biljem kako biste smanjili unos masti. Zamjena bijelog brašna integralnim brašnom u kolačima može dodati vlakna i hranjive sastojke.

BILJNI PRISTUP: VEGETARIJANSKE I VEGANSKE ALTERNATIVE

Sve više ljudi danas prakticira vegetarijanstvo ili veganstvo iz različitih razloga, uključujući i etičke,

Ukrašavanje stola zdravim i ukusnim jelima tijekom Božića ne znači odricanje od tradicije.

Naprotiv, to je prilika za unaprijediti naše omiljene recepte, čuvajući okus nasljeđa, ali istodobno čineći ih prihvatljivim za različite prehranbene potrebe. Uvođenje biljnih alternativa, fokus na svježim sastojcima i održavanje ravnoteže ključ su za sretan i zdrav Božić

zdravstvene i ekološke. Razmislite o inkluziji biljnih alternativa u vaš božićni meni kako biste zadovoljili raznolike prehranbene potrebe gostiju. Vegetarijanska rolada od povrća, punjena gljivama i orašastim plodovima može biti sjajna zamjena za tradicionalne mesne jelovnike.

ZDRAVI BOŽIĆNI DORUČAK: POČETAK DANA SA STILOM

Božićni doručak je poseban dio blagdanskih rituala, ali to ne znači da mora biti prepun kalorija. Razmislite o dodavanju svježeg voća, integralnih žitarica i zdravih napitaka poput svježih sokova ili smoothija u jutarnji meni. Ovo će vam dati energiju za cjelodnevne aktivnosti, a istodobno će očuvati vaše zdravlje.

SAVJETI ZA ODRŽAVANJE RAVNOTEŽE: KLJUČ JE U UMJERENOSTI

Uživanje u blagdanskim jelima dio je radosti Božića, ali održavanje ravnoteže je ključno. Pokušajte smanjiti porcije, dijeliti jela s gostima i usredotočiti se na umjerenost. Pijenje dovoljno vode između obroka također može pomoći u održavanju hidratacije i ublažavanju osjećaja prejedanja.

My propovijedi - Don Damir Stojić

„Mogao bih nešto reći o svakoj od četrdeset i dvije navedene osobe, no izdvojiti ću samo nekoliko. Krenimo s Jakovom, patrijarhom koji je bio malo prgav i tvrdoglav. On je najpoznatiji po tomu što se cijelu noć hrvao s Bogom, iz toga je hrvanja izišao ranjen. To je važno jer znam da postoji mnogo

nastao naslov *My propovijedi* kao simpatična aluzija na njegove pogreške u govoru. Iako je don Damir možda najpoznatiji kao dugogodišnji studentski kapelan koji je održao brojna predavanja na temu „Teologija tijela”, on je i dugi niz godina služio misu u podne u Župi sv. Mati Slobode na Jarunu gdje su se mladi rado okupljali i slušali njegove propovijedi. Ove propovijedi nastale su u razdoblju od 2014. do 2016. godine, a narednih godina su dopunjavanje kako bi svaka nedjelja i blagdan iz liturgijske godine A, B i C imale svoju propovijed.

ZNAČAJ DJELA

Ponekad medijska pažnja na don Damirov živopisni karakter kao i sva popularnost njegove teologije tijela može zamagliti činjenicu da je don Damir vrsni poznavatelj Biblije. S razlogom na njegove mise, seminare, predavanja dolazi mnoštvo ljudi. Sjećam se kako sam se i sama kao studentica znala diviti načinu na koji don Damir protumači ne samo evanđelje, nego ga poveže i s prvim i drugim čitanjem i psalmom. Tek tada sam postala svjesna da je Crkva uredila čitanja ne slučajno nego tako da su povezana i međusobno i s određenim dijelom liturgijske godine. Don Damir također je majstorski znao spojiti tumačenja židovskih običaja koji su nama možda čudni sa porukom teksta, a zatim dodati i primjere iz današnjeg vremena, današnjih socioloških situacija kako bismo Božju riječ od prije dvije tisuće godina mogli živjeti i danas. Kroz njegove propovijedi osjećali smo da je Božja riječ uistinu živa, da to nije samo fraza.

ZA KOGA JE OVA KNJIGA?

Ovaj komplet propovijedi iz godine A, B i C preporučila bih svima, a pogotovu onima koji se osjećaju kao da imaju poteškoće čitati Božju riječ ili kojima pažnja odluta za vrijeme svete mise dok slušaju propovijed. Zbirka ovih propovijedi prije svega pomoći će produbiti odnos onoga koji je čita prema Božjoj riječi, dobit će pojašnjenja za mnoge stvari koje se u Bibliji mogu činiti nerazumljivima ili nelogičnima, a dobit će i odgovore na mnoga svoja pitanja jer će doista moći uvidjeti da je Božja riječ živa i da nam i danas progovara. Iz osobnog iskustva, kada se unaprijed pripremam za misu tako što pročitam Božju riječ i njezino tumačenje, poboljša mi se i sama koncentracija na misi jer sam tu riječ upoznala, usvojila je srcem i sad je željno iščekujem čuti na svetoj misi. Stoga će i svako djelo koje radi na tome da poboljša naše razumijevanje Božje riječi kao posljedicu imati poboljšanje u duhovnome životu.

ranjenih ljudi, mnogo onih koji su ljuti na Boga te ga ispituju zašto se baš njima nešto loše moralo dogoditi, zašto je baš njima Bog uzeo dijete, zašto su baš oni bolesni itd. Takvi se ranjeni ljudi hrvaju s Bogom, hrvaju se sa životnim i egzistencijalnim pozivom. Ako si i ti takav ne očajavaj, nego se ohrabri time što je jedan takav bio u Isusovu obiteljsku stablu.” (iz don Damirove božićne propovijedi za godinu B)

O PISCU I DJELU

Don Damir Stojić je salezijanac koji djeluje u Zagrebu. Rođen je u Kanadi, a obitelj mu je podrijetlom iz Hercegovine. Mladenaštvo je proveo u Kanadi. Iako su u kući govorili hrvatski, izvan kuće govorio bi engleskim jezikom. Pohađao je srednju salezijansku školu u Torontu gdje je otkrio duhovni poziv. Nakon toga upisuje studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Iako je već dvadeset pet godina u Hrvatskoj i dalje mu se u govoru potkradu engleske riječi ili krivi padeži i tako je

Dijalog kao susret

Psiholozi, sociolozi, politolozi slažu se u konstataciji da je suvremeni stil komunikacije u političkim kampanjama, na društvenim mrežama obilježen povećanom razinom „zapaljivog“ govora, da pati od nedostatka dijaloga kao slušanja i razumne razmjene argumenata, te da se često pretvara u propagandu koja se ne ustručava poslužiti se i niskim udarcima klevetanja i blačenja onih koji zastupaju oprečne stavove. Dakle, prateći analize suvremene komunikacije nailazimo na sintagme: kriza dijaloga, odsustvo javnih rasprava, zapušteni kanali komunikacije...

Usprkos ovim sumornim izjavama, dijalog kao susret, razmjena, uzajamno obogaćivanje, zajedničko traganje za istinom i dobrom nije nedostižna utopija – o tomu svjedoči Skupština 16. Generalne sinode koja se održavala u listopadu u Rimu.

Papa Franjo je kao jedan od ciljeva Sinode, osim unutarnjega dijaloga u Crkvi, odredio i dijaloški pristup društvu – svijetu politike, kulture, ekonomije. U ovakvom dijalogu Crkva pažljivo sluša svijet u kojem se nalazi i djeluje i ujedno želi dati svoj doprinos razvitku društva u duhu služenja (*diakonia*). Ovogodišnja Skupština Sinode pružila je svijetu dragocjenu lekciju o dijalogu. O visokoj razini kulture dijaloga na Sinodi kardinal Antonio Spadaro posvjedočio izjavom: „Ne postoji nijedna međunarodna organizacija koja bi bila u stanju držati zajedno u dijalogu različita oprečna mišljenja kao što to čini Crkva okupljena na Sinodi.“ Na sjednicama Sinode koje su trajale 26 dana sudjelovalo je 360 izaslanika koje su pojedine biskupske konferencije diljem svijeta izabrale da ih predstavljaju. Osim biskupa i svećenika, među izaslanicima se nalaze i vjernici laici, muškarci i žene s pravom glasa, što se smatra novitetom u odnosu na prethodne sinode. Sinodalni dani protekli su kao plodonosni dijalog u kojem je bila prilika izraziti slobodno svoje mišljenje, biti saslušan i saslušati drugoga. Sudionici sjednica su potvrdili da su se sinodalne rasprave vodile u atmosferi otvorenosti, poštivanja sugovornika, komplementarnosti i spremnosti učiti jedni od drugih. Sve važne misli, ideje, prijedlozi koji su se pojavili na sjednicama Sinode sažeti su u izvješću kojega ćemo ukratko predstaviti.

SINODALNOST – LICE CRKVE

Crkva je zajednica u kojoj mora pulsirati duh zajedništva koji pretpostavlja dijalog, kulturu suradnje i suodgovornosti. Sinodalnost predstavlja način života Crkve koji poštuje razlike i potpomaže uključivanje svih.

MISIJE

Sinodalna Crkva je pozvana na izlazak prema drugima u jednom misionarskom zanosu. U susret s ljudima različitih religija i kultura ulazi poučljivog srca i uma, lišena predrasuda, koristeći razumljiv jezik i pristupačni stil komunikacije. Crkva mora samokritički priznati da je u evangelizaciji nekada posegnula za metodama kojima se služio duh kolonijalizma i imperijalizma – zato je važno kritičko preispitivanje, pokajanje i obraćenje.

SIROMASI U SREDIŠTU

Mnogo prostora je posvećeno pitanju siromaha koji traže od Crkve ljubav djelotvornu kao poštivanje, pažnju i

prihvatanje. Izbor siromaha je ozbiljna teološka kategorija. Sinodalni izaslanici su identificirali različite oblike siromaštva – migrante, žrtve rata i klimatskih promjena, stare i bolesne osobe. Migranti nisu teret nego izvor obnove i obogaćenja u životu crkvene zajednice. Zagovara se važnost prihvatanja, pratnje i uključivanja. Time crkvene zajednice daju svoj doprinos borbi protiv rasizma i ksenofobije. Od Crkve se traži da preuzme ulogu u promociji kulture susreta, dijaloga i tolerancije.

EKUMENIZAM

Ekumenska nastojanja koja ništa ne gube na svojoj aktualnosti treba danas da obuhvaćaju i proces pokajanja, samokritike, obraćenja i njegovanje evanđeoski autentične kulture sjećanja bez osuđivanja, samoviktimizacije i osvetoljubivosti. Suradnja kršćana ima u sebi potencijal da se suprotstavi kulturi konflikta, sukoba i jakih polarizacija, pružajući svijetu primjer zajedništva i zalaganja za opće dobro.

LAICI

Vjernici laici imaju isto dostojanstvo Božje djece i Isusove braće kao i svećenici i Bogu posvećene osobe. Sinoda o sinodalnosti upravo želi potaknuti na uključivanje laika u službe u crkvenim zajednicama u duhu sinodalne suodgovornosti. Aktualan i nezamjenjiv je angažman vjernika laika u području politike, ekonomije, kulture, znanosti, koje su laici pozvani oblikovati prema vrijednostima evanđelja.

POLOŽAJ ŽENE U CRKVI

Žene danas traže pravdu i ravnopravnost u društvima koja su često obilježena nasiljem, različitim formama diskriminacije i ekonomske nejednakosti. U crkvenim zajednicama diskriminacija žena dobiva oblik klerikalizma i patrijarhalnog mentaliteta. Potrebno je duboko duhovno obraćenje i uslijed toga strukturalne promjene koje mogu uspostaviti dijalog muškaraca i žena u zajednici bez podcinjavanja, isključivanja ili suparništva. Osim toga, Izvješće Sinode podcrtava važnost pitanja o mogućnostima žena da sudjeluju u donošenju odluka i preuzimanju uloga i služba u djelovanju Crkve.

CELIBAT I POSVEĆENI ŽIVOT

Sinoda je naglasila proročki karakter celibata u suvremenom svijetu kao potpunog predanja Kristu i ljubavi prema braći nepodijeljenog srca. Bilo je izraženo pitanje mora li se ova duhovna vrijednost celibata pretočiti u obveznu disciplinu kojoj podliježu svećenici. U temi redovnika i monaha Sinoda primjećuje u duhu zahvalnosti bogatstvo karizma i upozorava na opasnosti autoritativnog, diktatorskog stila koji se javlja u nekim zajednicama i guši duh bratskog dijaloga.

SLUŠANJE

Sinodalna Crkva je spremna za slušanje. Sluha treba imati osobito za one koji se osjećaju marginalizirani ili isključeni zbog svoje bračne situacije, seksualne orijentacije ili identiteta. Oni žele biti saslušani, praćeni na takav način da se štiti njihovo dostojanstvo Božje djece. Crkva pažljivo sluša i svijet oko sebe i vodi dijalog s društvenim i prirodnim znanostima da bi znala zauzeti stav po pitanjima rodnog identiteta, seksualne orijentacije, kraja života i umjetne inteligencije.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Poštar otvorio pismo bez adrese i prepoznao malog siromašnog Isusa

Dolazi nam još jedan Božić. Sjećanja na ta draga slavlja, osobito ona iz dječjih dana, naviru jedno za drugim. Netko se sjeća lijepih, a ima i onih koji se prisjete i teških, bolnih doživljaja. Ipak staračke nam oči bljesnu od miline a godine, bolesti, poteškoće i kušnje odlepršaju kao da se nisu nikada ni zalijepile za nas. Pogledajmo malo siromašno srce koje se sa Isusovom ljubavi susrelo jednog Božića.

„Samo sam dva puta u životu prekršio službenu tajnu i otvorio tuđe pismo“, govorio je umirovljeni poštanski službenik M. M. „Bilo je to prije Prvog svjetskog rata, kada sam vodio poštu u jednom malom slavonskom selu. Bližio se Božić i posla je bilo napretek. Razvrstavajući pisma iz poštanskih sandučića, pod ruku mi je došlo pismo bez marke s naslovom: ‘Dragom Malom Isusu u nebo!’ Pošiljatelj nije bio naznačen. Dugo sam gledao pismo, očito pisano dječjom rukom. Po pravilu službe trebao sam ga spaliti. No, to nisam učinio. Otvorio sam ga, sluteći mu sadržaj. Na običnom listu školske teke, uz dosta pogrešaka, pisalo je:

‘Dragi Mali Isuse! Ti ćeš ovoga Božića slati darove dobroj djeci. Za mene sigurno nisi znao, jer nisam nikada ništa dobio. Mama je bolesna. Ja moram čuvati maloga brata i seku, pa ti nisam mogao prije pisati. Tata jako pije i tuče me. Molim te, dragi Isuse, nemoj me zaboraviti. Tunjica Koporčić, učenik II. razreda, Savski nasip’.

Toga Božića Mali Isus uslišao je zaboravljenog Tunjicu. Dobio je veliki paket s darovima u odjeći, igračkama i slatkišima. Što sam mogao drugo nego darovati dječaka, da mu taj Božić načinim sretnim i radosnim. Mali je Isus očito mene odabrao da učinim djelo kršćanskog milosrđa. Nakon toga stiglo je drugo pismo s istom adresom. Ovaj puta sam ga otvorio bez razmišljanja. U njemu je pisalo:

‘Dragi Mali Isuse! Dobio sam veliki paket. Hvala ti! Kako sam se obradovao svemu, a posebno cipelama i slikovnici. Mama je plakala. Ti si mi sigurno slao i prije, samo je to naš poštar uzeo za sebe. Još jednom hvala. Tunjica’

I poštar pusti suze od ganuća.

Drugo pismo je Molitva djeteta u sirotištu za Božić. Ne traži mnogo, zahvaljuje i za ono što prima...

‘Dragi Mali Isuse, hvala ti što sam i danas imao krov nad glavom; mnogi ga nemaju, ja imam i stoga sam

neizmjereno zahvalan. Hvala ti što sam danas, i više nego jučer, osjetio da se teta brine za mene, da je zanima kako sam, i da me zagrli kada plačem. Lijepo je imati rame na koje se možeš nasloniti kada si tužan; i znam da ga mnogi nemaju, stoga, puno hvala. Dragi mali Isuse, i danas je dvoje ljudi bilo ovdje, gledali su djecu; mi smo se smijali kao u izlogu, nadali smo se da možda... ma, nema veze, mnogo sam puta pomislio da će izabrati baš mene, ali nisu. No ne brini, znam da ima mnogo djece koja su u goroj situaciji, pa ti hvala što nisam na njihovu mjestu; daj im da nađu mamu i tatu. I da, Mali Isuse, danas sam slučajno čuo kako to dvoje ljudi šapuću o tome kako će radije pokušati dobiti svoje dijete. Ona je rekla da se raspitala za tu bolnicu gdje se djeca rađaju u epruvetama, mora da je tamo jako zanimljivo. Rekla je da želi svoje dijete. On ju je samo gledao. Da nije tako velik, možda bi i zaplakao. A zašto ona hoće samo svoje dijete, pa zar nismo mi svi tvoja djeca, dragi Mali Isuse? Pa zar ne mogu ja tako biti i njezino dijete? Nemam nikoga, nitko ne polaže prava na mene osim tebe, moj dragi Mali Isuse; zašto ona onda misli da ne mogu biti njezino dijete? Zar ona ne voli djecu poput mene? Možda ne mogu biti njezino dijete jer nemam pravu boju kose. A možda se jednostavno boji da neću biti tako dobar kao njezino dijete iz epruvete... morat ću se još više potruditi pa me onda možda primijeti. Hvala ti, Mali Isuse i na toj mogućnosti i nadam se da nećeš dopustiti da se proizvede više djece nego što ima roditelja, jer čini mi se, ne bude li svatko imao svoje roditelje, ostat će na cesti, kao ja. Mali Isuse, znam da me ti sigurno voliš. Ma voli me i naša teta, voljet će me jednom i ‘mama’ koja će imati mjesta u srcu za mene... ona koja će znati da ja ipak ne tražim puno. Ovdje imamo puno kvadrata i puno teta, a ja bih, Bože, htio malo kvadrata, al’ samo jednu mamu i tatu... Ne znam imam li pravo to tražiti, pa te zato samo jednostavno molim, molim i zahvaljujem što ipak živim. Jer jednom su mi rekli da su me mogli i zamrznuti, ali ja ne volim hladnoću, ni ljudskog srca ni zimu. Stoga, hvala ti, mali Isuse, i na srcu koje me grijalo prije nego sam se rodio, mada ga ja nisam upoznao... I ti si rođen siromašan pa me razumiješ i voliš. Hvala ti.”

Dragi prijatelji, mi možda ne možemo drugo nego se moliti za ovakve malene. A mali Isus će zagrijati njihova i naša srca. Na radost vam bio Božić, Isusovo porođenje!

Biti predan kao bački Slovaci

Često se može čuti i pročitati misao kako je najljepši ukras Vojvodine njezina narodnosna raznolikost. Nakon osmanlijske okupacije, terezijanskim reformama dolazi i do planskog naseljavanja netom oslobođene, ali opustošene panonske ravni. Tako u ove krajeve dolaze Hrvati, Nijemci, Mađari, pa i Slovaci. Ovaj srednjoeuropski slavenski narod izrazito je poznat po marljivom radu, osebujnim narodnim nošnjama i živućoj baštini, a ponajviše po produbljenoj i vrlo predanoj vjeri. Uz takve karakteristike, iznenađuje još jedna velika

vrлина ovog naroda, a to je njegova samozatajnost.

Naši Slovaci se ne razmeću velikim riječima, njihov životni primjer dovoljno je veliko svjedočanstvo. Jedno takvo svjedočanstvo je i selo Selenča, u neposrednoj blizini Bača, koje Slovaci naseljavaju gotovo u potpunosti. Od samog ulaska u naselje primjećuje se natprosječna pedantnost u održavanju kuća, ulica i vrtova, a središte naselja krasi dva vitka crkvena zvonika: evangeličke i katoličke crkve. Ona

Posjet biskupa Zvekanovića krajem 50-ih godina prošlog stoljeća

Pogled prema oltarnom prostoru (pokrajnji oltar i špilja Gospe Lurdske, propovjedaonica, glavni oltar Presvetog Trojstva, prozori u apsidi crkve...)

Pogled prema pjevalištu, ispod kojeg se u desnom uglu nalazi drvena skulptura Krista u Maslinskom vrtu, a koja se danas nalazi u kar-melićanskom samostanu u Somboru

potonja, posvećena Presvetom Trojstvu, nadmašuje skoro svaku crkvu u Subotičkoj biskupiji po svojoj uređenosti i održavanosti, što uvelike govori o brizi Slovaka za svoju župnu crkvu, kojoj su odani radom i pobožnošću. Ovo je već druga katolička crkva u Selenči koja je nadomjestila prethodnu, koja svojom veličinom i izgledom nije više zadovoljavala vjerski život Slovaka u tom mjestu. Do 1767. godine, selenčanski Slovaci pohode svete mise u franjevačkoj crkvi u Baču (tradicionalno, u Baču su Hrvati i Slovaci pohađali franjevačku crkvu, a Nijemci i Mađari župnu crkvu), kada biva izgrađena prva crkva u Selenči. Današnju crkvu sagradio je 1795. godine kao mecena kalački nadbiskup grof Ladislav Kolonić (potomak stare, hrvatske plemićke obitelji, „štajerske” grane), u kasnobaroknom slogu. Nakon devedeset godina, točnije 1886. godine, krovnište od šindre i toranj u izgorjeli u požaru, te je crkva u potpunosti obnovljena, a barokni sakralni namještaj zamijenjen novim, historičističkim i tirolskim. Nažalost, gotovo sav originalni sakralni namještaj je nepovratno uništen neposredno nakon Drugog vatikanskog sabora i liturgijskih promjena. Fotografije našeg biskupijskog arhiva koje vam predstavljam svjedoče o iznimnoj ljepoti davne unutrašnjosti crkve Presvetog Trojstva u Selenči, dok nedavna obnova iz 2017. godine samo potvrđuje vrline naših bačkih Slovaka s početka ove priče: njihova marljivost i predanost mogu učiniti čuda.

250 godina subotičke stolne bazilike svete Terezije

Kipovi u subotičkoj stolnoj bazilici i u mnogim crkvama Subotičke biskupije

Godine 1893. započela je sveobuhvatna obnova današnje stolne bazilike svete Terezije u Subotici. Radove je organizirao zagrebački umjetnik Johannes Clausen. On je našao umjetnike koji su crkvu uresili velikim slikama na svodovima i na zidovima crkve. Clausen je iz Münchena naručio vitraje, iz Pečuha nove orgulje, a iz Sankt Grödena (talijanski Ortisei) 18 kipova svetaca.

Godine 1855. je rođen, a 1926. umro Ferdinand Stuflesser, osnivač nekada austrijske, a danas talijanske kiparske tvrtke i njezinih radionica „Ars Sacra 1875”. Ferdinand Stuflesser je bio jedan od najpoznatijih kipara svoga vremena. Kiparski zanat je naučio u svojoj obitelji, te je uskoro postao poznat po svome znanju i vještini. Za unaprjeđenje posla osnovao je studio. Prvi unos u registru njegovih djela je ubilježen 1875. godine. I Ferdinandov otac Johann Evangelist Stuflesser je bio kipar i drvorezbar. Johann Stuflesser je između 1840. i 1855. godine proputovao Europu da proda svoje male drvorezbarije i igračke. On je radio za tvrtku „Sanoner, Stuflesser & Mahlknecht”. Ta je tvrtka svoje proizvode nudila i u francuskom Lionu. Johann Stuflesser je ubijen 1857. godine kao žrtva jedne pljačke u Marseilleu. Ferdinand Stuflesser je u gradu Sankt Ulrich in Gröden osnovao kiparsku radionicu, koja je do danas ostala na glasu po svojim marljivim i savjesnim radnicima po kojima je daleko odskakala od ostalih. Sankt Ulrich in Gröden (talijanski Ortisei) je danas grad u sjeverozapadnoj Italiji. Vrlo važnu ulogu za Stuflesserov pogon je odigrala njegova supruga Amalia Senoner. Radionica se tada nalazila u Austro-Ugarskoj Monarhiji. Amalija

je bila posebno nadarena za strane jezike, pa je svojim znanjem uvelike pridonijela tvrtki svoga muža kada se radilo u poslovima u inozemstvu.

Ferdinand Stuflesser je bio poduzetan umjetnik, drvorezbar, koji je hrabro usvajao nove tehnike i iskustva. Neumorno je nastojao unaprjeđivati umjetničku vrijednost svojih proizvoda. Njegove su radionice bile raspoređene u tri zgrade. Zaposlio je 16 kipara, osam stolara. Zaposlio je majstore i projektante za dekorativno kiparstvo. Tim umjetnicima treba dodati još stotinu kipara i rezbara za ornamentiku, koji su za Stuflesserov pogon radili u svojim kućama. Zaposlio je i Luisa Kostnera, majstora slikara i pozlata, koji je za svoju struku zaposlio još 24 slikara i majstora za pozlatu. Samo od 1880. do 1914. godine u Stuflesserovim radionicama je nastalo 70 oltara. Stuflesserova djela (kipovi, križni putovi, impozantni oltari) i danas se nalaze u katedralama, crkvama i samostanima u zemljama nekadašnje Austro-Ugarske, pa čak i u Australiji. Preko Trsta, Đenove, Rotterdama i Hamburga, Stuflesserova djela su stizala i u najudaljenije zemlje svijeta. U subotičkoj katedrali, gdje se nalazi 18 kipova svetaca u naravnoj veličini, Stuflesserove umjetnine krase i novosadsku župnu crkvu Imena Marijina, subotičke crkve svetoga Roka i svetoga Jurja, somborsku karmelićansku crkvu i mnoge druge. Subotičani su govorili da je kruna obnove današnje katedrale niz Stuflesserovih kipova. Rad Stuflesserove radionice je više puta odlikovala i Sveta Stolica. Stuflesser je bio papinski dostavljač pape Pija X., dobio je odlikovanje pape Silvestra, a nosio je papinski red „Pro Ecclesia et Pontefice” (za Crkvu i papu).

Prve jasllice u povijesti

Sveti Franjo postavio je prve jasllice u povijesti 1223. godine u Grecciu, blizu Rietija. Od tog događaja prošlo je točno 800 godina.

U jednom od prizora koje je Giotto naslikao u ciklusu o svetom Franji, koji krase zidove Gornje bazilike svetog Franje u Asizu, može se vidjeti sv. Franjo kako kleči s djetetom u rukama. Prema onome što nam govore tekstovi koji su nam prenijeli život sv. Franje, u božićnoj noći 1223. godine je priredio prikaz rođenja za stanovnike Greccia, sela u blizini Rietija, ispred brda Terminillo. Bile su to zapravo prve jasllice u povijesti, o

svjetala, svečana i zvonka od hvale i sklada. Čovjek Božji stajao je pred jasllicama, pun sažaljenja, u suzama, preplavljen radošću. Nad jasllicama je služena svečana misa. Zatim je propovijedao ljudima oko sebe, govorio o rođenju jednog kralja kojeg je, u nježnosti svoje ljubavi, nazivao 'betlehemskim djetetom'.

Prema predaji, sveti Franjo je bio u Grecciu dok je boravio u obližnjem samostanu Fontecolombo, a bio je i prijatelj gospodara Greccia, Giovannija Velite. Sveti Franjo je zamolio Giovannija Velitu da mu pripremi sve što je potrebno za postavljanje realnog,

živog prikaza Betlehema, počevši od jasllica. U njemu je sazrela zamisao o postavljanju jasllica s ciljem da se osobno uvjeri u muke koje je Krist pretrpio kada je došao na svijet, kako se našao prisiljen spavati u jaslama među volom i magarcem postavljen na sijeno. Greccio je postao svojevrsni novi Betlehem. Stanovnici grada su bili otvoreni za Franjinu ideju, svatko je donio nešto prema svojim mogućnostima, svatko je stigao na mjesto koje je odabrao sveti Franjo sa svijećama, žigicama i bakljama da osvijetli Betlehem, stanovništvo je bilo vrlo veselo. Legenda maior također daje izvještaj o čudesnoj viziji Giovannija Velite, koji je navodno tvrdio da je u jaslama vidio prekrasno dijete koje spava. Dva su teksta, štoviše, dvosmislena o malom Isusu koji je leži u jaslama i ne daju nikakve podatke o njemu, no više je nego vjerojatno da je sveti Franjo u jasllice jednostavno stavio sliku Djeteta, nešto slično poznatom Bambinello dell'Aracoeli, drvenoj skulpturi iz 15. stoljeća koja se čuva u Rimu, u

kojima se govori na sljedeći način: „Dogodilo se, treće godine prije njegove smrti, uređio je da se s najvećom mogućom svečanošću slavi spomendan rođenja djeteta Isusa kako bi se pobudila pobožnost u dvorcu Greccio. Ali kako se to ne bi smatralo nepromišljenim činom, tražio je i dobio dopuštenje od Pape. Tako je dao pripremiti štalu, donijeti sijeno i dovesti vola i magarca na to mjesto. Pristigoše fratri, hrliše ljudi, šuma odzvanjaše glasovima, i ta noć postade blistava i svečana od obilnih

bazilici Santa Maria in Aracoeli, predmetu vrlo snažne pobožnosti. Međutim, tekst koji prati Giottovu fresku, a koji glasi ovako, mogao bi pomoći da otkloni dvojbu: „Kako je blaženi Franjo, na spomen Božića Kristova, naredio da se pripreme jasllice, da se donese sijeno, i vol i magarac, i propovijedao je o rođenju jednog kralja, i dok je sveti čovjek držao svoju molitvu, konjanik je prepoznao [pravo] dijete Isusa umjesto onoga kojega je svetac donio.”

Da naša pjesma bude potpuna...

Na početak siječnja proteže se i traje božićno vrijeme do blagdana Krštenja Gospodinova. Ovdje je ponuda božićnih pjesama velika, ali je važno da one budu u skladu s tijekom božićnoga vremena koje ide ka svom svršetku. Kratkoća božićnoga vremena ove godine zapriječit će nas da mnoge popijevke nećemo stići otpjevati. Prestankom ovog liturgijskog vremena započet će Vrijeme kroz godinu koje traje do početka korizme. Sada je prilika proširiti i obnoviti repertoar jer ovo liturgijsko vrijeme ima doista lijepih novih skladbi uvrštenih u pjesmaricu *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*. Pjevanje zbora i puka bit će jedinstveno i lijepo ako puku osiguramo ili papire ili neku drugu mogućnost praćenja tekstova tijekom misnoga slavlja. Ojačajmo snage novim članovima zborova, ujedimo mlade i djecu sa starijima, da naša pjesma bude potpuna. U novoj godini želimo svima broj novih liturgijskih popijevki koje će obogatiti i osvježiti naše nedjeljne misne sastanke. Saberemo li posljednje godine, ako radimo ustrajno i marljivo, vidjet ćemo kako su se umnožile!

Sveta obitelj Isusa, Marije i Josipa – 31. 12. 2023.

Ulazna: Veselje ti navješćujem (PGPN 403, SB 97)

Otpjevni psalam: Blago svima koji se boje Gospodina (PGPN 388)

Prinosna: Svetoj obitelji: Nebo i zemlja pjevaju (PGPN 422, SB 111)

Pričest: O Betleme grade slavni (PGPN 408, SB 107)

Izlazna: Oj pastiri čudo je novo (PGPN 811, SB 120)

Marija Bogorodica – 1. 1. 2024.

Ulazna: Veseli se Majko Božja (PGPN 812, SB 121) ili Zdravo sveta Rodiljo (PGPN 385)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Smilovao nam se Bog https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2016/11/Psalam_Smilovao_nam_se_Bog_A_Igrec_1.pdf

Prinosna: U to vrijeme godišta (PGPN 411, SB 109)

Pričest: Rodio se Bog i čovjek (PGPN 404, SB 99)

Izlazna: Narodi nam se (PGPN 420, SB 110)

Bogojavljenje ili Sveta tri kralja – 6. 1. 2024.

Ulazna: Tri kralja jahahu (PGPN 424, SB 113)

Otpjevni psalam: Klanjat će se Tebi Gospodine (PGPN 391)

Prinosna: Kada zvijezda divna (PGPN 423)

Pričest: Prvi žrtvenik (SB 98), Rodio se Bog čovjek (PGPN 404, SB 99)

Izlazna: Narodi nam se 1. i 8. kitica (PGPN 420, SB 110)

Krštenje Gospodinovo – 7. 1. 2024.

Ulazna: O vjernici hajdmo (PGPN 832)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Gospodin narod svoj

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2016/11/>

Psalam_Gospodin_narod_svoj_A_Igrec.pdf

Prinosna: Radujte se narodi (PGPN 402, SB)

Pričest: Vidjesmo Gospodine (PGPN 390)

Izlazna: Narodi nam se 1. i 9. kitica (PGPN 420, SB 110)

Druga nedjelja kroz godinu – 14. 1. 2024.

Ulazna: Pjevajte Gospodu pjesmu novu (PGPN 82, SB 4)

Otpjevni psalam: Evo dolazim Gospodine (PGPN)

Prinosna: Od sva se četiri vjetra 2. i 3. kitica (PGPN 226, SB 35)

Pričest: Uzmite jedite (PGPN 247, SB 50)

Izlazna: Zdravo budi Marijo (PGPN 599, SB)

Treća nedjelja kroz godinu – 21. 1. 2024.

Ulazna: Pjevajte Gospodu pjesmu novu (PGPN 82, SB 4)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Pokaži mi Gospodine

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2017/12/Pokaz%CC%8Ci-mi-Gospodine-A.-Igrec.pdf>

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PGPN 231, SB 39)

Pričest: Odzivam se Isuse (PGPN 244, SB 46)

Izlazna: O divna Djevice (PGPN 768, SB 188)

Četvrta nedjelja kroz godinu – 28. 1. 2024.

Ulazna: Od sva se četiri vjetra (PGPN 226, SB 35)

Otpjevni psalam: Š. Marović: Ako danas glas mu čujete

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2016/08/Ako-danas-glas-mu-%C4%8Dujete-%C5%A0.-Marovi%C4%87.pdf>

Prinosna: Od Božje snage (PGPN 229, SB 275)

Pričest: Sakramentu veličajnom (PGPN 243, SB 44)

Izlazna: Djevice nevina (PGPN 766, SB 185)

Vratite nam malog Isusa

Draga djeco,

vratite Isusa u svoj dom, spremite mu toplu šalicu i još toplije srce u kom ćete vi grijati malenog Isusa, a On vas čuvati i voditi pravim putom. Jedini darak koji trebate pripremiti za njegov rođendan jest čisto srce! Srce će se očistiti ako u njemu stvorimo volju za dobrim djelima. Stoga u akciju! Na dječjim stranicama naći ćete svega pomalo za zabavu i učenje o malenom Isusu.

Rješavajući dječje stranice slušajte dječju pjesmu „Vratite nam malog Isusa”: https://www.youtube.com/watch?v=6kVKHJh6akg&list=RD6kVKHJh6akg&start_radio=1

Dopuni riječi koje nedostaju u pjesmi „Djetešce nam se rodilo”

Djetešce nam se rodilo

Djetešce nam se _____
u _____ se položilo.
Isuse mileni, Bože ____
srce ti _____ da sam tvoj.

Sin Boga ____ i Bog sam
s neba na zemlju siđe k ____.

Isuse mileni, _____ moj
_____ ti dajem da sam tvoj.

Čista ga Djeva _____,
i svojim _____ dočila.
Isuse mileni, Bože ____
_____ ti dajem da sam tvoj.

Isus mu ____ Otac da,
da nas _____, posla ga.
Isuse mileni, Bože ____
srce ti dajem ____ sam tvoj.

Djeco, tempere, vilice i maštu
pomiješajte na papiru i izradite bor.

Riješi božićni sudoku, izreži i zalijepi sličice
tako da sva četiri prozora budu različita.

'Twas the Night Before Christmas Sudoku

 1		 2	 4
	 2		 3
 3	 1	 4	

Each row, each column and each of the large four squares should have one of each image. Fill in the blanks!

6

Tema

Božić – jaslice su naš spas

18

Događanja u Subotičkoj biskupiji
Projekt RENATE u Subotici

28

Intervju

Dr. sc. Karlo Višaticki, profesor u miru i župnik Župe sv. Franje u Mahovljanima kod Laktaša (BiH)

12

Događanja u Subotičkoj biskupiji

**Objavljena
Subotička Danica za 2024.**

25

Tragovi kulture

Božićni koncert u Tavankutu

38

Duhovnost

Malenost kao veličina

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godište XXX., broj 349
Prosinac (decembar) 2023.

Izdaje:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:
Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:
Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Dušan Balažević, zamjenik glavnog
i odgovornog urednika
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Marko Tucakov, novinar
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice

Tisak:
Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

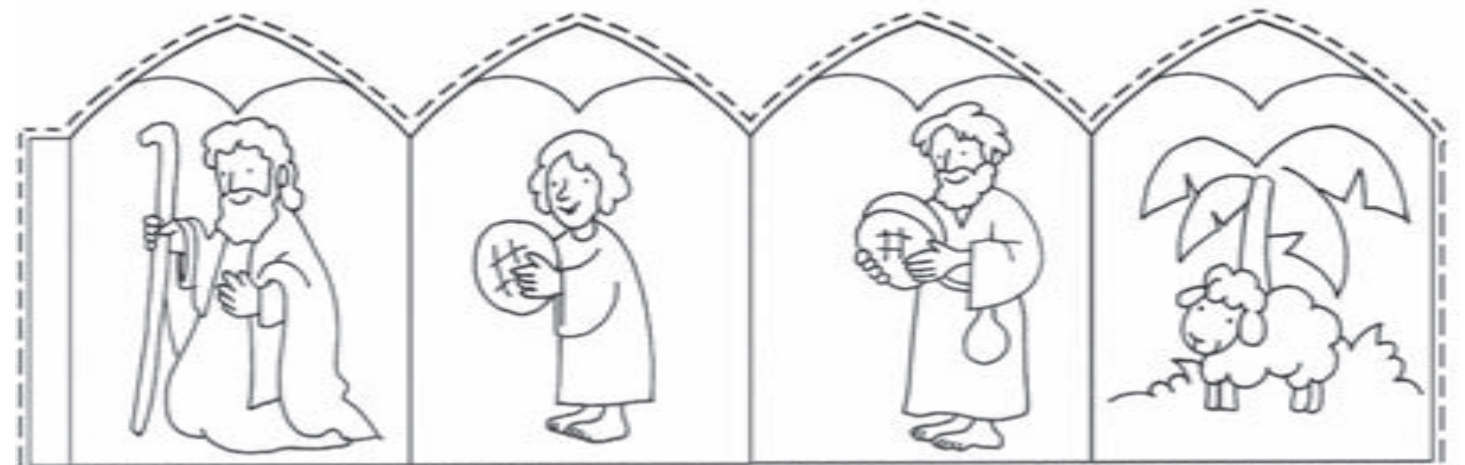
Fotografije:

* Zvonik
* Attila Kovács
* Vedran Jegić
* NIU „Hrvatska riječ“
* www.subotica.info
* www.pixabay.com
* UBH „Dužijanca“
* Facebook

/ DJECA

Izradite božićnu harmoniku. Obojite ju što ljepše i precizno
izrežite škarama. Obojite i pozadinu.

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka
A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03
NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd
SWIFT: KOBRRSBG
IBAN: RS35205007080006739003